

Основна школа
"Сава Керковић"

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

I и II ОБРАЗОВНИ ЦИКЛУС
(Школска 2018/2019.год. – школска 2021/2022.год.)

Основна школа «Сава Керковић»
Адреса: 14240 Љиг, Светог Саве 22/а
Тел/факс: 014/3445-172, 3445-238;
Тел. директора: 014/3443-851;
е mail : skolaljig@gmail.net
www.ossavakerkovic.edu.rs
директор: Бојан Којић, проф.разредне наставе

САДРЖАЈ

1. УВОД	3
2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	4
3. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	6
4. НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	8
5. НАСТАВНИ ПЛАН ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	9
5.1. План наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања.....	9
5.2. План наставе и учења за други циклус основног образовања и васпитања.....	11
6. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ.....	15
7. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ	17
8. ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВА	29
9. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ	40
10. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ	41
11. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА	42
12. ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	44
13. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	45
14. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРЈЕНТАЦИЈЕ	52
15. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ	56
15.1. Реализација програма здравствене заштите кроз редовну наставу.....	57
16. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	62
16.1. Реализација програма социјалне заштите кроз редовну наставу.....	63
17. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	69
17.1. Реализација програма заштите животне средине кроз редовну наставу.....	71
18. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ	77
19. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ	79
19.1. Реализација програма сарадње са породицом кроз редовну наставу.....	81
20. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ	85
21. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ	89
22. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ	97
23. ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА КОЈЕ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО ВАСПИТНИ РАД	98
23.1. УЧЕНИЧКИ ПАРЛАМЕНТ.....	98
23.2. ПРОДУЖЕНИ БОРАВАК.....	99
24. ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА, КОЈИ СЕ СА ЗАКАШЊЕЊЕМ УКЉУЧУЈУ У ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС, КОЈИ НЕ ПОЗНАЈУ ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ОСТВАРУЈЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНИ РАД.....	126
25. ТИМ АУТОРА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ПРВИ И ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	133

1. УВОД

Основна школа «Сава Керковић» поред матичне школе има и 15 издвојених одељења. То су Ба, Бошњановић, Бранчић, Дићи, Ивановци, Јајчић, Кадина Лука, Лалинци, Латковић, Липље, Моравци, Палежница, Славковица, Цветановац и Штавица. Након завршеног првог циклуса у матичну школу долазе ученици из свих издвојених одељења, осим из Латковића чији ученици одлазе у школу у Дудовицу, где настављају школовање од 5. до 8. разреда. Села која немају школе, а гравитирају матичној школи су Гукош, Бабајић, Велишевац, Милавац, а из издвојених одељења Пољанице и Козељ који припадају ОШ»Сестре Павловић» Белановица, ученици су у II циклусу основног образовања настављају школовање у нашој школи.

Школа је основана решењем НО Среза Лазаревац бр. 6503/55 од 12.11.1955. године. Укидањем среза Лазаревац право оснивача је преузела СО Љиг.

Матична школа се налази на периферији Љига. Мрежом улица повезана је са најудаљенијим деловима места. Ђаци у школу долазе пешке или користе аутобуски превоз који их довози и одвози до саме школске зграде. Зграда матичне школе је усељена 12.06.1984. године. Школа ради у две смене. Ученици од петог до осмог разреда раде у преподневној смени од 7,30 до 12,40 часова, а ученици од првог до четвртог разреда смене мењају у једнаким временским интервалима у преподневној смени од 7,30 до 12,40 часова и поподневној смени од 13,00 до 17,25 часова. Школски простор задовољава рад у две смене у односу на број ученика. Све радне просторије имају одговарајућу величину и грађевински задовољавају педагошке нормативе. Матична школа има 15 учионица, 5 кабинета (за физику, биологију, ТО, географију и информатику), учионицу за продужени боравак, зборницу и друге канцеларије, библиотеку са 11 000 наслова, санитарне чворове, савремену кухињу са трпезаријом, котларницу, просторију за угаљ и радионицу за домара, велики хол и простране ходнике. Школа поседује и спортску салу са свлачионицама, припремним просторијама, санитарним простором. Испред школе је велики парк са пуно зеленила, стаза и платоа. Школа има спортске терене за мали фудбал, рукомет, одбојку и кошарку ограђене и осветљене током ноћи.

Без обзира што је доста родитеља оптерећено социјалним проблемима према школи имају здрав и коректан однос. Сарадња са ђачким родитељима и локалном заједницом је изузетно добра. Од других организација и установа нарочито се истиче сарадња са : Пекара «Ако-Ако» Љиг, «Металац» Горњи Милановац, Домом Здравља, Градском библиотеком, Центром за социјални рад, ПС Љиг, «Гранит-Пешчаром», итд.

2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

1. Закон о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС" број 88/2017.)
2. Закону о основном образовању и васпитању ("Службени гласник РС" број 55/2013.)
3. Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања («Службени гласник РС-Просветни гласник» бр. 10/17.)
4. Правилник о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања («Службени гласник РС-Просветни гласник» бр. 10/04, 20/04 и 1/05, 1/06, 15/06, 2/08, 2/10, 7/10,3/11,1/13.)
5. Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС – Просветни гласник» бр. 6/17.)
6. Правилник о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС- Просветни гласник» бр. 11/2016.)
7. Правилник о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС- Просветни гласник» бр. 8/2013.)
8. Правилник о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС- Просветни гласник» бр. 11/2016.)
9. Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима за основну школу («Просветни гласник» бр. 5/01,8/03, 10/03, 20/04, 1/05, 9/05, 15/05, 6/06, 7/07, 4/07,6/08.)
10. Правилник о наставном плану и програму Верска настава за први разред основне школе («Просветни гласник», бр.5/01, 10/2004, 23/04, 9/05, 1/2006, 7/08.)
11. Правилнику о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника у основној школи ("Просветни гласник" РС 11/12, 15/13, 2/16, 10/16, 11/16.)
12. Правилнику о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи ("Просветни гласник" РС 2/92, 2/2000.)
13. Правилнику о условима и поступку напредовања ученика у основној школи («Службени гласник РС» – 47/94)
14. Правилник о стандардима квалитета уџбеника и упутство о њиховој употреби („Просветни гласник“ бр.42/2016.)
15. Правилник о плану уџбеника („Просветни гласник“ бр.1/2010.)
16. Правилник о изменама и допунама правилника о наставном плану и програму основног образовања („Просветни гласник“ бр.9/2016. и 10/2016-испр.)
17. Правилник о изменама и допунама правилника о наставном плану и програму за други циклус основног образовања и васпитања и наставног програма за пети разред („Просветни гласник“ бр.4/2013.)
18. Правилник о изменама и допунама правилника о наставном плану и програму за први и

други разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“ бр.2/2010 и 7/2010.)

19. Правилник о општим стандардима постигнућа- образовни стандарди за крај обавезног образовања („Просветни гласник“ бр.5/2010.)

20. Правилник о изменама и допунама Правилника о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред основног и васпитања и наставном програму за трећи разред („Просветни гласник“ бр.1/2013.)

21. Правилник о програму за остваривање екскурзије у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања („Просветни гласник“ бр. 7/2010.)

22. Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете: српски језик, математика и природа и друштво („Просветни гласник“ бр.5/2011.)

23. Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Просветни гласник“ бр.67/2013.)

24. Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“ бр.4/2013.)

25. Правилник о наставном плану и програму за четврти разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“ бр.1/2013.)

26. Правилник о наставном плану и програму за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“ бр.7/2011.)

27. Развојни план школе „Сава Керковић“ Љиг на период од 2016/2017 – 2019/2020.

28. Извештај о раду школе у претходној школској години;

29. Услови рада у школи;

30. Образовне потребе ученика, родитеља, локалне заједнице.

3. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Циљеви образовања и васпитања су:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка celovитом развоју детета, ученика и одраслог;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celovити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање позитивних људских вредности;
- 13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Исходи образовања и васпитања

Исходи образовања и васпитања представљају способност ученика да:

- 1) изрази и тумачи идеје, мисли, осећања, чињенице и ставове у усменој и писаној форми;
- 2) прикупља, анализира, организује и критички процењује информације;
- 3) користи српски језик, односно језик националне мањине и страни језик у зависности од културног наслеђа и средине, потреба и интересовања;
- 4) ефикасно и критички користи научна и технолошка знања, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;
- 5) ради ефикасно са другима као члан тима, групе, организације и заједнице;
- 6) зна како да учи;
- 7) уме да разликује чињенице од интерпретација;
- 8) примењује математичко мишљење и знање у циљу решавања низа проблема у свакодневним ситуацијама;
- 9) поуздано, критички и одговорно према себи и другима користи дигиталне технологије;
- 10) одговорно и ефикасно управља собом и својим активностима;
- 11) ефикасно и конструктивно учествује у свим облицима радног и друштвеног живота, поштује људска права и слободе, комуницира асертивно и ненасилно посебно у растућој разноликости друштава и решавању сукоба;
- 12) покреће и спремно прихвата промене, преузима одговорност и има предузетнички приступ и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха;
- 13) остварује идеје, планира и управља пројектима ради постизања циљева који доприносе личној афирмацији и развоју, друштвеној или привредној активности;
- 14) схвата свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разуме да нису изоловани;
- 15) има свест о сопственој култури и разноликости култура, уважава значај креативног изражавања идеја, искустава и осећања путем различитих медија, укључујући музику, књижевност, извођачке и визуелне уметности.

Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

4. НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

У овом документу представљен је Школски програм ОШ „Сава Керковћ“ Љиг за први и други циклус основног образовања и васпитања. Израдио га је Стручни актив за развој Школског програма.

Програм се дноси на период од четири године и почеће да се примењује од школске 2018/19. године .

Целокупан програм остварује се на српском језику.

Школски програм је документ на основу којег се остварује развојни план и укупан образовно-васпитни рад наше школе те представља основу на којој ће сви наставници и стручни сарадници запослени у ОШ „Сава Керковћ“ Љиг, планирати и реализовати свој рад у наредне четири године.

Поједини делови школског програма, према потреби, иновираће се у току његовог остваривања.

Школски програм у целини, а посебно у делу који се односи на изборни и факултативи део програма, узима у обзир услове рада у школи (кадровске, техничке, просторне...), потребе ученика и родитеља, као и локалне заједнице.

Школа реализује и индивидуални образовни план почев од школске 2010/2011. године за ученике којима је услед сметњи у развоју, односно социјалне ускраћености, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању.

Циљ индивидуалног образовног плана јесте постизање оптималног укључивања ученика у редован образовно-васпитни рад и његово осамостаљивање у вршњачком колективу. У првој години уписа у Школу индивидуални образовни план се доноси и вреднује тромесечно, а у свим наредним годинама на почетку сваког полугодишта.

5. НАСТАВНИ ПЛАН ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Основна школа „Сава Керковић“ на својој листи предмета имаће предмете који су прописани на националном нивоу и активности које је сама предложила. Наставни план обухвата обавезне наставне предмете по нивоима и врстама образовања, обавезне изборне предмете од којих ученик обавезно бира један или више предмета према својим склоностима .

5.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНИГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик _____ језик ¹	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски као нематерњи језик ²	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72

7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
УКУПНО: А		19-21*	684-756*	20-22*	720-792*	20-23*	720-828*	20-23*	720-828*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1	Верска настава/Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
УКУПНО: А + Б		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварује обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*
2.	Пројектна настава ⁵	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Додатна настава							1	36
5.	Настава у природи**	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

Ред.	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ	ПРВИ	ДРУГИ	ТРЕЋИ	ЧЕТВРТИ
------	---------------	------	-------	-------	---------

број	ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	РАЗРЕД		РАЗРЕД		РАЗРЕД		РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁶	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

¹ Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

² Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

³ Ученик бира један од понуђених наставних програма.

⁴ Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.

⁵ Пројектна настава је обавезна за све ученике.

⁶ Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина.

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

5.2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик _____ језик 1	5	180	4	144
2.	Српски језик 2	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72
4.	Ликовна култура	2	72	1	36

5.	Музичка култура	2	72	1	36
6.	Историја	1	36	2	72
7.	Географија	1	36	2	72
8.	Физика	-	-	2	72
9.	Математика	4	144	4	144
10.	Биологија	2	72	2	72
11.	Хемија	-	-	-	-
12.	Техника и технологија	2	72	2	72
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36
13.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54 ³	2	72+54 ³
УКУПНО: А		24-27*	918-1026*	25-28*	954-1062*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ				
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање ⁴	1	36	1	36
2.	Други страни језик ⁵	2	72	2	72
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ^б	2	72	2	72
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*	3-5*	108-180*
УКУПНО: А + Б		27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни наставни предмети:

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	Год.	нед.	Год.
1.	Редовна настава	27-30*	972-1080*	28-31*	1062-1170*
2.	Слободне наставне активности ⁷	1	36	1	36

3.	Допунска настава	1	36	1	36
4.	Додатни рад	1	36	1	36

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁸	1	36	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање.

4 Ученик бира један од понуђених изборних наставних предмета.

5 Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса

6 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај предмет али није у обавези.

7 Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које Школа нуди.

8 Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина.

р. број	А. Обавезни наставни предмети	седми разред		осми разред	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик/ _____ језик ¹	4	144	4	136
2.	Српски језик ²	-	-	-	-
3.	Страни језик	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	1	36	1	34
5.	Музичка култура	1	36	1	34
6.	Историја	2	72	2	68
7.	Географија	2	72	2	68
8.	Физика	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	68
11.	Хемија	2	72	2	68
12.	Техничко образовање	2	72	2	68
13.	Физичко васпитање	2	72	2	68
УКУПНО: А		26	936	27	918
р. број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	нед.	год.	нед.	год.
1	Верска настава/ Грађанско васпитање ³	1	36	1	34
2.	Страни језик ⁴	2	72	2	68
3.	Физичко васпитање – изборни спорт ⁵	1	36	1	34
УКУПНО: Б		4	144	4	136
УКУПНО: А+Б		30	1080	30	1020
р. број	В. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ ⁶	нед.	год.	нед.	год.
1	Чувари природе	1	36	1	34
2.	Свакодневни живот у прошлости	1	36	1	34
3.	Цртање, сликање и вајање	1	36	1	34
4.	Хор и оркестар	1	36	1	34
5.	Информатика и рачунарство	1	36	1	34
УКУПНО: В		1	36	1	34
УКУПНО: А+Б +В		31	1116	31	1054

¹ Назив језика националне мањине када се настава реализује у школама на том матерњем језику.

² Реализује се у школама где се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

³ Ученик бира један од понуђених наставних предмета и изучава га до краја другог циклуса

⁴ Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса

⁵ Ученик бира спортску грану са листе коју нуди школа на почетку школске године

⁶ Школа је дужна да, поред обавезних изборних предмета са листе Б, понуди још најмање четири изборна предмета са листе В, за сваки разред, од којих ученик бира један предмет, према својим склоностима, на почетку школске године.

Ученицима и родитељима ученика почетком септембра месеца биће представљени предмети са листа Б и В (обавезних изборних и изборних), а након презентација спровешће се

анкета и они ће се према афинитетима изјаснити за одрађене предмете које ће изучавати према Правилнику о наставном плану и програму за други циклус основног образовања и васпитања.

Листа је сачињена на основу Правилника узимајући у обзир постојеће могућности школе, реалне потребе ученика, родитеља и локалне заједнице, а водећи рачуна о кадровима са којима школа располаже и који могу да реализују квалитетну наставу.

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	31	1116	31	1054
2.	Допунска настава	1	36	1	36
3.	Додатни рад	1	36	1	36
Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	2 дана годишње		2 дана годишње	

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни наставни предмет

6. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

Програми обавезних и изборних наставних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање објављени су у следећим документима:

1. Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања («Службени гласник РС-Просветни гласник» бр. 10/17.)
  2. Правилник о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања («Службени гласник РС-Просветни гласник» бр. 10/04, 20/04 и 1/05, 1/06, 15/06, 2/08, 2/10, 7/10,3/11,1/13.)
  3. Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС –Просветни гласник» бр. 6/17.)
  4. Правилник о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС- Просветни гласник» бр. 11/2016.)
  5. Правилник о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС- Просветни гласник» бр. 8/2013.)
  6. Правилник о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС- Просветни гласник» бр. 11/2016.)
  7. Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима за основну школу («Просветни гласник» бр. 5/01,8/03, 10/03, 20/04, 1/05, 9/05, 15/05, 6/06, 7/07, 4/07,6/08.)
  8. Правилник о изменама и допунама правилника о наставном плану и програму основног образовања („Просветни гласник“ бр.9/2016. и 10/2016-испр.)
  9. Правилник о изменама и допунама правилника о наставном плану и програму за други циклус основног образовања и васпитања и наставног програма за пети разред („Просветни гласник“ бр.4/2013.)
  10. Правилник о изменама и допунама правилника о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“ бр.2/2010 и 7/2010.)
  11. Правилник о општим стандардима постигнућа- образовни стандарди за крај обавезног образовања („Просветни гласник“ бр.5/2010.)
  12. Правилник о изменама и допунама Правилника о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред основног и васпитања и наставном програму за трећи разред („Просветни гласник“ бр.1/2013.)
- Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете: српски језик, математика и природа и друштво („Просветни гласник“ бр.5/2011.)

13. Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“ бр.4/2013.)
14. Правилник о наставном плану и програму за четврти разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“ бр.1/2013.)
15. Правилник о наставном плану и програму за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“ бр.7/2011.)

7. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начини и поступци извођења програма	Циљеви и задаци
<p>реализују се и садржаји је ученици спорије и теже овладавају а које је необходно време увежбавање они који ће престити као нова за даљи д, појмови који се сто користе</p>	<p>- примењивање стечених знања - слушање - читање текстова - учествовање у причању - рецитоване - активно слушање - састављање реченица - именује и чита - вежбање - записује - поставља питања</p>	<p>- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - припрема садржаје за час</p>	<p>индивидуални, групни, фронтални кооперативна; интерактивно, рад у пару, текстуално, Дијалошки, демонстрационо</p>	<p>- стицање основних појмова - савладавање проблема - овладавање усменим и писаним изражавањем - захтевима пројеката - решавају једноставније задатке - повезивање графички правилног писања - примена научних знања</p>

Допунски рад се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја, за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања и отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

ДОПУНСКА НАСТАВА У ПРВОМ И ДРУГОМ НАСТАВНОМ ЦИКЛУСУ

Предмет	Садржај
	<p style="text-align: center;">Тема: Припрема за читање и писање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Моторичке вежбе: <ul style="list-style-type: none"> ● вежбање покрета руке, шаке и прстију ● писање различитих црта и линија као основних елемената словара <p style="text-align: center;">Тема: Почетно читање и писање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Упознавање са писаним и штампаним словима <ul style="list-style-type: none"> - Правилан изговор свих гласова - Увежбавање графички правилног писања

	<p>Тема: Усавршавање читања и писања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Увежбавање и усавршавање читања и писања (уз обраду текстова и осталих подручја: Граматика, правопис, лектира, језичка култура) <p>Тема: Књижевност</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обрађене народне песме и песме за децу <ul style="list-style-type: none"> - Приче из буквара и читанке <p>Тема: Језик (граматика и правопис)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Реченица, реч, глас и слово – препознавање <ul style="list-style-type: none"> - Изговарање и правилно писање гласова - Употреба великог слова, тачке, упитника и узвичника
Српски језик	<p>Тема: Основе читања и писања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Писање и читање текстова латинице <p>Тема: Језик (граматика и правопис)</p> <ul style="list-style-type: none"> - слог, реч и реченица - употреба великог слова у писању вишечланих географских имена <ul style="list-style-type: none"> - писање назива улица - реченице по значењу и облику <ul style="list-style-type: none"> - главни делови реченице - писање речце ЛИ и НЕ <ul style="list-style-type: none"> - скраћенице - диктат - вежбање на језичким садржајима о интонацији <p>Тема: Књижевност</p> <ul style="list-style-type: none"> - анализа текста <p>Тема: Језичка култура (писмено и усмено изражавање)</p> <ul style="list-style-type: none"> - изражајно рецитовање - како писати писмени састав
	<p>Тема: Вештина читања и разумевања прочитаног</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумем шта читам <p>Тема: Језик</p> <ul style="list-style-type: none"> - реченице по значењу и облику <ul style="list-style-type: none"> - субјекат и предикат <ul style="list-style-type: none"> - глаголи - придеви <p>Тема: Књижевност</p> <ul style="list-style-type: none"> - читање текстова <p>Тема: Језичка култура</p> <ul style="list-style-type: none"> - усмено и писмено препричавање <ul style="list-style-type: none"> - вежбање у описивању
Српски језик	<p>Тема: Говорна култура</p> <ul style="list-style-type: none"> - увежбавање правилног изговора речи и реченица <ul style="list-style-type: none"> - интонационо подешавање гласа у реченици - ред речи према комуникативним потребама у контексту <p>Тема: Вештина читања и разумевања прочитаног</p> <ul style="list-style-type: none"> - тема текста - процењује садржај текста

Српски језик	<ul style="list-style-type: none"> - разуме значење текста - увежбава технику читања - одговара на једноставна питања - проналази информације <p>Тема: Писано изражавање</p> <ul style="list-style-type: none"> - причање - правопис - описивање - препричавање <p>Тема: Граматика и лексикологија</p> <ul style="list-style-type: none"> - врсте реченица - врсте речи - управни говор - служба речи у реченици <p>Тема: Књижевност</p> <ul style="list-style-type: none"> - лирика - епика - драма
	<p style="text-align: center;">ЈЕЗИК И КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА</p> <p style="text-align: center;">Врста речи; Падежи; Синтакса ; Гласовне промене; Глаголски облици; Лексикологија;</p> <p style="text-align: center;">Теорија књижевности; Стилске фигуре;</p> <p style="text-align: center;">Анализирање примера који ученицима представљају потешкоће. Рад на областима из граматике које су ученицима теже за савладавање. Препричавање. Описивање. Састављање текстова у складу са књижевним језиком. Писање ћирилицом и латиницом.</p> <p style="text-align: center;">КЊИЖЕВНОСТ</p> <p style="text-align: center;">Разјашњавање књижевно-теоријских појмова. Анализирање једноставнијих текстова. Карактеризација ликова.</p>
Енглески језик	Welcome to Happy House; Pens and pencils; Come and play; Dressing up; Happy birthday; Animal friends.
	Playroom safari; School time; I'm hungry; Happy faces; My house; Summertime; Playtime
	Welcome to Happy Street; At school; At Happy House; At the shop; At the park; Greg's flat; In the sports playground; At the sports centre.
	Welcome back; Happy families; Food, food, food; A day at the zoo; In the town; Just for fun; People and the weather like?
	The verb BE; Possessive case; The verb <i>have got</i> ; Present Simple Tense; Adverbs of frequency; The verb <i>be</i> and any; How much/How many; Subject/Object pronouns; Present Continuous Tense; Past Simple Tense; Present Simple Tense of the verb <i>be</i> ; Future <i>going to</i> ; Future <i>will</i> ; Comparative and Superlative forms
	Some/Any/No/Every and their compounds; Past Progressive Tense; Time clauses (when/while); Modals; Prepositions of place/movements; Directions; Zero conditional; Conditional sentences type 1; Present Perfect Simple; Quantifiers; Relative pronouns (who/which/that); Must/have to; Question tags/Should; Infinitives; Verbs; All/Both/Neither/None/So; Ailments and illnesses.

	Collocations and words related to education; Past Perfect Simple/Past Perfect Continuous; Conditional s 1 and 2; Going to/Will/ Future Continuous Tense; Relative Clauses; Passive voice; Clauses of Result/ Purpose; Modal verbs; Quantifiers; Conditional sentences type 3; Reported speech; All/ both/ either/n Words easily confused.
Немачки језик	Präsens von sein; Präsens; Präsens von haben; Ja/Nein- Fragen; Akkusativ; Uhrzeiten; Wor Präpositionen am, um, im; Verben mit Vokalwechsel; Trennbare Verben; Modalverb kö Possessivartikel; Preise; Verben essen und trinken; Ich möchte
	Präpositionen (Ort + Dativ); Modalverb (müssen); Imperativ; Pronomen man ; Ja/Doch/Nein; wollen ; Verneinung mit kein oder nicht ; Präpositionen (temporal) ; Pronomen im Akku Satzverbindung deshalb ; Präteritum von haben und sein; Perfekt mit haben; Perfekt mit sein; haben oder sein.
	Artikel im Dativ; Perfekt; dass -und weil - Sätze; Modalverben im Präteritum; Personalpronome Komparativformen; Modalverben dürfen und sollen ; Sätze mit wenn ; Reflexive Verben; S Deklination; Ordinalzahlen; Präteritum.
	Modalverben im Präteritum; Konjunktion sondern ; Verben liegen/legen ; stehen/stell Wechselpräpositionen; Indirekte W-Fragen; Lokale Präpositionen; Wegbeschreibung; Sätze mi Wetter; Sätze mit trotzdem ; Verben mit zwei Ergänzungen.
Музичка култура	<ul style="list-style-type: none"> ● Певањем и свирањем упознајемо музику : Ритам; Мелодија – скале, солмизација; л лествица (природни и хармонски мол); ● Човек и праисторија: Музика Антике <ul style="list-style-type: none"> ● Музички инструменти
	<ul style="list-style-type: none"> ● Теза и арза ● Предзнаци ● Прима и секунда волта ● Трилер ● Де – мол лествица ● и ознакама: легато, лигатура, лук, стакато, корона ● Синкопа ● Двополовински такт <ul style="list-style-type: none"> ● Триола
	<ul style="list-style-type: none"> ● Мешовити тактови ● Канон ● Музички инструментни <ul style="list-style-type: none"> ● Музичке епохе
	<ul style="list-style-type: none"> ● Националне школе 19.в ● Музика 20.века ● Џез музика ● Опера <ul style="list-style-type: none"> ● Балет
	Увод у историју: Увод у историју-историјски извори, подела, Рачунање време Праисторија: основне одлике праисторије, СТАРИ ВЕК: Стари исток: Стари Е Стара Грчка: Стара Атина-основне одлике, Грчко-персијски ратови, Пелопонес рат, Религија Старе Грчке-најважнији богови, Александар Македонски, Хеленистичка култура, Основне одлике старог Рима, Рим у доба царства, Хришћанство, Сеобе, Хуни

Историја	Увод у средњи век; Европа и Средоземље у раном средњем веку ; Срби и њихово окружење у раном средњем веку ; Европа у позном средњем веку ; Срби и њихово окружење у позном средњем веку ; Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања
	Свет у другој половини 19.и почетком 20. века Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и османском царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата ; Први светски рат и револуције у Русији и Европи Србија и Црна Гора у Првом светском рату; Свет између Првог и Другог светског рата; Југословенска краљевина; Други светски рат; Југославија у другом светском рату; Свет после Другог светског рата; Југославија после Другог светског рата
Географија	Увод; Васиона и Земља; Географска карта; Планета Земља
	Увод ; Планета Земља; Становништво и насеља на Земљи; Географска средина људске делатности; Регионална географија Европе
	Увод; Опште географске одлике Азије; Опште географске одлике Африке; Опште географске одлике Северне Америке; Опште географске одлике Средње Америке; Опште географске одлике Јужне Америке; Опште геог. одлике Аустралије и Океаније; Опште географске одлике Арктика; Опште географске одлике Антарктика; Свет као целина
	Увод ; Географски положај, границе и величина Србије; Природне одлике Србије; Становништво и насеља; Привреда Србије; Завичајна географија; Срби ван граница Србије; Србија у савременим интеграцијским процесима
Физика	Појам физике и методе; Релативност кретања; Путања,пређени пут,време и појам брзине; читање графика брзине; Узајамно деловање тела са додиром; Узајамно деловање тела брзином Појам силе и графичко представљање силе; Сила Земљине теже; Међународни систем јединица; Мерење дужине и одређивање површине; Одређивање запремине; Мерење времена Њутнов закон; Маса тела и мерење мњсњ; Тежина тела; Густина супртанције; Притисак тела; Притисак течности и Паскалов закон; Принцип спојених судова; Атмосферски притисак
	Појам убрзања; Други Њутнов закон; Динамичко мерење силе; Зависност брзине од пута Зависност брзине од времена код РППК; Графичко представљање зависности брзине од пута; Трећи Њутнов закон; Кретање тела у пољу Земљине теже,гравитационо убрзање (свободан пад,хитац навише и наниже); Сила трења и сила отпора средине; Резултанта и врсте радна Полуга и момент силе; Архимедов закон; Пливање и тоњење; Механички рад; Појам кинетичке енергија; Потенцијална енергија; Снага и ККД; Топлотно ширењеипојам и мерење температуре; Количина топлоте и топлотна равнотежа.
Физика	Осцилаторно и периодично кретање; Таласно кретање; Звучни таласи и резонанција; Прелом простирање светлости; Закон одбијања и примена(огледала); Закон преламања и брзина Сочива и конструкција ликова; Наелектрисање тела и закон одржања наелектрисања; Кулонијев закон Електрично поље и јачина поља, Електричне појаве у атмосфери; Услови настајања електричне струје и извори; Мерење јачине електричне струје и напона; Електрична отпорност преко Омов закон и примена; Редна и паралелна веза отпорника; Стални магнети магнетно поље Магнетно поље електричне струје; Магнетна индукција и привремени магнети; Деловање магнетног поља на струјни проводник; Структура атома и нуклеарне силе; Природна радиоактивност физика.
	1. Предмети у простору и односи међу њима -Релације међу предметима: већи, мањи; лево, десно; испред, иза; горе, доле

<p>Математика</p>	<p>-Предмети облика круга, правоугаоника и квадрата</p> <p>2. Линија и област</p> <p>-Линија, врсте линија</p> <p>-Тачка</p> <p>-Дуж</p> <p>3. Природни бројеви до 100</p> <p>-Скупови</p> <p>-Цифре – писање и читање бројева</p> <p>-Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој</p> <p>-Упоредивање бројева ($>$, $<$, $=$)</p> <p>-Знаци $+$, $-$, $=$</p> <p>-Сабирање и одузимање природних бројева до 100</p> <p>4. Мерење и мере</p> <p>-Динар и пара</p> <p>-Метар</p>
	<p>1. Природни бројеви до 100</p> <p>-Сабирање и одузимање до 100</p> <p>-Математички симболи</p> <p>-Таблица множења и дељења</p> <p>-Особине рачунских операција</p> <p>2. Геометријска тела и фигуре</p> <p>-Предмети облика коцке и квадра</p> <p>3. Мерење и мере</p> <p>-Јединице мере за дужину</p> <p>-Мере за време</p> <p>4. Линија и област</p> <p>-Цртање правоугаоника и квадрата</p>
<p>Математика</p>	<p>1. Блок бројева до 1000</p> <p>-Сабирање и одузимање до 1000</p> <p>-Множење и дељење до 1000</p> <p>-Једначине и неједначине</p> <p>-Римске цифре</p> <p>-Разломци</p> <p>2. Мерење и мере</p> <p>-Мерење дужине</p> <p>-Мерење масе</p> <p>-Мерење запремине</p> <p>-Мерење времена</p> <p>3. Геометријске фигуре и њихови међусобни односи</p> <p>-Раван, тачка, права и полуправа</p> <p>-Правоугаоник и квадрат – цртање</p> <p>Обим правоугаоника и квадрата</p> <p>-Троугао. Цртање троугла</p> <p>-Обим троугла</p>
	<p>1. Блок бројева већих од 1 000</p> <p>-читање и писање бројева већих од 1 000</p> <p>-сабирање и одузимање у скупу N и N_0</p>

Математика	<p style="text-align: center;">-множење и дељење у скупу N -редослед рачунских операција -решавање једноставних израза 2. Мерење и мере -јединице мере за површину 3. Геометријска тела.Израчунавање површине -правоугаоник и квадрат -површина правоугаоника и квадрата -квадар и коцка -површина квадрата и коцке</p>
	<p>Скуп и припадање скупу; Венов дијаграм; Подскуп скупа; Пресек скупова; Унија скупова; Комплемент скупа; Скуповне операције; Скуп природних бројева; Тачка, припадање и распоред; Однос две праве у равни; Полуправа и дуж; Полураван, изломљено многоугао; Конвексност; Кружница и круг; Узајамни положај две кружнице, два круга; садржаоци природних бројева; Дељивост декадним јединицима; Дељивост са 2,5,3,9,4,2, сложени бројеви; растављање на просте чиниоце; Заједнички делилац; НЗД; Заједнички НЗС; Проширивање и скраћивање разломака; Врсте разломака; прави и неправи разломљени бројеви; Децимални запис разломка; Упоредивање разломака; Заокругљивање разломака; Појам угла; Углови и кружни лукови; Упоредивање и надовезивање; Сабирање и одузимање разломака; Сабирање и одузимање децималних бројева; Једначине; Неједначине; Множење и дељење разломака; Множење и дељење децималних бројева; Аритметичка средина; Разлика рационалних бројева; Особине осне симетрије; Симетрала дужи; Симетрала угла.</p>
	<p>Скуп целих бројева. Супротни бројеви. Бројевна права; Апсолутна вредност броја; Сабирање и одузимање целих бројева; (Не)једначине са сабирањем и одузимањем целих бројева; Врсте троуглова у зависности од једнакости страница; Врсте троуглова у зависности од углова; Збир унутрашњих углова троугла; Спољашњи углови троугла; Множење и дељење целих бројева; (Не)једначине са множењем и дељењем целих бројева; Подударност троуглова; Конструкције неких углова; Конструкција троугла; Значајне тачке троугла; Рационални бројеви; Сабирање и одузимање рационалних бројева; (Не)једначине са сабирањем и одузимањем у скупу Q; Четвороугао; Збир углова четвороугла; Конструкција четвороугла; Множење и дељење рационалних бројева; Једначине са множењем и дељењем рационалних бројева; Мерење површине.</p>
	<p>Квадрат рационалног броја;Квадратни корен; Питагорина теорема; Примена П.Т. на правоугаоник; Примена П.Т. на квадрат; Примена П.Т. на једнакокраки троугао; Примена П.Т. на једнакокраки трапез; Примена П.Т. на ромб; Примена П.Т. на једнакокраки трапез; Појам степена. Степен чији је изложилац природан број; Множење и дељење степена; Степен производа; Степен количника; Степен степена; Појам и врсте мономних полинома; Број дијагонала многоугла; Збир углова многоугла; Обим и површина многоугла; Конструкција правилних многоуглова; Појам полинома (бином, трином); Сабирање и одузимање полинома; Множење полинома; Квадрат бинома; Разлика квадрата; Растављање полинома на чиниоце; Правоугли координатни систем; Директна пропорционалност; Пропорција и размера; Циклическа периферијски угао круга; Обим круга, број π; Површина круга.</p>
	<p>Тачка, права, раван; Ортогонална пројекција; Алгебарски изрази; Решавање линеарних једначина с једном непознатом; Примена линеарних једначина с једном непознатом; Решавање линеарних једначина с једном непознатом; Призма, појам, врста, елементи, Површина четворостране призме; Површина тростране призме; Површина правилне шестостране призме; Запремина тростране призме; Запремина правилне шестостране призме; Пирамида - појам, врсте, елементи;</p>

Хемија	Синтеза; Хемијске једначине. Неметали; Кисеоник; Сумпор; Азот; Угљеник; Оксиди неметала; Киселине; Метали; Катиони; Натријум; Гвожђе, алуминијум, бакар; Оксиди метала; Хидроксици; Соли; рН скала; Алкени; Алкени; Бензен; Нафта; Полимери.
Техника и технологија / Техничко и информатичко образовање	Појам технике и технологије; Графичке комуникације; Прибор за техничко; Техничко пројектно моделу; Појам макете; Софтвер и хардвер; Материјал(дрво); Материјал(папир); Материјал(текстил); Пластични материјали; Рециклажа материјала; Значај енергије; Извори енергије; Трансформација и штедња енергије; Појам и врсте саобраћаја; Врсте саобраћајних знакова; Регулација и безбедност друског саобраћаја
	Врсте грађевинских објеката; Конструктивни елементи грађевинског објекта; Системи грађевинарству; Поступци и фазе у реализацији грађевинских објеката; Технички цртеж израду пројектата; Програм за једноставно цртање; Коришћење ЦД-а и флеш меморије; Цртежа; Употреба штампача; Коришћење интернета; Подела и врсте грађевинских материјала; Енергетика у грађевинарству; Коришћење Сунчеве енергије; Грађевински објекти у саобраћају; Израда макете стана на основу плана и предлог за његово уређење
	Примена енергије и материје у техници; Појам и значај машина; Техничка документација машинству; Пресеци и упрошћења у машинству; Котирање у машинству; Ортогонална пројекција; Просторно приказивање предмета; Машински материјали; Својства метала и легура; Материјали; Мерна средства; Размеравање и обележавање; Обрада материјала скидањем струготине; Материјала без скидања струготине; Елементи машина и механизма; Производне машини; Транспортне машине; Робот и роботика; Извори коришћења и трансформација енергије у машинству; Машине
Примена рачунара у рачунарским мрежама; Интернет; Сервиси на интернету; Програми обраде текста; Програми за обраду табела; Програм за израду презентације; Електрична енергија; Појмови; Производња електричне енергије; Алтернативни извори електричне енергије; Трансформација и пренос електричне енергије; Електроинсталациони материјали и прикључивање електричне инсталације; Опасности од струјног удара; Електромагнет; Електричне машини; Електроника; Електроника; Основи аналогне и дигиталне технологије; Структура рачунара; Електронско домаћинству	

8. ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

Области програма	Активности ученика	Активности наставника	Начини и поступци извођења програма	Циљеви и задаци садржаја
<p>ности од предмета се садржајовног плана проширују узрастом совањима ученика</p>	<ul style="list-style-type: none"> - примењује претходно стечена знања; - уочава на примерима; - упоређује; -уз помоћ наставника решава тестове са ранијих такмичења, -чита анализира, интерпретира . слушају, разговарају, пишу -прикупљају материјал(исечци из штампе,са интернета), -праве паное,уређују кабинет, -истражују, открива релације и изражава их, -упоређује, 	<ul style="list-style-type: none"> - припрема за такмичења; - подстиче креативност - мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење -наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем 	<ul style="list-style-type: none"> - монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални демонстративни -групни -индивидуални 	<ul style="list-style-type: none"> - припрема ученика за школско међуопштинско и републичко такмичење -описивање и именовање предмета -изражавање припадности -развијање културе усменог писменог изражавања истраживачког духа -проширивање знања -развијање стваралачког и креативног мишљења

Додатна настава обухвата ученике са посебних интересовања за одређене предмете. Ангажоване ученике стога треба стимулисати додатном литературом,новим изворима знања,развијањем такмичарског духа.За ученике припремити похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за све нивое такмичења која се организују као и за учествовање у различитим активностима.

ДОДАТНА НАСТАВА У ПРВОМ И ДРУГОМ НАСТАВНОМ ЦИКЛУСУ

Предмет	Садржај
Српски језик	<p>*Вештина читања и разумевања прочитаног: избор песме; анализа песме и разумевање природно читање; поштовање интонације реченице или стиха. *Говорна култура - теорија: дикција и акценат; интонација, интерпункција и пауза; дисање при говору; природно читање</p>
	<p>Језик и језичка култура: Говорне вежбе о слободно изабраним темама (јасност, прецизност, језгровитост, лични стил) Прости и сложени глаголски облици - значење и употреба. Проучавање локалног говора. Бележење локализама и позајмљеница и утврђивање њиховог значења. Замењивање локализама и позајмљеница речима и изразима стандардног књижевног језика. Књижевност: Анализа самостално одабраног прозног дела из лектире (фабула, композиција, ликови, стил, језик, изразита психолошка и дескриптивна места). Анализа лирске песме (основно осећање, мотиви, песничке слике, особености песничког језика). Анализа књижевног дела из текуће српске књижевности (по избору ученика) Анализа филмова и позоришних представа.</p>
	<p>Језик и језичка култура: Вежбе у правилном акцентовању. Анализа реченица и синтагми. Вежбе на тежим експозиторним текстовима: уочавање основних информација, извођење закључака, упоређивање информација из више дужих текстова, резимирање. Књижевност: Анализа лирске и епске песме - језичко-стилска средства као интеграциони чиниоци и стилистички елементи. Анализа драмског књижевног дела - уочавање битних одлика. Разлика између драмског дела и позоришне представе. Анализа савременог књижевног дела по слободном избору ученика. Коришћење основних знаменитости, делова и писцима. Формирање властитог мишљења о књижевном делу.</p>
	<p>Језик и језичка култура: Синтаксичка анализа компликованијих реченица. Усмено расправљање на теме из свакодневне употребе језика. Писање аргументованих текстова коришћењем литературе. Вежбе у говорништву. Кратко, садржајно и језгровито узлагање о одређеној теми. Анализа лексике српског језика; проналажење примера бирократског језика и његовог односа према обичан језик. Проучавање локалног говора. Књижевност: Карактеризација ликова увидом у форме приповедања. Језикостилска анализа као интеграциони чинилац интерпретације књижевноуметничког дела. Истраживачки рад на речницима (Српски рјечник Вука Стефановића Караџића, Речник српског језика, Речник књижевних термина, Речник симбола...) Обједињујући и поредбени чиниоци у обради одабраних књижевних текстова (компаративна анализа) Драматизација прозног текста.</p>
	<p>Pens and pencils; Come and play; Dressing up; Happy birthday; Bath time; Animal farm; Playroom safari; School time; I'm hungry; Happy faces; My house; Summertime; Playtime; Welcome to Happy Street; At school; At Happy House; At the shop; At the park; Greg's flat; In the playground; At the sports centre. Welcome back; Happy families; Food, food, food; A day at the zoo; In the town; Just for fun;</p>

Енглески језик	What's the weather like?
	The verb BE in everyday communication; Famous people; Possessive case in everyday communication; <i>have got</i> in everyday communication; <i>Daily routine</i> ; The verb <i>can</i> in everyday communication; Countable and uncountable nouns; Eating habits; Present Simple vs Present Continuous; CE in everyday communication; Simple in everyday communication; Holiday activities; Future in everyday communication, adjectives in everyday communication.
	Free-time activities and hobbies; Famous people of the past; Time clauses (when/while) in everyday communication; Linking words in everyday communication; Means of transport; Direction in everyday communication; Zero and first conditional in everyday communication; Phrasal verbs in everyday communication; Science fiction; Present Perfect Simple/Past Simple Tense in everyday communication; Dangerous jobs; Wild animals; Shopping and prices; Relative pronouns (who/which/that) in everyday communication; Ideal job; Ailments and illnesses; Infinitives, Verb –ing forms in everyday communication.
	Jobs; Time Clauses in everyday communication; Animals Relative pronouns in everyday communication and competitions; Chores Fact or Fiction; Modals in everyday communication; Passive voice (past simple) in everyday communication; Natural disasters; Emergencies; Subject/Object questions in everyday communication; Conditional sentences <i>type II</i> in everyday communication; Teen problems; E-time in everyday communication.
	Rules and laws; Collocations and words related to education; Airports and planes; Relative Clauses in everyday communication; Animals; Passive voice in everyday communication; Clauses of Result/ Consequence in everyday communication; Past and present ; Social beings/Would rather/Should; Prepositions (of); American/British English; Conditional sentences type 3 in everyday communication; Repetition in everyday communication; Words easily confused in everyday communication.
Немачки језик	Personen- Karten schreiben; Internet-Chat schreiben; Meine Klasse beschreiben; Tiere beschreiben über Tiere: Ja/Nein-Fragen und Antworten; Mein Schultag – Tagesablauf; Freizeit – Was machst du? Meine Familie; Interviews über Berufe machen; Was kostet das?
Немачки језик	Ein Zimmer beschreiben; Was isst du? Interviews machen, notieren und beschreiben; Impulse beschreiben; Umfrage zum Thema „Freizeit“; Weihnachten; Beim Arzt: Was tut dir weh?; Einkaufen schreiben; Mein Geburtstag; Präteritum von haben und sein; Meine Stadt; Nach dem Weg fragen.
	Meine Ferien; Perfekt; Meine Pläne: Hoffnungen und Wünsche äußern; Lesen und Verstehen beschreiben; Sätze mit wenn; Zusammenleben; Adjektive vor dem Nomen nach ein/eine; Schwere Berühmte Leute; Präteritum; Märchen.
Музичка култура	<ul style="list-style-type: none"> ● Читање нота абecedом ● Компоновање ритмичких аранжмана ● Компоновање мелодије ● Свирање
	<ul style="list-style-type: none"> ● “Осма руковет” ССМокрањац – певање ● “Ода радости” ЛБетовен – певање и свирање ● Свирање триоле, синкопе и песмица у Еф-дуру и де-молу
	<ul style="list-style-type: none"> ● Свирање песама у мешовитом такту ● Слушно препознавање интрумената ● Слушно препознавање музике различитих епоха ● Слушно препознавање музичких облика

	<ul style="list-style-type: none"> ● Слушно препознавање музике различитих епоха ● Слушно препознавање музичких облика ● Џез, филмска, забавна, рок музика – певање и свирање ● Компоноване
Ликовна култура	<p>На часовима додатне наставе ликовне културе ученици посматрају и анализирају репродуковане ликовне уметности како из сликарства, тако и из графике, вајарства и архитектуре. На часовима проширују своја сазнања и иста повезују са наставним темама из редовних часова. Користе се енциклопедије и монографије ликовних уметника.</p>
Историја	<p>УВОД У ИСТОРИЈУ: Упознавање са појмом прошлости кроз личну прошлост, Рачунање времена, Прављење линије времена, Реферат ХЕРОДОТ-отац историје, Реферат ТУКИДИДИПРАИСТОРИЈА СТАРЕ ГРЧКЕ и ХЕЛЕНИЗАМ: Стара Грчка Хомерско доба, Стара Грчка –Атина, Стара ГрчкаСпарта,Спартанско Васпитање, Олимпијске игре, Грчко-Перска митологија,Мит о Минотауру, Мит о Егеју, Александар Македонски, Хелинистичка култура СТАРОГ РИМА: Стари Рим-легенда о оснивању Рима, Легенда о гускама које су спасиле Константин Велики; Цезар,Римска култура, Пад западног Римског царства, Варвари, Атила БИЧ БОЖИЈИ, Увод у средњи век: упознавање ученика са планом и програмом, Основне одлике средњег века: повеља историјски извора, Витезови, Европа и средоземље у раном средњем веку: Атила Хлодовех, Карло Велики, Цар Јустинијан; Ислам,Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања, досељавање Словена на Балкан, Веровање старих Словена, Срби у 7.веку, Срби у 8.веку, Методије мисионарска делатност, Тирило и Методије, Европа у позном средњем веку: крстари, Свакодневни живот у средњем веку, Средњовековна културасрпски народ и његови суседи у средњем веку: Рашка, Стефан Немања, Свети Сава-лик и дело,Србија као краљевина, Задарски владар, Лик и дело цара Душана , Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања, завичај у 14.веку, Продор Турака на Балкан, Мрњавчевићи, Маричка битка, Кнез Лазар и Србија, Косовки бој историја и легенда, Деспот Стефан Лазаревић, Деспот Ђурађ Бранковић, Успон Европе :упознавање са планом и програмом, Основне одлике новог века, Кристофер Колумбо, Градови у новом веку; Српски народ под страном влашћу до 18.века: Сеобе, Апсолутистичке државе, Турска-родослов, Данак у крви, Срби под османском влашћу, Срби под османском влашћу: револуција: грађанске револуције,Француска револуција, Наполеон Бонапарта, Уједињени Српски народ до 1878.године: Карађорђе, Милош Обреновић, Сретењски устав, Родослов српски (детињци, материце, оци), Обичаји српски (крштење, кумство),обичаји српски (религија) Утврђивање целокупног градива</p> <p>Евидентирање ученика, договор око правила рада, усвајање плана рада додатне наставе . Солунског фронта – одлазак на Сквер у Јагодини, Обрада теме: Међународни односи у држави XIX и почетком XX века. Шумарице 21. октобар. Дан УН - 24. октобар. Дан толеранције државе Србија и Црна Гора 1.децембар – Дан проглашења Краљевине СХС, 7. децембар декларација, Св.Сава – 27. јануар, Холокауст – 27. јануар. Сретење – 15. Фебруар Припрема такмичење, Обележавање Дана жена – 8. март, Припрема за такмичење, Дан геноцида – 22. април, Дан победе над фашизмом – 9. мај. Хладни рат и</p>

	<p>Васиона и Земља Самостално истраживање ученика:Аполо 11, први људи на Месецу; Месец; Помрачење Сунца и помрачење Месеца, Настанак првог телескопа-Галилео Галилеј Магелан и његова експедиција</p> <p>Географска карта Картографско описмењавање и коришћење карте;Мерења на карти и оријентација. Самостално истраживање ученика: Прва карта,први глобус. Практичан рад ученика: коришћење компаса различитих начина оријентације у простору</p> <p>Планета Земља Геоцентрични и Хелиоцентрични систем; Поларни дани и поларне ноћи; Самостално истраживање ученика: најстарији календар; Самосталан модела грађе Земље, израда фосила, макете вулкана и презентација. Освајање највишег врха света; Најдужи пећински системи на ученика: мерење температуре помором; израчунавање средње дневне температуре, извођење експеримента-ерупција вулкана.</p>
<p>Географија</p>	<p>Планета Земља Најсланија језера на свету; Мочварна подручја-конвенција у Рамсару. Самосталан рад ученика: океани добили имена, Панамски канал, Суецки канал, Француски град –тврђава Сент Микел, Велика река света; Језро Титикака- највише пловно језеро на свету; Загађеност и несташица воде на Земљи; Пројектни задаци: израда биљне животињске врсте Србије. Самостално истраживање ученика: Разноврсност кишних кишних Секвоја парк; Баобаб-дрво флаша. Израда презентација.</p> <p>Становништво и насеља на Земљи Шерпаси-незаменљиви помоћници планинара; Ескимима-људи који једу сирово месо. Самостално истраживање ученика: Потешкоће држава са високим природним прираштајем; Бела куга и Србија; Предлог Влади Србије за повећање наталитета. Дискусије: Предности и недостаци животног стандарта у граду.</p> <p>Природна и географска средина. Самосталан рад ученика: истраживање о количини отпада који настане дневно у домаћинствима; израда сиромашни:колики је степен развоја Србије.</p> <p>Регионална географија Како је Европа добила име; Колонијализам и колонијалне силе у Европи. Самосталан рад ученика: чега су мора у Европи еколошки угрожена? Позитивне и негативне стране градње вештачких река Главна туристичка подручја Европе; Фестивал ружа у Бугарској. Израда презентација о појединим државама,главним градовима... Играње улога:туристички водичи-обилазак Средоземља; Пругом Београд –Бар; Транссибирска железница. Пројектни задатак: Предности и недостаци уласка Србије у ЕУ</p>

<p>Географија</p>	<p>Општа физичка географија Васиона и Земља, кретања Земље и последице, картографија, литосфера, атмосфера, хидросфера, биосфера</p> <p>Азија Азија-основни географски подаци о континенту: име, географски положај, границе и величина. Природно географске одлике, Друштвено економске одлике Азије; Географске одлике Јужне Азије, Јужне Азије, Југоисточне Азије, Средње Азије, Источне Азије.</p> <p>Африка Африка- Основни географски подаци о континенту и природне одлике. Африка – Друштвено економске одлике Африке. Географске одлике Северне Африке, Западне Африке, Централне Африке, Јужне Африке</p> <p>Северна Америка Природно географске и друштвено економске одлике Северне Америке САД, Канада.</p> <p>Природно-географске и друштвено-економске одлике Средње Америке</p> <p>Јужна Америка Природно-географске одлике и друштвено-економске одлике Јужне Америке Бразил, Аргентина</p> <p>Аустралија и Океанија Аустралија-основни географски подаци о континенту и природне одлике- економске одлике. Географске одлике Океаније и Новог Зеланда</p> <p>Поларне области-Арктик и Антарктик Опште географске одлике Арктика и Антарктика</p> <p>СРБИЈА: Географски положај, границе и величина Републике Србије: Анализа сложености и повезаности географског положаја Србије у Европи и његовог утицаја на историјски, културни, друштвени и политички развој Србије. Природне одлике Републике Србије: израда реферата и семинарских радова. Становништво насеља: анализирање података природног кретања становништва и извођење закључака. Прикупљање података о становништву у локалној средини Привреда Републике Србије: анализа природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности. Србија у савременим интеграцијским процесима. Анализа значаја Европске уније у унапређењу економије и социјалног статуса земаља чланица.</p>
<p>Физика</p>	<p>Брзина; Релативна брзина; Кретање са мимоилажењем; Кретање у сусрет; Графици и читање графика; Зависност силе од издужења; Примена на задатке са предходних такмичења са окружног такмицења.</p>
<p>Физика</p>	<p>Релативна брзина; Кретање са мимоилажењем; Кретање у сусрет; Мерења; Притисак; О мерења; Убрзање; РППК И ГРАФИЦИ; Други Њутнов закон; Сила трења и сила отпора саван; Примена на задатке са предходних такмичења са општинског и окружног такмичења.</p>
	<p>*Блок бројева већих од 1 000: решавање сложених израза; решавање сложених текстуалних и логички задаци. *Мерење и мере: јединице мере за површину. *Геометријска тела. Површине: квадрат и правоугаоник; обим квадрата и правоугаоника; површина квадрата и правоугаоника; квадар и коцка; површина квадра и коцке.</p> <p>Скуповне операције; Основни геометријски појмови; Узајамни положаји кружница и праменица; Правила делјивости; Прости и сложени бројеви; Растављање бројева на просте чиниоце; НЗС; Сабирање и одузимање углова графички; Комплементни и суплементни углови</p>

Математика	<p>унакрсни углови; Углови на трансверзали; Углови са паралелним крацима; Појам и својства Сабирање и одузимање разломака; (Не)једначине у вези са сабирањем и одузимањем разломака; симетрале дужи; Примена симетрале угла; Множење и дељење разломака; (Не)једначине у вези са множењем и дељењем; Превођење периодичног бесконачног децималног записа у записи; Примена једначина у вези са множењем и дељењем;</p>
	<p>Скуп целих бројева; Апсолутна вредност броја; Поређење целих бројева; Сабирање и одузимање бројева; (Не)једначине у вези са сабирањем и одузимањем целих бројева; Множење и одузимање бројева; (Не)једначине у вези са множењем и дељењем целих бројева; Збир унутрашњих углова; Спољашњи углови троугла; Основне неједнакости за стране троугла; Подударност; Апсолутна вредност рационалног броја; Поређење рационалних бројева; Рационални бројеви; (не)једначина у вези са сабирањем и одузимањем у скупу Q; Множење и дељење рационалних бројева; Двојни разломци; Решавање (не)једначина у вези са множењем и дељењем у скупу Q; Примена; Појам четвороугла; Појам површине; Површина четвороугла са нормалним искомом; Површина произвољног четвороугла.</p>
	<p>Решавање једначине $x^2 = a$ ($a \geq 0$), појам квадратног корена; Ирационални бројеви; Дефиниција реалног броја и његова приближна вредност; Једнакост $\sqrt{a^2} = a$; Питагорина теорема; Питагорине теореме; Правоугли троугао чији су оштри углови 30° и 60°; Множење и одузимање једнаких основа; Степен производа и количника; Примена степена; Појам и врсте многоугла; Дијагонале многоугла; Обим и површина многоугла; Сабирање и одузимање полинома; Растављање полинома на чиниоце; Правоугли координатни систем; Зависност; Примена пропорције; Круг.</p>
Математика	<p>Талесова теорема; Сличност троуглова; Однос тачке, праве и равни; Однос међу равнима; Алгебарски изрази; Решавање линеарних (не)једначина с једном непознатом; Примена; запремина призме; Површина и запремина пирамиде; Цртање и читање графика; Графички приказ статистичких података; Средња вредност и медијана; Систем од две линеарне једначине; Графички приказ система од две линеарне једначине с две непознате; Примена система од две једначине у решавању проблема; Површина и запремина ваљка; Површина и запремина цилиндра; Површина и запремина сложенијих тела; Површина и запремина лопте.</p>
Биологија	<p>Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће; Једноћелијски и вишећелијски организми; Исхрана – на пример фотосинтеза; Дисање као размена гасова у различитим срединама; Излучивање; Надражљивост – кретање; Размножавање: бесполно и полно; Раст и развиће. Промене које се додељивају током развића; пубертет и полна зрелост; Живот у води – изглед, прилагођености на живот у води; Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота; Живот под земљом – изглед, прилагођености на начин живота; Преношење особина са родитеља на потомке; Разлике полног и неполоног размножавања у настанку варијабилности; Позитиван и негативан утицај људи на жива у срединама; Заштита живих бића и животне средине; Пројекат очувања природе у мом крају; Животиње као кућни љубимци; Значај врста за човека; Здрава исхрана и унос воде. Енергетика; Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци; Физичка активност и здравље; Ефекти пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.</p>
	<p>Разлике између биљака, гљива и животиња; Амебе, бичари, трепљари - животни простор, грађа. Разноврсност и значај; Сунђери - животни простор, начин живота, грађа на начин живота, организације. Разноврсност и значај; Дупљари - животни простор, начин живота, грађа на начин живота, организације. Разноврсност и значај; Пљоснати, ваљкасти и чланковити црви - животни простор, начин живота, спољашња грађа, унутрашње грађе; Мекушци - животни простор, начин живота, спољашња грађа и основне особине; Ракови, пауколики зглавкари, стоноге и инсекти - животни простор.</p>

<p style="text-align: center;">Биологија</p>	<p>разноврсност; Бодљокошци - животни простор, начин живота, спољашња грађа. Разноврсност Кичмењаци - грађа и разноврсност; Рибе - начин живота, грађа и разноврсност; Прелазни начин живота; Водоземци - начин живота, грађа и разноврсност; Гмизавци - начин живота и разноврсност; Птице - начин живота, грађа и разноврсност; Сисари - начин живота и разноврсност; Разноврсност царства животиња и биодиверзитет; Фактори угрожавања и очувања животиња; Одговоран однос према животињама; Живот на Земљи. Докази еволуције; Биологија Чарлс Дарвин.</p>
	<p>Порекло и историјски развој човека. Преци данашњег човека; Ћелија: величина, облик, функција; Грађа коже човека. Кожни органи. Слузокожа. Функција коже; Грађа кости. Везивна ткива. Кости главе, трупа и удова; Попречно-пругаста, глатка и срчана мускулатура.б Физиологија мишића; Физиолошке особине нервне ћелије. Централни нервни систем: мозак и кичмени нерви. Периферни нервни систем. Аутономни (вегетативни) нервни систем; Жлезде са унутрашњом секреторном повезаност жлезда са унутрашњим лучењем и нервног система; Чуло мириса и укуса. Постоје различита чула вида. Чуло слуха и равнотеже; Грађа органа за варење. Варење хране; Грађа и функција дигестивног система. Спољашње и ћелијско дисање; Крв и лимфа. Срце и крвни судови; Одбрамбена функција организма; Грађа и функција органа за излучивање; Грађа и функција органа за размену материје. Физиологија репродукције; Дефиниција здравља. Проблеми везани за период одрастања и старости међу половима. Контрацепција.</p>
	<p>Биолошка и културна еволуција човека; Услови живота на Земљи; Разноврсност животиња и Биодиверзитет; Услови живота у станишту - еколошки фактори; Однос организама и животне средине. Популација – основне одлике; Животна заједница и њена организација; Екосистем – одлика животне средине. Пренос енергије и кружење супстанце (материје). Развој екосистема (сукцесије); Основне функције Земљи. Биосфера; Екосистеми копнених вода; загађивање и могућности заштите; Екосистеми водних тела; загађивање и могућности заштите; Шумски екосистеми; угроженост и могућности заштите; Антропогени екосистеми- угроженост и могућности заштите; Угрожавање и заштита биодиверзитета; Категорије заштићених природних добара (локални и међународни ниво); Црвене књиге флоре и фауне; Угрожавање и заштита културних добара. Унапређивање животне средине – значај и могућности; Климатске промене. Ефекат стаклене башње. Оштећење озонског омотача; Киселе кише. Сушење шума; Ерозија земљишта. Ширење инвазивних врста. Нестајање биљних и животињских врста; Концепт одрживог развоја; Природни ресурси и њихово коришћење. Енергетска ефикасност; Савремен начин живота и здравље (бука, брза храна, дим...).</p>
<p style="text-align: center;">Хемија</p>	<p>Смесе; Атом; Грађа атома; Изотопи; Атомски и масени број; ПСЕ; Молекул; Ковалентни и јонски веза; Валенца; Мр; Кристалне решетке; Процентни састав раствора; Растворљивост; Вискозитет; једначине; Мол; Количина супстанце; Израчунавања у хемији; Моларна маса.</p>
<p style="text-align: center;">Техника и технологија / Техничко и информатичко образовање</p>	<p>Предмет и значај технике и технологије у образовању, Природни ресурси на земљи; Информатика; Информатика и рачунарство; Рачунарске системи; Коришћење оперативног рачунара; Израда презентације(моје генералије); Упознавање са елементима конструкционих компјутера; рад са конструкционим комплетима и готовим елементима; Појам материјала и врсте материјала; обрада материјала; Значај енергије; Трансформација енергије; Појам саобраћаја; Значај саобраћајне сигнализације.</p>
	<p>Врсте грађевинских објеката; Конструктивни елементи грађевинског објекта; Системи грађевинарству; Поступци и фазе у реализацији грађевинских објеката, техничка документација. Технички цртеж као основ за израду пројеката – размера, котирање, симболи и ознаке у цртежу.</p>

Техника и технологија / Техничко и информатичко образовање	Графичко представљање предмета – објеката прибором; Програм за једноставно цртање; П... а и флеш меморије; Снимање цртежа; Употреба штампача; Коришћење интернета; П... грађевинских материјала; Природни грађевински материјали – својства и примена; грађевински материјали – својства и примена; Енергетика у грађевинарству. Мере за коришћење топлотне енергије у грађевинарству; Коришћење Сунчеве енергије; Алат грађевинарству; Мере заштите у изградњи објеката; Грађевински објекти у саобраћају; Е... Израда плана стана и предлог за његово уређење; Уређење екстеријера и ентеријера; Изр... на основу плана и предлог за његово уређење; Моделовање машина и уређаја у пољ... производњи; Кућне инсталације и санитарни уређаји; Могућност рада на рачу...
	Енергија и материјали у техници; Појам изначај машина и механизма; Документација... Приказивање предмет у машинству; Ортогонално приказивање предмета; Котирање... Шрафирање у машинству; Програм за цртање помоћу рачунара; Израда презентаци... конструктивним комплетима на бази интерфејс технологије; Својства метала и легура; П... и мерна средства; Размеравање и обележавање на металу; Контрола производа; Техно... материјала; Мере заштите на раду; Основни принцип рада механизма; Основни прихци... Роботика-моделовање робота и коришћење интерфејса.
	Примена рачунара у рачунарским мрежама; Интернет; Сервиси на интернету; Управљање... моделима помоћу рачунара; Електрична енергија; Хидроцентрала; Термоелектрана; Нукл... Алтернативни извори енергије; Транспорт и пренос енергије; Кућне електричне инсталаци... мере заштите од струјног удара; Електричне машине; Електрични уређаји у моторни... Аналогна и дигитална технологија; Бинарно записивање бројева; Структура рачунара; Т... и адио визуелна средства; Презентација

9. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ

Циљ и задаци културне и јавне делатности школе усмерени су ка унапређивању васпитно-образовног рада школе у подручју њеног повезивања са друштвеном средином, родитељима ученика, радним организацијама и месним заједницама.

Ученици, млади таленти, окупљени у разноврсне секције треба да припремају приредбе, смотре, изложбе, такмичења итд. којима ће задовољити, како властите, тако и опште друштвене потребе за лепшим и бољим културним живљењима.

Тим за културну и јавну делатност школе израдио је:

о р и ј е н т а ц и о н и п р о г р а м р а д а:

МЕСЕЦ	САДРЖАЈ АКТИВНОСТИ	ИЗВРШИОЦИ
Септембар	Поздрав ђацима првацима (декорисање паноя) Уређивање школског паноя у складу са актуелном тематиком - предметна настава (током године)	С. Михајловић ОВСР
Октобар	Обележавање Дечје недеље (декорисање паноя) Обележавање Међународне недеље књиге	С. Михајловић А. Нерић Б. Андрић ОВСР
Новембар	Јесен (декорисање паноя)	С. Михајловић
Децембар	Нова Година (декорисање паноя)	С. Михајловић А. Нерић
Јануар Фебруар	Свети Сава – припреме за прославу (Дан школе) Свети Сава (декорисање паноя)	С. Михајловић ОВСР
Март	Пролеће (декорисање паноя)	С. Михајловић А. Нерић
Април	Ускршњи вашар Ускрс (декорисање паноя)	С. Михајловић А. Нерић И. Кнежевић
Мај	Осврт на излет (декорисање паноя)	А. Нерић
Јун	Дан забаве за крај школске године Изложба најуспешнијих дечјих радова на крају школске године Предлози за нови план рада Анализа рада тима	ТКД
Август	Усвајање новог плана рада	Чланови већа

10. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ:

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, у школи се реализује програм школског спорта, којим су обухваћени сви ученици. У сарадњи са локалном самоуправом, организује се недеља школског спорта најмање једном у току полугодишта, које обухвата такмичења свих ученика у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика.

Програм школског спорта и спортских активности је намењен свим ученицима од V-VIII разреда.. Мотивациона подршка ученицима је додела медаља и диплома за учешће у спортским активностима школе и промоција резултата на Свечаној Светасавској академији.

Недеља школског спорта обухватиће такмичења свих ученика у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика.

Разред	Садржај и начин остваривања
5-8	<p>Укључивање у програм за унапређивање физичке културе Општине Љиг. Спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика /у првом и другом полугодишту</p> <p>Систематски прегледи за ученике који се представљају школу на спортским такмичењима у сарадњи са Домом здравља Љиг.</p> <p>Акције: Дан здраве исхране- 16. Октобар; Светски дан здравља: 7. Април, Светски дан Орјентиринга 24 мај, Сретенски поход 15 фебруар.</p> <p>Теме за радионице: здрава исхрана, брига о телу, физичка активност и здравље, фер плеј.</p> <p>Промоција школског спорта у граду кроз разне спортске манифестације, промотивне и пријатељске утакмице, посете утакмицама локалних спортских клубова.</p> <p>Недеља школског спорта: Игре без граница -одељењско и међуодељењско такмичење у Дечјој недељи.</p> <p>Превенција болести зависности, предавања која реализују стручњаци из Дома здравља и вршњачко подучавање; Укључивање у акције –нпр. “Не дроги”.</p>

План спортских секција саставни је део Школског програма рада.

На основу испитивања потреба ученика у овој области у школи ће бити организоване следеће спортске дисциплине: одбојка, кошарка и фудбал.

11. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

У складу са основним принципима и циљевима Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања, ОШ „Сава Керковић“ у Љигу је донела овај Програм заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања. Овим програмом планиране су активности као позитивна искуства која имамо као једна од првих сертификованих школа у УНИЦЕФ-овом програму „Моја школа – школа без насиља“.

ЦИЉЕВИ:

- Учинити школску средину безбедним местом за сву децу;
- Стварање и неговање позитивне атмосфере, прихватања, толеранције и уважавања;
- Ангажовање постојећих ресурса школе за стварање безбедног окружења;
- Превентивна улога спорта у заштити ученика.

ЗАДАЦИ:

- Израда, реализација и евалуација Програма заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- Идентификовање и информисање о случајевима насиља злостављања и занемаривања;
- Праћење и евидентирање свих врста насиља;
- Сарадња са установама и институцијама спољашње заштитне мреже;
- Извештавање Наставничког већа и Школског одбора о реализацији Програма заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- Превентивни рад у оквиру наставних и ваннаставних активности са ученицима и родитељима;
- Промовисање примера добре праксе.

ЧЛАНОВИ ШКОЛСКОГ ТИМА ЗА ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА:

СТАЛНИ ЧЛАНОВИ ТИМА:

1. ДРАГИЦА ЈОЧОВИЋ, помоћник директора;
2. МАЈА АЛЕКСИЋ – ЧУЧАК, психолог;
3. МАЈА РАДЕЧ, педагог;
4. МАРИЈАНА НЕГОВАНОВИЋ – ОБРАДОВИЋ, професор српског језика и ментор Уницефа у пројекту „Моја школа – школа без насиља“, **Координатор Тима**;
5. ДРАГАН ЂОРЂЕВИЋ, професор географије и ментор Уницефа у пројекту „Моја школа – школа без насиља“;
6. ДАРКО ДЕВЕЦИЋ, секретар школе.

ДОДАТНИ ЧЛАНОВИ ТИМА:

1. Одељењски старшина ученика који трпи насиље
2. Одељењски старшина ученика који чини насиље

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	САДРЖАЈИ	НАЧИНИ
--------------	----------	--------

		ОСТВАРИВАЊА
ПРЕВЕНЦИЈА НАСИЉА	Превентивне радионице из пакета Школа без насиља; Доношење школских правила; Демократија у учионици; Доношење одлука на нивоу одељења; Медијација – конструктивно решавање сукоба; Реституција; Толеранција; Уважавање различитости; Превенција електронског насиља. Унутрашња заштитна мрежа – механизми и процедуре за поступање.	Часови одељењске заједнице; Часови одељењског старешине; Часови предмета Грађанско васпитање.
	Форум театар; Спортска такмичења и Фер-плеј турнири; Школске свечаности; Дечија недеља.	Ваннаставне активности; Школски спорт.
	Превенција ризичног понашања и болести зависности	Настава биологије
	Шта је данас било у школи: Унутрашња и спољашња заштитна мрежа. Протокол о заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања. Презентација приручника за родитеље на родитељском састанку, улога и реаговање родитеља у случају пријаве насиља.	Родитељски састанци Савет родитеља
ИНТЕРВЕНЦИЈА У СЛУЧАЈЕВИМА НАСИЉА	Планирање и примена посебних процедура за ученике са тешкоћама у понашању у циљу њихове безбедности и безбедности осталих ученика-планови заштите	Појачан васпитни рад (радом у оквиру Тима за заштиту, РС, ПП службе)
	Сарадња са другим усановама-Комуникација са другим службама ако су у питању тежи случајеви насиља и насиље у породици ученика; евиденција пријављених случајева	Сарадња са Центром за социјални рад, полицијом и другим установама

12. ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Израда програма превенције болести зависности, васпитно запуштеног ученика и свих облика деликвентног понашања	Учешће деце у изради програма Укључивање УП у програме едукације Црвеног крста	Учешће наставника у изради програма	На састанку ШТ	
Континуирано усклађивање подзаконских аката школе са свим законским изменама	Информисање ученика о законским изменама	Континуирано информисање у сарадњи са секретаром школе	На састанку	
Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака свих актера школе	Учествовање у доношењу правила понашања у школи	Учествовање у доношењу правила понашања у школи	На седници Наставничког већа	
Реализација радионица о штетности и опасности употреба ПАС, као и о ризицима деликвентног понашања	Учествовање у радионицама	Реализација радионица	На часовима ОС	
Обавештавање родитеља и разговор о ситуацијама употребе ПАС и/или испољавања ризичних облика понашања	Разговори, размена информација	Разговори ОС и предметних наставника	На одмору, пре и после наставе	
Евалуација програма и евентуалне измене на основу документације	Исказивање мишљења о активностима програма	Исказивање мишљења о активностима програма	На састанцима, седници Наставничког већа	

-Унапређење квалитета живота ученика
-развијањем негативног става код ученика коришћењу ПАС,
-развијање социјално пожељних облика понашања и стварање безбедне средине за живот ученика
-укључивање свих носилаца превенције у активности
-обучена и одговорана деца да одлучују о својим јасним ставом

13. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

1 – 2 часа недељно   34 – 68 часа годишње

Друштвене и слободне активности ученика у школи обухватају активност ученика, друштвених организација и слободних интересних колектива (слободне активности). Ове активности доприносе испољавању, задовољењу и даљем развоју друштвености, индивидуалних склоности, способности и интересовања ученика.

Заједнице ученика су: **о б а в е з а н о б л и к** васпитно образовног рада док се за рад у ученичким друштвеним организацијама и слободним активностима ученици опредељују на основу својих **и н т е р е с о в а њ а**.

Општи циљ друштвених и слободних активности је да у остваривању општег циља васпитања допринесу формирању аутономне, стваралачке, радне, слободне, културне, одговорне и друштвено ангажоване личности.

Слободне активности и друштвене ученичке организације треба да задовољавају и развијају интересовање, склоности и способности ученика за поједине области живота, рада и стваралаштва. Њима се битно доприноси социјализацији потреба и мотива деце, усклађивању личних и друштвених интересовања, свестраном и слободном васпитању ученика.

Својим садржајима и облицима слободне активности и друштвене организације обogaђују програмску структуру школе и повезују са друштвеном средином.

У овој школској години треба настојати да слободне активности значајније допринесу остваривању следећих васпитних циљева:

- да подстичу дечије стваралаштво у различитим областима живота да иницирају и задовољавају интелектуалну радозналост ученика
- да остварају могућност да ученици истражују и упознају најразноврснија достигнућа у науци, техници и култури
- да пружају прилику и услове за заједничку игру, здраву и ведру забаву и разоноду, спортске активности и испуњавање дела слободног времена корисним садржајима
- да омогућују ученицима доследно представљање школе на манифестацији у месту и шире.

Васпитни утицај слободних активности не остварује се само програмским садржајима активности, већ и облицима и начинима реализације садржаја. Треба осигурати да дође до изражаја ученикова самоиницијативност, смисао за међусобно комуницирање у колективу. Слободне активности морају постати облик васпитног деловања на развој конститутивне критике, толеранције, међусобног поверења, солидарности, искрености, другарства и пријатељства.

Слободним активностима обухваћени су ученици I – VIII разреда, с тим што се стални облици организују за ученике V – VIII разреда, а за ученике I - IV разреда реализују се слободне активности у оквиру одељенских активности уважавајући интересовања и склоности ученика.

СЕКЦИЈЕ

Слободне активности се групишу у четири подручја и то:

а) културно уметничке секције

драмско-рецитаторска,
литерарна- новинарска,
читалачки клуб,
језичка,
музичка,
ликовна.

б) предметне (научно-истраживачке) секције

млади математичари,
млади физичари,
млади биолози,
млади хемичари,
млади историчари,
млади географи,
млади еколози.

в) техничке и радно - производне секције

саобраћајна,
моделарска.

г) спортско – рекреативне секције

одбојка,
фудбал,
планинарење.

Предмет	Садржај	Разред
<p>Српски језик Ликовна култура Музичка култура</p>	<p>*У жутом ауту дође јесен -стихови о јесени , песме о јесени , израда паноа</p> <p>*Зима , зима- е , па шта је -стихови о зими, песме о зими, израда паноа</p> <p>*Стиже Нова година -припрема програма, честитка</p> <p>*Свети Сава –школска слава -припрема програма</p> <p>*Најлепша мама на свету -припрема програма</p> <p>*Сва природа цвета и пева -стихови и песме о пролећу, израда паноа</p> <p>*Ускрс-велики хришћански празник -стихови и песме о Ускрсу, израда паноа</p> <p>*“Буквар дечјих права“ Љубивоје Ршумовић -рецитовање, песме о деци, израда паноа</p> <p>*Лоптин сад је ред -стихови и песме о игри, израда паноа</p>	<p>I-IV</p>

ПРВИ ЦИКЛУС

ДРУГИ ЦИКЛУС

НАЗИВ СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ	САДРЖАЈИ	РАЗРЕД
ДРАМСКО - РЕЦИТАТОРСКА	<ol style="list-style-type: none"> 1. Формирање секције; 2. Упознавање са говорним вредностима (артикулација, акцентуација, реченични акценат и интонација, пауза, темпо, ритам); 3. Вежбе (акценатске, интонације, интензитета, дикције); 4. Читање и интерпретација одабраних књижевних текстова; 5. Слушање аудио снимака; 6. Учествовање у школским приредбама; 7. Припрема за такмичење рецитатора. 	V - VIII
ЛИТЕРАРНО - НОВИНАРСКА	<ul style="list-style-type: none"> ● оснивање редакције ; ● минимум два броја он-лајн часописа у полугодишту на школском сајту ; ● обележавање важних дешавања и датума у школи : <ul style="list-style-type: none"> ✓ полазак првака у школу ; ✓ почетак нове школске године ; ✓ дечја недеља ; ✓ недеља књиге ; ✓ новогодишњи и божићни празници ; ✓ Свети Сава и дан школе ; ✓ 8. март и први дан пролећа ; ✓ крај године и завршни исиспит ; ● интервју са запосленима у школи са различитим темама ; ● спортска страна (спортске активности у нашој школи) ; ● наше стваралаштво ; ● шарена страна. 	V - VIII
ЧИТАЛАЧКИ КЛУБ	е одржати пет радионица у току школске године, сваку у трајању од једног школског часа. За све радионице наставници ће добити детаљне инструкције за рад. Тема за сваку од радионица биће један од романа из ужег избора	V - VIII
ЛИКОВНА	Уређење школског простора, излагање ученичких радова на паноима, учешће на школским манифестацијама, прослава дана школе, такмичења, конкурсни темати.	V - VIII
ЈЕЗИЧКА	<p>Организовање преводилачке радионице – <i>Аутобиографија</i> Бранислав Нушић;</p> <p>Дискусија о радњи и главнима ликовима из романа <i>The Secret Diary of Adrian Mole</i> уз одигравање сцена из романа или игру асоцијација везану за дешавања у њима;</p> <p>Обележавање Дана захвалности кроз мини презентације, игре речи и писање краћег састава <i>I am thankful for</i>;</p> <p>Презентације на тему обележавања Божића и Нове године у различитим земљама уз компаративну анализу са освртом на празновање у нашој земљи;</p> <p>Израда паноа и рецитације на тему о живото и делу Светог Саве;</p> <p>Организовање преводилачке радионице – <i>Мали принц</i> (Плава</p>	

	<p>звезда, Плави чуперак); Дискусија о радњи и главнима ликовима из романа Чарлса Дикенса <i>Oliver Twist</i> уз критички осврт на друштво у Британији из тог периода и поређење са модерним добом; Обележавање Васкршњих празника у различитим земљама уз компаративну анализу са православном традицијом; Организовање преводилачке радионице – <i>Дневник Ане Франк</i>.</p>	V - VIII
МУЗИЧКА	<p>У оквиру секције вршиће се припреме за активности и приредбе као што су прослава Дана школе, прослава Нове године, прослава школске славе Светог Саве. Одлазак у позориште како би ученици били упознати са мјузиклом, опером и балетом. Са циљем да се украси и визуелно обогати простор у коме ученици проводе време у плану је такође и израда паноа са сликама инструмената, композитора, омиљених извођача забавне музике и сл. у чему ученици активно учествују са својим жељама, идејама и предлозима. У оквиру секције са ученицима ће се разговарати о развоју забавне музике и новим трендовима, са циљем да се њихов музички укус обликује на најбољи могући начин. Ученици се кроз те разговоре упознају са правим музичким вредностима и изграђују лични укус и критичко мишљење. Уколико буду у могућности да посећују или прате путем медија разне музичке манифестације (концерте, шоу програме, фестивале и сл.) моћи ће да на секцији износе своје утиске и да дискутују о ономе што су чули и видели. Школско, општинско, окружно и републичко такмичење</p>	V - VIII
МЛАДИ МАТЕМАТИЧАРИ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Уводни час, формирање групе, план и програм рада 2. Занимљиви задаци – Политикин забавник (мат.ребуси, логичке загонетке) 3. Израда огласне табле, идеје, договор и расподела обавеза око објава на истој 4. Све о нули 5. Све о јединици 6. Погађање замишљеног броја 7. Бројевни системи (декадни, бинарни) 8. Број и музика 9. Good Will Hunting (репродукција филма) 10. Good Will Hunting (репродукција филма) 11. Утисци, анализа, биографије глумца, занимљивости о филму 12. Урош Петровић-занимљиви задаци, препорука књига 13. Наш дан-самосталан час 14. Судоку-правила и решавање 15. Број и боје (Ishihara test) 16. Магични квадрати 17. Скраћено рачунање(занимљиве пречице) 18. Кинеска теорема о остацима 19. Рубикова коцка 20. Тестови интелигенције 21. A Beautiful Mind (репродукција филма) 22. A Beautiful Mind (репродукција филма) 	V – VIII

<p style="text-align: center;">МЛАДИ МАТЕМАТИЧАРИ</p>	<p>23. Утисци, анализа, биографије глумаца, занимљивости о филму 24. Проблеми грчке математике 25. 14. март, Дан броја π, мерење обима круга-радионица 26. Познати математичари-живот и рад, занимљивости 27. Геометријске занимљивости 28. Кенгур-избор задатака 29. Шта је то корелација и који предмети су повезани са математиком? (примери) 30. Колеришемо са ... (изабрани предмет) 31. Интеграм 32. Квиз 33. Рукотворине-Платонова тела, оригами, танграм 34. Талес, Талесова теорема, висина пирамида 35. Презентација о раду на одржаним часовима, изложба радова на тему математике 36. Завршни час (занимљиве математичке приче, планови за следећу годину) Школско, општинско, окружно и републичко такмичење</p>	<p style="text-align: center;">V - VIII</p>
<p style="text-align: center;">МЛАДИ ФИЗИЧАРИ</p>	<p>1. Уводни час са ученицима секције; 2-3. Уређење припремног дела и утврђивање списка апаратуре; 4. Анализа градива физике од 6. до 8. разреда и издвајање занимљивих садржаја за прављење паноа; 5-7. Прављење паноа; 8. Одабир огледа за промоцију физике у нижим разредима; 9-14. Припрема огледа; 15-18. Посета нижих разреда и промоција физике (4. и 5. разред); 19. Разговор о идеји прављења филмића или представе о животу и раду Алберта Ајнштајна и Милеве Марић Анштајн; 20-23. Одабир садржаја о животу и раду Ајнштајна и Милеве; 24-27. Писање сценарија; 28. Подела улога и осмишљавање сценографије и костима; 29-36. Проба представе; 37. Прављење сценографије; 38. Генерална проба и снимање; 39. Извођење представе или премијера филма (у договору са ученицима биће изабран начин презентовања рада секције). Школско, општинско, окружно и републичко такмичење</p>	<p style="text-align: center;">VI - VIII</p>
<p style="text-align: center;">МЛАДИ ХЕМИЧАРИ</p>	<p>Школско, општинско, окружно и републичко такмичење</p>	<p style="text-align: center;">VII - VIII</p>
<p style="text-align: center;">МЛАДИ ИСТОРИЧАРИ</p>	<p>Школско, општинско, окружно и републичко такмичење</p>	<p style="text-align: center;">V - VIII</p>
<p style="text-align: center;">МЛАДИ ГЕОГРАФИ</p>	<p>Школско, општинско, окружно, републичко такмичење</p>	<p style="text-align: center;">V - VIII</p>
<p style="text-align: center;">МЛАДИ БИОЛОЗИ</p>	<p>Прикупљање биљака за хербаријум-школска збирка, прављење колажа од пресовних биљака (изложба); Лековито биље-препознавање и употреба (израда паноа); Анализа отисака прстију; Правилна исхрана, израда пирамиде исхране, дијета да или не?-</p>	

МЛАДИ БИОЛОЗИ	израда паноа; Зооригами-израда животиња оригами техником; Биобашта(украсна мини башта-тегла,мини акваријум); Израда фото збирке инсеката; Обележавање Дана планете Земље-израда паноа,изложба слика, видео (идеје за уштеду енергије-променити навике). Школско, општинско, окружно и републичко такмичење	V - VIII
САОБРАЋАЈНА	1.Пут и делови пута.Дозвољене брзине моторних возила на путевима 2.Саобраћајни знакови –врсте и значења 3.Саобраћајни знакови –врсте и значења 4.Светлосни саобраћајни знакови и ознаке на коловозу 5.Знакови које даје полицајац 6.Пешак у саобраћају-правила 7.Скретање,претицање,обилажење,мимолилажење,заустављање 8.Возила под пратњом и возила са правом првенства пролаза 9.Бициклисти у саобраћају-правила 10.Бициклисти у саобраћају 11.Саобраћај на раскрсницама 12.Саобраћај на раскрсницама 13.Саобраћај на раскрсницама 14.Саобраћај на ауто путу,тунелу,кружном току 15.Саобраћајни тестови 16.Полигон спретности 17.Припрема за такмичење 18.Анализа резултата такмичења Школско, општинско, окружно и републичко такмичење	V - VIII
МОДЕЛАРСКА	Израда употребних предмета.	V - VIII
ФУДБАЛ	Учешће на такмичењима школско, општинско и окружно	V - VIII
ОДБОЈКА	Учешће на такмичењима окружно, републичко и савезно	V - VIII
ПЛАНИНАРИ	Акције према програму ПД »Победа» Београд – огранак Љиг	V - VIII

14. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Пројекат Професионална оријентација на прелазу у средњу школу, под покровитељством Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Deutsche Gesellschaft fuer Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, има за циљ подстицање развоја личности ученика до промишљене, ваљане и реалне одлуке о избору школе и занимања, планирања каријере и укључивања у свет рада.

Циљеви програма

- професионално васпитање и информисање ученика
- развијање код ученика реалне слике о себи, својим особинама, образовним и радним аспирацијама
- оспособљавање ученика за самостално доношење одлуке о свом професионалном путу и рационалан избор школе и занимања
- стицање знања о различитим информационим понудама о школи и занимању, као и оспособљавање ученика да активно и самостално користе расположиве информације.
- упознавање ученика са начинима информисања о могућностима школовања.
- упознавање са светом рада и опробавање ученика у аутентичним ситуацијама у свету рада

Основни општи задаци програма професионалне оријентације су:

- упознавање, праћење и подстицање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика значајних за усмеравање њиховог професионалног развоја и њихово подстицање да и сами свесно доприносе сопственом развоју
- упознавање ученика са светом рада и занимања, системом средњег образовања и васпитања
  - формирање правилних ставова према раду
  - подстицање ученика на испитивачко, истраживачко понашање према себи и свету
- оспособљавање ученика за планирање свог професионалног развоја и доношење реалних и зрелих одлука у вези са избором занимања и правцима стручног оспособљавања
- успостављање сарадње са установама и институцијама које могу допринети успешнијем професионалном развоју ученика.

Концепт програма који ће се реализовати у нашој школи подразумева пет корака:

- **Самоспознаја** – препознавање сопствених потенцијала, спремност за постигнућа и склоности преко одговарајућег осмишљавања наставе и учења кроз часове редовне наставе и часове одељенске заједнице / одељенског старешине,
- **Информисање о занимањима и каријери** – припрема расположивих информација о занимањима на радионицама које ће реализовати одељенске старешине и стручни сарадници,
- **Упознавање са путевима образовања** – мрежом школа – кроз радионице са стручним сарадницима и сајмове образовања у школи и округу ,

- **Реални сусрети са стручњацима из различитих области** кроз трибине занимања, где ће ученици у непосредном контакту са представницима занимања који су се пријавили за волонтере на родитељским састанцима сазнати све што их интересује,
- **Доношење одлуке о избору школе и занимања** – самостално, промишљено и одговорно доношење одлуке о избору школе и занимања.

Програм професионалне оријентације ученика 7. и 8. разреда биће реализован на следећи начин:

- **Рад са ученицима** - одељенске старешине и стручни сарадници на часовима одељенских заједница, предметни наставници на часовима, родитељи – волонтери на Трибинама занимања – од септембра до јуна
- **Рад са родитељима** – одељенске старешине и стручни сарадници на родитељским састанцима и индивидуалним разговорима ,Савету родитеља, Школском одбору – од септембра до јуна

Представљање средњих школа на Сајму образовања – март, април

ПРВИ ЦИКЛУС

ТЕМА/ОБЛАСТ	САДРЖАЈ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА
1. корак САМОСПОЗНАЈА	Како проводим слободно време-„мој хоби говори о мојим интересовањима“ „Желим да будем кад одрастем” литерарни и ликовни рад будућих позива Литерарни састави на тему- „Ово сам ја“ Редовна настава- повезивање научених знања и вештина са описом појединих занимања
2. и 3. корак Скупљање информација о занимањима и могућностима школовања	редовну наставу: и језик; око нас/Природа и друштво; на традиција. авање са занимањима људи из нашег окружења; ања мојих родитеља – час ОЗ.
4. корак РЕАЛНИ СУСРЕТИ	Разговори са представницима различитих занимања авање са пословима људи који раде у школи

ДРУГИ ЦИКЛУС

РАЗРЕД	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА
VII	<p>Представљање програма професионалне оријентације и портфолија за ученике, начин рада. Професионална оријентација и кључне компетенције које она развија. У свету интересовања. У свету вештина и способности. Пут способности. Самоспознаја. У очима других. Припрема сусрета и сусрет са представницима занимања у нашој школи. Осврт на резултате информисања. Посете средњих школа. Евалуација програма професионалне оријентације за 7. разред. <i>Садржаје и активности остварује Тим за професионалну оријентацију које чине одељењске старешине и психолог школе, на часовима одељењске заједнице и кроз посете школа.</i></p> <p>У свету вредности. Особине и интересовања у светлу родне равноправности. Какав/каква сам у тиму. Поштујемо родну равноправност у професионалном и приватном животу. <i>Часови предмета Грађанско васпитање и ЧОЗ.</i></p> <p><i>Аутопортрет. Ја за десет година. Часови предмета ликовне културе</i></p> <p><i>Мој тип учења. Радионица са стручним сарадницима у циљу подршке развоју и примени различитих стилова учења, на ЧОЗ-у.</i></p> <p><i>Моја очекивања. Заједнички родитељски састанак ученика и родитеља који реализују разредне старешине.</i></p> <p><i>Слика савременог света рада. Прикупљање и начини обраде информација о школама и занимањима. Повезивање области рада са занимањима. Путеви образовања и каријере. На часовима предмета Техничко и информатичко образовање и Информатика и рачунарство.</i></p>
VIII	<p>Представљање програма професионалне оријентације и портфолије за ученике, договор о начину рада. Графикон интересовања. У свету врлина и вредности. Самоспознаја – то сам ја. Какав/каква сам на први поглед. Критеријуми за избор школе. Моја одлука о школи и занимању. Провера одлуке и саветодавни рад. Захтеви занимања – способности и контраиндикације. <i>ЧОС</i></p> <p><i>Очекивања. Опис занимања помоћу мапе ума. Часови предмета ликовна култура.</i></p> <p><i>Очекивања. Опис занимања помоћу мапе ума. Моји родитељи моја подршка на путу до одлуке. Заједнички родитељски састанак ученика и родитеља који реализује одељењски старешина.</i></p> <p><i>Савременог света рада и кључне компетенције за занимање. Образовни профили у средњим школама. Сазнајем преко интернета куда после основне школе. Путеви образовања и каријере. Часови предмета Информатичко и техничко образовање и информатика и рачунарство.</i></p> <p><i>Ујмо родну равноправност при избору занимања. Испитивање ставова – радни учинак и доходак. Избор занимања и приходи. Професионална оријентација ствара јасну слику. Предузетништво. Часови предмета грађанско васпитање.</i></p> <p><i>Припрема за конкурисање. На разговору у предузећу. Часови српског језика.</i></p>
- VIII	<p><i>Оријентације, излети – занимања са којима се срећем. Разговори са представницима занимања о школовању, занимању, каријери у циљу остваривања информисања и реалних сусрета са светом рада.</i></p> <p><i>Сусрети – представници занимања у школи – жива библиотека занимања. Разговор са родитељима, представницима занимања у циљу остваривања услуга реалних сусрета и распитивања о занимањима, школовању и каријери.</i></p>

VIII	рање професионалних интересовања ТПИ и анализа резултата. Саветодавни рад са ученицима после тестирања. <i>III служба</i>
VIII	лагање ученика са условима уписа у средње школе – КОНКУРС ЗА УПИС У ПРВИ РАЗРЕД СРЕДЊЕ ШКОЛЕ. <i>РС и тп служба</i>
VIII	нтација средњих школа. <i>РС и помоћник директора</i>
VIII	лошка припрема ученика за полагање завршних испита – симулација завршног испита. <i>Тим за полагање ЗИ</i>

15. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Циљ:

Здравствена превенција има за циљ изграђивање телесног, психичког и социјалног здравља ученика, као и очување, заштиту и унапређење сопственог здравља и здравља других људи.

У оквиру обавезне наставе кроз наставни програм света око нас, природе и друштва, биологије и физичког васпитања, екскурзија, часова одељенске заједнице и ваннаставних активности наставници редовно развијају знања, позитивне ставове и подстичу развијање здравих животних навика код ученика.

Задаци:

- Развијање здравог начина живота код ученика
- Вођење бриге о здрављу ученика
- Информисање ученика о очувању здравља
- Утицање на стварање позитивног односа према чувању свога здравља

Акциони план здравствене заштите

Активности	Носиоци активности	Начин остваривања
1. Брига о телу – стицање основних хигијенских навика	Наставници биологије и физичког васпитања; одељењске старешине	Кроз наставу биологије и физичког васпитања; часове одељењске заједнице
2. Превенција болести	Наставник биологије	Кроз редовну наставу биологије
3. Значај физичке активности	Наставник физичког васпитања	Кроз редовну наставу физичког васпитања
4. Спортски дан	Наставници физичког васпитања	Организација спортских игара
5. Октобар – месец правилне исхране	Наставници биологије и ликовне културе	Изложба радова на тему правилне исхране
6. Светски дан борбе против СИДЕ	Наставници биологије	Предавање
7. Болести зависности	Наставници биологије и стручни сарадници	Предавања и радионице за ученике осмог разред
8. Светски дан здравља	Наставници физичког васпитања, Чланови Стручног већа природних наука	Организација „Недеље здравих стилова живота“
9. Светски дан без дуванског дима	Наставници биологије и хемије	предавање ученицима 7. и 8. разреда
10. Здравствено васпитање	Систематски и стоматолошки прегледи, вакцинације	Дом здравља Љиг (лекари и медицинске сестре)

15.1 Реализација програма здравствене заштите кроз редовну наставу ПРВИ И ДРУГИ ЦИКЛУС

Предмет	Садржај	Разред
Српски језик	1. „Јабука“, Драган Лукић 2. „Стиже зима“, Марко Зелић 3. Игре на снегу, прича у сликама 4. „Кад пролеће дође, све најбоље пође“ Божидар Тимотијевић 5. „Хлеб“, Владимир Андрић	I
	1. Правила понашања у школи 2. „Шаренорепа“ Г. Олујић 3. „Болесник на три спрата“, Б. Ћопић 4. „Клин чорба“, шаљива народна прича	II
	1. „А зашто он вежба“, Д. Радовић 2. „Бајка о белом коњу“, С. Раичковић 3. „Зима“, Д. Васиљев	III
	1. Хајди-Јохана Шпири 2. Алиса у земљичуда-Луис Керол 3. Разумем штачитам	IV
	1. "Хајдуци", Бранислав Нушић, 2. Лирске народне песме, 3. "Мали принц", Антоан де Сент Егзипери, 4. "Деца", Иво Андрић, 5. "Женидба Милића барјактара", народна балада.	V - VIII
Енглески језик	1. I wash my hands - обрада 2. Here's your hairbrush - обрада 3. Wash your face - утврђивање	I
	1. I'm hungry - обрада 2. I like/I don't like bread - утврђивање 3. Talk about the origins of some food and drinks - обрада	II
	1. At the sport centre - обрада 2. Keeping healthy - утврђивање 3. Sophie's world School sport day - обрада	III
	1. Healthy eating - обрада 2. Smile: What do people have for breakfast ? - утврђивање 3. Food: our world - обрада	IV
	1. Food and drink -обрада 2. Food and drink -утврђивање 3. Eating habits -обрада	V
	1. Accidents/body parts - вежбање 2. Ailments and illnesses - обрада 3. Sports and fitness - обрада 4. Food and drink - утврђивање	VI
	1. Sports and competitions - обрада 2. Activities - утврђивање 3. Emergencies - обрада 4. Injuries and first aid - утврђивање	VII

	1. Cars and accidents - обрада 2. Sports - утврђивање 3. Dangerous sports - обрада	VIII
Немачки језик	1. Freizeit обрада 2. Sprechen über Freizeit вежбање 3. Verabredungen вежбање	V
	1. Was isst du gern обрада 2. Imbis auf dem Prater обрада 3. Das macht Spaß обрада 4. Ich habe Kopfschmerzen вежбање	VI
	1. Der Webblog-Mein erster Viertausender обрада 2. Meine Pläne-Wünsche und Träume обрада 3. Stress вежбање	VII
	1. Aktiv sein обрада 2. Ist Sport wichtig вежбање 3. Wo und wie möchtet ihr leben? вежбање	VIII
Ликовна култура	1.Линијама градимо цртеже 2.Цело-део, велико-мало 3.У свету облика	I
	1. Говор тела. Покрени се и поиграј 2. Кретање облика у простору 3. Правимо накит од новина	II
	1.Распоређивање елемената(делова) у складну целину 2.Мењамо започети облик 3.Кретање 4.Композиција облика.Покрет 5.Плакат	III
	1. Сликање – гваш 2. Сликање – пастел 3. Сликарске технике	IV
	1. Визуелна метафорика	VIII
Музичка култура	1. Пада снежак, С.П.Коруновић 2.Сунчање, Д.Радић 3.Пецарош	I
	1. „Ала веје, веје“ С. Коруновић 2. „Кад си срећан“, песма из Шведске 3.“Јежева успаванка“ Н. Вукомановић 4. Пролећно коло, народна песма	II
	слушање музике „Молимо за фину тишину“ обрада тона „сол“, слушање музике „Сол ми дај“ аралачке игре	III
		IV

	1.Расти ,цветај-изФранцуске 2.Карневал животиња-Камиј СенСанс 3.Престај, престајкишице-народнаизСрбије	
	1. Игра	V
Историја	1. Култура народа Старог истока 2. Грчка култура – свакодневни живот 3. Хеленистичка култура Старог Рима 4. Постанак и развој средњевековних градива	V
	1. Постанак и развој средњевековних градива 2. Опште одлике средњевековне културе 3. Свакодневни живот у средњем веку 4. Средњевековна култура Срба	VI
	1. Велика географска открића 2. Градови у новом веку 3. Сеобе Срба 4. Уједињење Италије	VII
	1. Човек у рату – лично и колективно искуство 2. Србија и Црна Гора у Великом рату 3. Југословенски културни простор 4. Последице II светског рата	VIII
Географија	3. час – Сунце: Сунчев систем, планете. 24. час – Вулканизам и земљотреси. 31. час – Атмосфера: састав, структура и значај.	V
	25. час – Друштвеногеографске одлике Африке. 30. час – Западна и Централна Африка: географски преглед.	VII
	8. час – Планински рељеф Србије. 14. час – Клима Србије. 18. час – Реке Црноморског, Јадранског и Егејског слива. 20. час – Језера: постанак, подела и значај. 21. час – Термоминералне воде: постанак, размештај, значај. 24. час – Биљни и животињски свет; распрострањеност и значај. 26. час – Заштита геонаслеђа, ваздуха, воде, земљишта, биљног и животињског света. 27. час – Заштићени природни објекти и национални паркови Србије. 52. час – Туризам. 65. час – Интеграцијски процеси у Европи и свету.	VIII
Физика	1. Мерење масе 2. Мерење притиска	VII
	1. Мерење температуре	VII
	1. Заштита од електричне струје 2. Заштита од α , β и γ зрачења	VIII
	1. Скуп, елемент (члан) скупа; 2. Мерење и мере.	I

Математика	1. Елементи и припадање скупу 2. Поскуп скупа 3. Права садржи бесконачно много тачака 4. Многоугао 5. Децимални запис разломака	V
	1. Супротан број 2. Однос страница и углова троугла 3. Децимални записа рационалног броја 4. Проенти	VI
Математика	1. Степен 2. Многоугао 3. Правоугли координатни систем 4. Пропорционалност	VII
	1. Талесова теорема 2. Линеарна једначина 3. Појам, елементи пирамиде	VIII
	1. Бринемо о себи и својој околини 2. Чувајмо своје здравље 3. Одговоран однос према себи и другима 4. Жива и нежива природа	I
Свет око нас	1. Раст и развој живих бића. Како жива бића долазе на свет 2. Вода 3. Ваздух свуда око нас 4. Сунце- извор светлости и топлоте	II
	1. Живот некад и данас Временске прилике у мом крају 3. Заштита животне заједнице и равнотежа у природи 4. Права деце	III
Природа и друштво	1. Воде у мом крају 2. Заштита животне заједнице и равнотежа у природи 3. Како утичемо на свој крај и околину	IV
	1. Јестиве и лековите биљке 2. Вируси 3. Бактерије	V
Биологија	1. Паразитске праживотиње 2. Паразитски плљоснати црви 3. Ваљкасти црви	VI
	1. Обољења, повреде срца и крвних судова 2. Обољења, повреде костију и прва помоћ 3. Обољења и оштећења мишића. Физичка активност 4. Дефиниција здравља. Пубертет и адолесценција 5. Ризично понашање и сексуално преносиве болести	VII
	1. Антропогени екосистеми 2. Оштећење озонског омотача 3. Савремен начин живота и здравља. Еколошка култура	VIII
	4. Право на здраву животну средину	

Хемија	1. Лабораторијско посуђе и прибор 2. Изотопи 3. Раствори	VII
	1. рН скала 2. Протеини 3. Витамини	VIII
Техничко и информатичко образовање	Врсте, својства и примене грађевинских материјала	VI
Информатика и рачунарство	Коришћење интернета	V
	Безбедност на интернету	VI
	Рад са текстом, сликама и објектима	VII
	Рад са сликама	VIII
Физичко васпитање	1. Тренинг издржљивости смењивањем ходања и трчања 2. Елементарне игре за корелацију са предметом 3. Различити начини трчања у природи 4. Брзо трчање из различитих положаја	I
	Елементарне игре за развој брзине и снаге Елементарне и штафетне игре Мерење физичких способности Трим трчање у природи	II
	1.Техника трчања –ниски старт 2.Основне технике одбојке 3.Ритмичке вежбе обручем	IV
	1. Тестирање - мерење телесне висине и телесне масе; 2. Тестирање – тест гибкости 3. Тестирање – тест аеробне издржљивости и тест агилности; 4. Техника истрајног трчања – припрема за крос;	V
	1. Техника трчања на средње и дуге стазе (ТСДС); 2. Високи старт и техника истрајног трчања; 3. Интервално трчање, припрема за крос; 4. Пертерна гимнастика – став о шакама;	VI
	1. Спринтерско трчање (ниски старт); 2. Скок у даљ техника „увинуће“; 3. Вежбе на справама – греда (ходање, поскоци, вага); 4. Прескок козлића разножно и згрчно	VII
	1. Спринтерско трчање на 30 метара (ниски старт) – мерење времена; 2. Техника трчања на дуге стазе – припрема за крос; 3. Скок у вис (опкорачна техника – Стредл); 4. Партерна гимнастика – прамет странце; 5. Полигон препрека – такмичење екипа;	VIII

16. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Циљ:

Остваривање адекватне социјалне заштите ученика, подстицање солидарности и узајамне помоћи, остваривање права корз сарадњу са установама социјалне заштите.

Задаци:

Циљеви и задаци програма:

- пружање помоћи ученицима са поремећајима у понашању,
- пружање помоћи социјално угроженим ученицима,
- пружање помоћи материјално угроженим ученицима,
- пружање помоћи васпитно запуштеним или угроженим ученицима, ученицима који долазе из дефицијентних породица или породица са проблематичним односима,
- сарадња са установама и организацијама које се бави социјалним питањима,
- упознавање и праћење социјалних прилика ученика / упућивање у остваривање социјално-заштитних мера,
- утврђивање социоекономског статуса родитеља,
- упућивање родитеља на остваривање права,
- развијање вредности пријатељства, солидарности и колегијалности

Активности	Носиоци активности	Начин остваривања
1. Идентификација ученика са посебним потребама из области социјалне заштите	Одељенске старешине	Снимак стања породица којима је потребна додатна подршка у материјалном сегменту
2. Сарадња са родитељима/старатељима идентификованих ученика	Одељенске старешине, Стручни сарадници	Предавања, радионице, сваетодавни рад
3. Успостављање сарадње са установама и организацијама социјалне заштите	Одељенске старешине, Стручни сарадници, Управа школе, Црвени крст, Центар за социјални рад	Размена информација и заједничко планирање мера подршке
4. Организовање хуманитарних акција	Ученички парламент	Прикупљање средстава за подршку социјално угроженим ученицима
5. Међународни дан солидарности	Одељенске старешине, Стручни сарадници	Радионице и хуманитарне акције
6. Светски дан Црвеног крста	Стручни сарадници,	Предавање и радионица

16.1 Реализација програма социјалне заштите кроз редовну наставу ПРВИ И ДРУГИ ЦИКЛУС

Предмет	Садржај	Разред
Српски језик	1. Није тешко бити фин 2. „Добар друг ти вреди више“ Перо Зубац 3. „Бајка о лабуду“ Десанка Максимовић 4. „Два друга“ Лав Толстој	I
	1. Поново са друштвом из школе, говорна вежба 2. Избор из енциклопедија за децу 3. Друштвене игре у учионици, говорна вежба 4. Писање новогодишње разгледнице	II
	1. „Свијету се не може угодити“, Народна приповетка 2. „Свитац тражи пријатеља“, Сун Ју Ђин 3. „Самоћа“, Б. В. Радичевић	III
	1. Дружење, изласци, забављање 2. Мрав добрасрца-Б.Црнчевић 3. Прича о дечаку и Месецу-Б.В.Радичевић	IV
	"Прва бразда", Милован Глишић, "Десетица ", Иван Цанкар "Богојављенска ноћ", Светозар Ћоровић "Мали принц", Антоан де Сент Егзипери " Све ће то народ позлатити", Лаза Лазаревић "Увела ружа ", Борисав Станковић	V-VII
Енглески језик	1. Where do tigers live?- обрада 2. Pets - обрада 3. What's your favorite song? - обрада	I
	1. Playroom safari - утврђивање 2. Culture My school - обрада 3. Culture At home - обрада	II
	1. Can I borrow? - обрада 2. Sophie's world Mealtimes - обрада 3. have you got a ball? - утврђивање	III
	1. Happy families Language and structure practice - утврђивање 2. Smile : Beautiful dolphins - утврђивање 3. What's your favourite programme? - обрада	IV

Енглески језик	1. Countries/ Nationalities - обрада 2. Daily routines - обрада 3. Talents and abilities - утврђивање 4. Clothes; Birthdays - обрада 5. Holiday activities – утврђивање	V
	1. Free-time activities and hobbies - вежбање 2. Directions - вежбање 3. Camping - обрада 4. Shopping and prices - вежбање 5. Teen probs - утврђивање	VI
	1. Clothes and accessories - обрада 2. Superstitions - обрада 3. Sign language - обрада 4. Teen problems - обрада 5. Wishes - обрада	VII
	1. Team mates - обрада 2. Music - утврђивање 3. Protests – вежбање 4. Money - обрада 5. Embarrassing situations - вежбање	VIII
Немачки језик	1. Familien in Deutschland вежбање 2. Kann ich mitspielen вежбање 3. Familien in Deutschland вежбање	V
	1. Ein E-Mail aus Potstam обрада 2. Was machen wir zusammen вежбање 3. Schulzeit und Ferienzeit вежбање	VI
	1. Freundschaft обрада 2. Komplimente вежбање 3. Kummerkasten вежбање 4. Besondere Schule обрада 5. Zusammenleben im Internat вежбање	VII
	1. Die Abschiedsparty обрада 2. Was soll ich ihr schenken вежбање 3. Mach mir keinen Szenen вежбање	VIII
Ликовна култура	1. Низови (цртежи у низу-стрип) 2. Цртани филм 3. Сенке-позориште сенки	I
	1. Лепо писање – направи честитку 2. Стварамо ново од старог – правимо звечку и играчку 3. Писмо- развој писма 4. Луткарска представа	II

	<ul style="list-style-type: none"> 1. Ликовна уметност 2. Обавештење 3. Споразумевање, комуникација, визуелна комуникација 4. Разумевање ликовних порука 	III
Музичка култура	<ul style="list-style-type: none"> 1. Пада снежак, С.П.Коруновић 2. Сунчање, Д.Радић 3. Пецарош 	I
Музичка култура	<ul style="list-style-type: none"> 1. „Звонце“ Ј. Маринкови 2. „Кад ђак зна шта хоће“ М. Субота 3. Направите програм новогодишње забаве 	II
	<ul style="list-style-type: none"> ање музике „Другарство“ (развијање вредности пријатељства, солидарности и колегијалности) ање музике „Боже правде“ (пружање помоћи социјално угроженим ученицима) ада песме „На слово, на слово“ (пружање помоћи ученицима са поремећајима у понашању) 	III
	<ul style="list-style-type: none"> 1. Деца суукрасвета-М. Субота 2. Шапутање-Н. Херцигоња 3. Жута кућа-народна из Србије 	IV
Историја	<ul style="list-style-type: none"> 1. Основне одлике праисторије 2. Основна обележја Старог Истока 3. Грчки полици – Спарта и Атина 4. Појава и ширење хришћанства 	V
	<ul style="list-style-type: none"> 1. Хришћанска црква 2. Византијска култура до XII века 3. Покрштавање Срба 4. Енглеска и Француска у Средњем веку 	VI
	<ul style="list-style-type: none"> 1. Хуманизам и ренесанса 2. Француска револуција 3. Уједињење Италије 4. Грађански рат у САД 	VII
	<ul style="list-style-type: none"> 1. Промене у привреди, друштву и култури у другој половини XIX и почетком XX века 2. Револиција у Русији и Европи 3. Економске, културне и друштвене промене после Првог светског рата 4. Југословенски културни простор 	VIII
	<ul style="list-style-type: none"> 13. час – Миграције светског становништва: узроци, врсте и последице. 25. час – Регионална и политичка подела и интеграцијски процеси у Европи и свету (НАТО, ЕУ, УН, Г8). 	VI

Географија	4. час – Друштвеноекономске одлике Азије. 10. час - Јужна Азија: Индија. 19. час – Јапан. 25. час – Друштвеногеографске одлике Африке. 33. час – Јужна Африке: географски преглед. 41. час – Друштвеногеографске одлике Северне Америке. 51. час – Мексико. 70. час – Савремени политичко географски процеси у свету.	VII
	30. час – Становништво: број, густина насељености, природни прираштај. 31. час – Миграције: врсте, узроци и последице. 33. час – Структура становништва: биолошка, национална, културно-образовна, социоекономска и верска. 34. час – Народи и етничке заједнице у Србији. 36. час – Насеља: подела, размештај и перспектива развоја. 52. час – Туризам. 61. час – Срби у суседним државама. 63. час – Срби у дијаспори. 65. час – Интеграцијски процеси у Европи и свету.	VIII
Физика	1. Гравитационо деловање 2. Магнети	VI
	1. Трећи Њутнов закон 2. Други Њутнов закон	VII
	1. Потрошња електричне енергије 2. Снага електричних уређаја 3. Атмосферске појаве	VII
Математика	1. Парни и непарни бројеви 2. Здруживање сабирака 3. Новац	I
	1. Половина 2. Делјење 3. Мере за време- дан, седмица, месец, година 4. Текстуални задаци	II
	1. Круг, кружница 2. Пресек скупова 3. Разлика скупова 4. Највећи заједнички делилац 5. Децимални запис разломака	V
	1. Децимални запис рационалног броја 2. Проенти 3. Једначине	VI
	1. Децимални запис рационалног броја 2. Проенти 3. Једначине	VII
	1. Децимални запис рационалног броја 2. Проенти 3. Једначине	VIII
	1. Децимални запис рационалног броја 2. Проенти 3. Једначине	VIII

Свет око нас	1. Потребно нам је. Осећамо 2. Моја права 3. Други и ја 4. Одговоран однос према себи и другима	I
	1. Како су повезана жива бића 2. Наша права и наше одговорности у насељу 3. Правила понашања у групи	II
Природа и друштво	1. Живот некад и сада 2. Породица некада и сада 3. Права деце 4. Делатности људи у нашем крају	III
Биологија	1. Прикупљање биљака за заједнички школски хербар	V
	1. Одговоран однос према животињама 2. Кућни љубимци	VI
	1. Таблице правилне исхране 2. Обољења органа за дисање. Дувански дим. 3. Обољења и повреде коже	VII
	1. Право на информисаност и учешће јавности у доношењу одлука у вези са заштитом животне средине 2. Активности унапређивања животне средине 3. Концепт одрживог развоја	VIII
Хемија	Вода	VII
	Алкохоли	VIII
Техничко и информатичко образовање	1. Обрада материјала, спајање, украшавање модела	V
Информатика и рачунарство	1. Заштита приватности, личних података и идентитета 2. Дигитална писменост	V
	1. Појам локалне и глобалне мреже	VI
	1. Рад са видео материјалима 2. Појам блога и форума	VII
	1. Ексел	VIII
Физичко	1. Елементарне и штафетне игре 2. Елементарна игра: Између две ватре 3. Елементарне игре: По избору ученика 4. Елементарне и штафетне игре лоптом	I
	1. Народна игра „Ми смо деца весела“ 2. Штафетне и елементарне игре 3. Елементарне игре оријентације у простору	II
	1. Тачка, линија – простор 2. Ликовни елементи – линија, површина, боја, волумен 3. Сликање – Акварел 4. Амбијент	III

васпитање	1.Штафетне и елементарне игре по избору ученика 2.Кошарка 3.Фудбал-игра две екипе	IV
	1. Тробој (Трчање на 30 метара, скок у вис, избачај лоптице) - такмичење; 2. Штафетне игре (такмичење екипа); 3. Народна кола (Моравац, I варијанта); 4. Школско такмичење у спортским играма: фудбал, одбојка...	V
	1. Кошарка – игра у одбрани (систем 3:2); 2. Штафетно трчање (такмичење штафета); 3. Народна кола и плесови (Моравац I иII варијанта); 4. Гимнастички полигон - такмичење	VI
	1. Штафетно трчање (такмичење штафета); 2. Пролећни крос РТС-а; 3. Народна кола и плесови (валцеров трокорак); 4. Одбојка – игра у одбрани (формирање двојног и тројног блока);	VII
Физичко васпитање	1. Народна кола и плесови (Бечки валцер и моравац); 2. Школско такмичење у фудбалу, одбојци и другим спортским играма; 3. Пролећни крос РТС-а ; 4. Рукомет – игра у одбрани (систем 4:2);	VIII

17. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљ:

Заштита и унапређење животне средине има за циљ стицање знања о друштвеним, природним, привредним и техничким појавама и токовима који обогаћују или угрожавају животну средину, као и подстицање ученика на размишљање о проблему угрожавања животне средине

Задаци:

- развијање позитивног односа према природи
- оплемењивање уже и шире средине,
- стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе и њене околине
- уређење школског дворишта

Носиоци активности: наставници биологије, географије, хемије, физике, т.и.о, и учитељи кроз часове редовне наставе, одељенске старешине и директор.

Акциони план заштите животне средине

Активности	Носиоци	Начин реализације	Динамика
-редовна настава <i>биологије, хемије, географије,</i> - секције (еколошка, ликовна,...)	-ученици и предметни наставници	-предавања -разговори	током године
- редовна настава: <i>света око нас и природе и друштва</i>	-ученици млађих разреда	-предавања -разговори	током године
-екскурзије	-ученици, одељенске старешине и директор	-посматрање околине	мај 2017.
-уређење школског простора	-ученици и одељенске старешине	-улепшавање шк. простора (цвећем, ликовним приказима, паноима...)	током године
- учешће ученика на еколошким конкурсима	- ликовна и еколошка секција	- израда радова, паноа, презентација	током године
- учешће у пројекту рециклаже електронског отпада - израда ускршњих јаја и честитки	- наставници ТИО и биологије - учитељи и наставници ликовног	- организовање акције прикупљања електронског	април 2017.

		отпада, конкурс за слоган акције	
Обележавање значајних датума за заштиту животне средине:			
- Дан заштите озонског омотача	- наставник географије	-предавање	16. септ.
- Дан чистих планина	- наставник географије	-предавање	26. септ.
- Дан заштите животиња	- наставник биологије	-предавање	4. октоб.
- Израда кућица за птице станарице	- еколошка секција, наставник техничког	- практичан рад ученика	новембар
- Светски дан образовања о заштити животне средине	- наставник биологије	-филм	26. јануар
- Светски дан очувања енергије	- наставник биологије, наставник техничког	- предавање	14. фебруар
- Дан вода	- наставници хемије и биологије и стручни сарадник	-огледи -панои -предавања -филм	22. март
- Дан планете Земље - Обележавање акције „Сат за нашу планету“	- наставник хемије, биологије, географије, ликовне културе, физике	-предавање -израда паноя	22. април
- Дан биодиверзитета	- наставник биологије	-предавање	22. мај
-Обележавање Дана заштите животне средине	- директор - сви ученици - одељ. старешине - локална заједница	-уређење школског дворишта -сакупљање отпада	5. јун

**17.1 Реализација програма заштите животне средине кроз редовну
наставу
ПРВИ И ДРУГИ ЦИКЛУС**

Предмет	Садржај	Разред
Српски језик	1. Моја школа 2. Од куће до школе 3. „Ау, што је школа згодна“ Љубивоје Рушумовић 4. Описивање животиња и биљака	I
	1. „Школа“, Д. Лукић 2. „Чуо сам“, Д. Ерић 3. „Бамби“ Ф. Солтен 4. „Пролећно јутро у шуми“, М. Тешић	II
	1. „Какве је боје поток“, Г. Витез 2. „Песма о цвету“, Б. Миљковић 3. „Вожња“, Д. Максимовић	III
	1. Град-Јанко Веселиновић 2. Бела Грива-РенеГијо 3. Два мрза-Л. Толстој	IV
	1. "Јаблан", Петар Кочић 2. "Лето лепог белца", Вилијем Саројан 3. "Шљив", Милован Данојлић 4. "Потера за пејзажима", Пеђа Милосављевић 5. "Пролећна песама", Десанка Максимовић	V - VIII
Енглески језик	1. Do you like dogs? - обрада 2. Do you like birds? - утврђивање 3. Happy Easter - обрада	I
	1. Christmas play - обрада 2. An Easter play - обрада 3. What's the weather like? - обрада	II
	1. Toys from recycled materials - утврђивање 2. I like cats/ I like dogs - обрада 3. Sophie's world Brownies and Cubs обрада	III
	1. The carnival of the animals - обрада 2. The Solar System - обрада 3. A Camping Adventure - утврђивање	IV

	1. Animals -утврђивање 2. Weather обрада 3. Geographical -features обрада 4. Oceania обрада 5. North and South -America обрада	V
	1. Means of transport - обрада 2. Space - обрада 3. Wild animals - обрада 4. Pets – обрада	VI
Енглески језик	1. Weather - обрада 2. Animals - утврђивање 3. A source of life - обрада 4. Sea - обрада 5. Natural disasters - обрада	VII
	1. Sea travels - утврђивање 2. Animals - утврђивање 3. Protests - утврђивање 4. Recycling - обрада	VIII
Немачки језик	1. Interviews über Tiere вежбање 2. Mein Lieblingstier вежбање 3. Hast du ein Haustier обрада	V
	1. Das Zimmer вежбање 2. Monate und Jahreszeiten обрада 3. Wohnorte вежбање	VI
	1. Wie war es in den Ferien обрада 2. Klima und Wetter обрада 3. Nebensätze mit wenn обрада	VII
	1. Welt und Umwelt обрада 2. Konsequenzen обрада 3. Forum Umwelt вежбање	VIII
Ликовна култура	1. Додир, тактилноста 2. Изглед употребних предмета 3. Стварамо нове предмете	I
	1. Везивање- спајање. Стварамо нову целину 2. Стварамо ново од старог – правимо играчку 3. правимо ново од старог – правимо накит од новина 4. Правимо амбијент, костиме и маске за заједничку прославу	II
	1. Плакат 2. Обавештење 3. Поруке, визуелне поруке-ликовне поруке 4. Композиција разних материјала	III
	Природни и вештачки облици	V
	1. На путу до школе 2. Берем, берем грожђе, народна песма	I

Музичка култура	1. „Пролећна песма“ С. Коруновић 2. „Зелена песма“, Д. Михајловић Бокан 3. „Зелени се јагодо“, народна песма	II
	1. Чушање музике „Ал' је леп овај свет“ (развијање позитивног односа према природи) 2. Обрада песме „Иду иду мрави“ (оплемењивање уже и шире средине) 3. Чушање музике „Ми идемо преко поља“ обрада тона „ми“ (стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе и њене околине)	III
	1. На ливади под јасеном - М. Милојевић 2. Јесен - Б. Николић 3. Вишњи чича род родила - народна из Србије	IV
Свет око нас	1. Школа 2. Од куће до школе 3. Село и град 4. Чувајмо околину 5. Чувајмо воду, храну, струју	I
	1. Улога човека у природи 2. Загађење и заштита животне средине 3. Живимо у насељу 4. Појам и значај рециклаже 5. Где све има воде. Својства воде	II
Природа и друштво	1. Воде у мом крају 2. Заштита животне заједнице и равнотежа у природи 3. Како утичемо на свој крај и околину	III
Историја	1. Основне одлике праисторије 2. Друштва Старог истока 3. Грчка култура – свакодневни живот 4. Култура старог Рима – свакодневни живот	V
	1. Словени и њихово насељавање Балканског полуострва 2. Постанак и развој средњовековних градова 3. Свакодневни живот у Средњем веку 4. Средњовековна култура Срба	VI
	1. Велика географска открића 2. Градови у новом веку 3. Индустијска револуција	VII
	1. Промене у привреди и друштву и култури у другој половини XIX и почетком XX века 2. Човек у рату – лично и колективно искуство 3. Југословенска краљевина између два рата 4. Последице Другог светског рата	VIII

Географија	<p>24. час - Вулканизам и земљотреси. 31. час - Атмосфера: састав, структура, значај. 34. час - Клима: климатски чиниоци, основни типови климе. 35. час – Загађивање атмосфере.</p>	V
	<p>5. час – Загађивање морских и копнених вода и значај њихове заштите; проблем несташице воде на Земљи. 7. час – Биљне заједнице на Земљи: утицај рељефа, климе, земљишта и човека на распрострањеност биљног света; значај, заштита и унапређивање. 8. час – Животињски свет на Земљи: утицај климе, биљног света и човека на распрострањеност живог света; значај, заштита и унапређивање.</p>	VI
	<p>15. час – Средња Азија: географски преглед. 18. час – Кина. 38. и 39. час – Природногеографске одлике Северне Америке: рељеф, воде, клима и вегетација. 44. час – САД: привреда. 53. час – Природногеографске одлике Јужне Америке. 61. час – Основни подаци и природногеографске одлике Аустралије и Океаније. 67. час – Арктик: географски преглед. 68. час – Антарктик: географски преглед.</p>	VII
Географија	<p>5. час – Панонска низија. 8. час – Планински рељеф. 14. час – Клима Србије. 18. час – Реке Црноморског, Јадранског и Егејског слива. 20. час – Језера: постанак, подела, значај. 21. час – Термоминералне воде: постанак, размештај, значај и искоришћавање. 23. час – Земљиште. 24. час – Биљни и животињски свет: распрострањеност и значај. 26. час – Заштита геонаслеђа, ваздуха, воде, земљишта, биљног и животињског света. 27. час – Заштићена природна добра и национални паркови Србије. 36. час - Насеља: подела, размештај и перспективе развоја. 39. час – Пољопривреда: природни и друштвени услови, мере унапређења, развој и значај. 42. час – Шумарство: врсте шума, експлоатација и значај. 44. час – Енергетика и прерађивачке гране тешке индустрије. 45. час – Лака индустрија. 48. час – Саобраћај.</p>	VIII
		VIII

	52. час – Туризам. 55. час – Појам завичаја.	
Физика	1. Атмосферски притисак	VI
	1. Енергија	VII
	1. Нуклеарни отпад	VIII
Математика	1. Предмети у простору и односи међу њима 2. Класификација предмета према својствима 3. Мерење дужине	I
	1.Текстуални задаци 2. Мере за време 3.Јединице мере за дужину	II
Математика	1. Једнакост скупова 2. Раван садржи бесконачно много тачака 3. Децимални запис разломака	V
	1. Проенти 2. Децимални записа рационалног броја 3. Појам површине	VI
	1. Питагорина теорема 2. Многоугао 3. Пропорционалност	VII
	1. Појам, елементи пирамиде 2. Линеарна зависност величина 3. Ваљак 4. Лопта	VIII
	1. Ишчезавање и заштита биљака и гљива. Биодиверзитет. 2. Разноврсност и значај биљака 3. Упуство за прикупљање хербарског материјала	V
	1. Разноврсност царства животиња. Биодиверзитет 2. Фактори угрожавања и значај заштите животиња 3. Разноврсност сисара и значај	VI
Биологија	1. Преци данашњег човека. Људи данас. 2. Посматрање грађе коже на трајном препарату 3. Систем органа за дисање	VII
	1. Угрожавање и заштита биодиверзитета 2. Истраживање стања животне средине у непосредном окружењу 3. Киселе кише 4. Глобалне последице загађивања животне средине	VIII
	1. Вода 2. Хемијске једначине	VII

Хемија	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кисеоник 2. Хемија животне средине 3. Рециклирање 4. Загађење земљишта, ваздуха и воде 5. Увод у органску хемију 	VIII
Техничко и информатичко образовање/Техника и технологија	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енергетика у грађевинарству 2. Коришћење Сунчеве енергије 	VI
Информатика и рачунарство	1. Пројектни задатак ИКТ – тема: Рециклажа	V
	1. Преузимање текста са интернета	VI
	1. Појам блога и форума	VII
	1. Израда пројекта	VIII
Физичко васпитање	<ol style="list-style-type: none"> 1. Преношење одлагање и сакупљање предмета 2. „ Три“ трчање у природи 3. Елементарне игре или друге кретне активности по избору ученика 4. Дизање и ношење различитих предмета на комбиноване начине 	I
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Трим трчање у природи 2. Вучење и гурање санки у троје 3. Комбиновано дизање и ношење различитих предмета 4. Пењање, вишење и помицање на разним објектима у природи 	II
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Крос 2. Трчање на 500 м дечаца и 400 м девојчице 3. Елементарне игре по избору ученика 	IV
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Излети и друге ваннаставне активности у вези са природом; 2. Оријентиринг и боравак у природи; 3. Уређење спортских терена и простора као и њихово одржавање; 	V-VIII

18. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Циљеви програма

- Утицати на повећање свести о безбедности у саобраћају,
- Подизање свести о естетском уређењу наше околине
- Истицање значаја бављења спортом
- Развијање читалачке културе
- Праћење свих догађаја у нашој локалној средини
- Активно учешће у акцијама у локалној средини

рб	ОПИС ПОСЛОВА	НОСИЛАЦ
Школа ће организовати свестрану сарадњу са организацијама које имају задатак ширења културе и васпитних утицаја. Сарадња се заснива на заједничким акцијама у решавању одређених питања.		
1.	ЛОКАЛНА САМОУПРАВА <ul style="list-style-type: none"> ● Обухват ученика основним образовањем и васпитањем ● Уређење месних заједница ● Обележавање значајних датума 	директор
2.	ДОМ ЗДРАВЉА <ul style="list-style-type: none"> ● Праћење здравља ученика ● Послови категоризације ● Информисање и здравствено образовање ученика и родитеља 	директор, сарадници
3.	ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД <ul style="list-style-type: none"> ● Сарадња ради пружања додатне подршке ученицима који живе у тежим породичним условима или имају проблеме у понашању ; ● Помоћ ради прикупљања података о ученику ради израде педагошког профила и ИОП-а 	сарадници, одељенске старешине
4.	ОПШТИНСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ЦРВЕНОГ КРСТА <ul style="list-style-type: none"> ● Организовање заједничких акција ● Пружање помоћи сиромашним ученицима 	ПЦК, психолог
5.	СПОРТСКА ДРУШТВА И КЛУБОВИ <ul style="list-style-type: none"> ● Укључивање ученика у спортски подмладак ● Реципрочно коришћење спортских терена и искустава 	директор
6.	ДЕЧИЈА БИБЛИОТЕКА „СЛОБОДАН Ж. МАРКОВИЋ“ <ul style="list-style-type: none"> ● Укључивање ученика у чланство библиотеке ● Организовање литерарних сусрета и књижевних 	директор, библиотекар, сарадници

	вечери ● Позајмљивање књига	
7.	ТЕЛЕВИЗИЈА ● Информисање о значајним моментима живота и рада школе за локалне медије	сарадници
8.	МУП СРБИЈЕ ● Предавања о безбедности у саобраћају ● Помоћ у заштити имовине Школе	директор
9.	СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ● Обележавање значајних датума и годишњица ● Заједничко решавање питања од значаја за живот и рад Школе у складу са одредбама Закона о основној школи.	директор

Сарадња са широм друштвеном средином

- Министарство просвете републике Србије;
- Завод за унапређивање образовања и васпитања;
- Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања;
- Школском управом Ваљево;
- Туристичке агенције;
- Основне, средње и више школе, факултети.

19. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима (старатељима) ученика заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења. Програмом школа дефинише облике, области и садржаје сарадње родитеља и наставника који обухватају детаљно информисање, саветовање и укључивање у активности као и у доношењу одлука.

Заједничка одговорност родитеља и школе

- Постигнути успех
- Уважавање и поштовање
- Искрена и јасна комуникација
- Разумевање
- Усаглашавање
- Заједничко планирање и одлучивање
- Примена стечених знања

Циљеви програма

- Подржавање и подстицање развоја ученика кроз партнерске односе родитеља и наставника
- Развијање партнерских односа између кључних актера у школи
- Активно укључивање родитељ кроз јачање њихових компетенција у области васпитно-образовног рада

Задаци програма

- Информисање родитеља о правима и обавезама и начину укључивања у рад школе
- Развијање заједничке одговорности

- Едукација родитеља кроз планиране активности
- Развијање партнерских деловања породице и школе
- Обезбеђивање редовне, трајне и квалитетне сарадње
- Остваривање позитивне интеракције родитељ – наставник
- Информисаност родитеља о променама у образовању

Принципи сарадње	Области сарадње	Облици сарадње	Начин и поступак
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Укључивање родитеља (старатеља) у сарадњу са школом ▪ Сарадња са локалном заједницом ▪ Поштовање личности ▪ Тактичност ▪ Корисност ▪ Ефикасност коришћења времена ▪ Коришћење искустава родитеља ▪ Анкетирање ▪ Укључивање родитеља у разне акције ▪ Едукација 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Укључивање родитеља и старатеља у наставне и остале активности (асистент у настави, учешће у различитим пројектима) ➤ Едукатори деце у области свог занимања ➤ Сарадници у организацији радионица, приредби и различитих акција ➤ Укључивање родитеља (старатеља) у процес одлучивања (савет родитеља, школски одбор) ➤ Учесће у донаторским активностима ➤ Учесће родитеља у индивидуалном образовном плану ➤ Едукација и саветодавни рад са породицом 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Родитељски састанци ○ Радионице ○ Индивидуални разговор ○ Саветодавни рад ○ Отворена врата ○ Анкета ○ Информисање ○ Заједничке акције ○ Телефонски позиви ○ Део за родитеље на сајту установе ○ Кутија за сугестије родитеља ○ Учесће родитеља у тимовима за развојно планирање, самовредновање и превенцију насиља ○ Приредбе ○ Посете ○ Спортска и друга такмичења ○ Учесће родитеља у савету родитеља и школском одбору 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Родитељски састанци (годишње, по појединачној потреби) ❖ Радионица (једномесечно) ❖ Предавање (једномесечно) школске године у родитељском савету ❖ Заједничке акције ❖ Савет родитеља (присуство и одсуство)

**19.1. Реализација програма сарадње са породицом кроз редовну наставу
ПРВИ И ДРУГИ ЦИКЛУС**

Наставни предмет	Садржај	Разред
Српски језик	1. Моја кућа 2. Ми смо тим, прича у сликама 3. „Мати“ Јован Јовановић Змај 4. Успаванке 5. Примери лепог понашања	I
	1. Седам прутева, народна прича 2. Свети Сава, отац и син, народна прича 3. Три брата, браћа Грим 4. Петоро браће, Х.К.Андерсен	II
	1. „Врапчић“, М. Горки 2. „Љутито мече“, Б. Црнчевић 3. „Брат“, М. Антић	III
	1. Био је то неспоразум 2. Леси се враћа кући 3. Од пашњака до научењака - МихаилоПупин	IV
	1. "Прва бразда ", Милован Глишић, "Десетица", Иван Цанкар, 2. "Избирачица", Коста Трифковић, 3. " Иво Сенковић и ага од Рибника", народна епска песма, 4. "Живот и прикљученија", Доситеј Обрадовић, 5. "Увела ружа ", Борисав Станковић.	V-VIII
Енглески језик	1. Me and my family - обрада 2. What's the matter? - обрада 3. Culture - обрада	I
	1. School time Tina's tiny book - утврђивање 2. Happy faces Tina's tiny book - утврђивање 3. My house Tina's tiny book - утврђивање	II
	1. Using money - утврђивање 2. Sophie's world, My town - обрада 3. Road safety - утврђивање	III
	1. Smile: My fabulous Family - утврђивање 2. Smile: Legoland (My favourite place in town) - утврђивање 3. Smile: What's on TV today? - утврђивање	IV
	1. Family members - обрада 2. People - обрада 3. Celebrations - обрада 4. Jobs - утврђивање	V
	1. Daily routines - утврђивање 2. Adventure - обрада 3. Dangerous jobs - обрада	VI
	1. Telephone conversations - обрада 2. Chores - обрада 3. Teen problems - утврђивање	VII

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rules and laws - обрада 2. Past and present - обрада 3. Social beings - вежбање 4. Styles – утврђивање 	VIII
Немачки језик	<ol style="list-style-type: none"> 1. Unsere Ausgaben вежбање 2. Berufe обрада 3. E-Mail вежбање 	V
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eine Party planen вежбање 2. Über ein Fest erzählen вежбање 3. Deutschlernen in den Ferien вежбање 	VI
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Die Berufe обрада 2. Interview mit Luisa вежбање 3. Modalverben dürfen i sollen обрада 	VII
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Austausch обрада 2. Die Wohnung der Gastfamilie вежбање 3. Über Feste erzählen обрада 	VIII
Ликовна култура	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмети које користимо 2. Загонетни предмет 3. Предмети као део игре 	I
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Луткарска представа 2. Сценски простор. Костими и маске 3. Правимо костиме, амбијент и маске за заједничку представу 4. Рељеф 	II
	<ol style="list-style-type: none"> 1.Компоновање различитих материјала 2.Заврши започети облик 3.Орнаменти у народној уметности 4.Визуелне поруке 	III
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боје – сликање 2. Сликање – акварел 3. Везивање облика у тродимензионалном простору и равни 4. Тродимензионална композиција 	IV
Музичка култура	<ol style="list-style-type: none"> 1.Мамино коло, Л.Прелаз 2.На крај села жута кућа 3.Божих, Божић, благи дан, народна песма 	I
	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Честитка мајчици“, Ј. Каплан, Ф. Барић 2. „Ој, бадњаче, бадњаче“, манастирска песма 3.“Новогодишња честитка“, Ј. Адамов, П. Зубац 	II
	<p>вање, играње и свирање музике по избору ученика (Остваривање позитивне интеракције родитељ – наставник)</p> <p>Музички квиз (Активно укључивање родитељ кроз јачање њихових компетенција у области васпитно-образовног рада)</p> <p>Обрада песме „Мој деда“ Слушање музике „Аделита“ Ф. Тарега (Развијање партнерских деловања породице и школе)</p>	III
	<ol style="list-style-type: none"> 1.Новогодишња песма-П. Ступел 2.Химна одељења 3.Пролеће-А. Вивалди 	IV

Свет око нас Природа и друштво	1.Породица.Мој дом 2.Празници и обичаји 3.Други и ја 4.Гајење биљака 5.Човек и природа	I
	1. Раст и развој живих бића. Како жива бића долазе на свет 2. Празници и обичаји некад и сад 3.Правила понашања у групи	II
	1.Породица некад и данас 2.Права деце 3.Делатност људи у нашем крају	III
Географија	14. час – Мерење и оријентација карте. 24. час – Вулканизам и земљотреси. 32. час – Време	V
	11. час – Структура светског становништва (расна, национална, старосна, полна, верска и професионална). 18. час – Географска средина и људске делатности. 25. час – Регионална и политичка подела и интеграцијски процеси у Европи и свету (ЕУ, НАТО, УН, Г8).	VI
	25. час – Друштвеногеографске одлике Африке. 70. час – Савремени политичкогеографски процеси у свету.	VII
	30. час – Становништво: број, густина насељености и природни прираштај. 33. час – Структура становништва: биолошка, национална, културно – образовна, социоекономска и верска. 34. час – Народи и етничке заједнице у Србији. 36. час – Насеља: подела, размештај и перспективе развоја. 52. час – Туризам. 55. час – Појам завичаја.	VIII
Физика	1. Мерење (одређивање) брзине 2. Јединице код мерења	VI
	1. Полуга	VII
	1. Соларни панели	VIII
Математика	1. Елементи и припадање скупу 2. Подскуп скупова 3. Раван садржи бесконачно много тачака 4. Размера 5. Децимални запис разломака	V
	1. Проенти 2. Једначине 3. Основне неједнакости за странице троугла 4. Једначине	VI
	1. Степен 2. Многоугао 3. Правоугли координатни систем	VII

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Појам, елементи пирамиде 2. Линеарна зависност величина 3. График линеарне функције 	VIII
Биологија	<ol style="list-style-type: none"> 1. Услови клијања семена 2. Израда школске збирке семена и плодова 3. Како биљке добијају имена 	V
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Живот у капи воде 2. Збирка инсеката 3. Угроженост и заштита животиња 	VI
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми везани за период одрастања 2. Почетак полног живота. Хумани односи међу половима. Контрацепција. 3. Значај и планирање породице. Наталитет. 	VII
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Уочавање разноврсности и структуре екосистема у окружењу 2. Примери позитивног и негативног утицаја антропогеног фактора на животну средину 3. Конкретан допринос селекцији отпада 4. Процена примене енергетске ефикасности 	VIII
Техничко и информатичко образовање/Техника и технологија	<ol style="list-style-type: none"> 1. Израда макете стана и предлог за његово уређење 	VI
Информатика и рачунарство	<ol style="list-style-type: none"> 1. Безбедност на интернету (дигитално насиље) 2. Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом 	V
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Интернет 2. Електронска пошта 	VI
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Израда презентација 2. Дигитална библиотека 	VII
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Израда пројекта 	VIII

20. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Екскурзије за ученике значајан су део наставних и ваннаставних активности, а у функцији су остваривања предвиђеног плана и програма рада. Годишњим планом рада школа планира и доноси програм извођења излета, екскурзија и наставе у природи, носиоце и време реализације, на који Савет родитеља даје сагласност. Задаци које треба реализовати кроз излете су:

Циљ екскурзије

- Остваривање сврхе, циљева и задатака образовања, као и циљева и задатака наставних предмета; да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама; да развију мотивисаност за учење и заинтересованост за наставне садржаје, као и непосредно упознавање с појавама и односима у природној и друштвеној средини, упознавање с културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима.
- Развијање интересовања за природу и изгређивање еколошких навика
- Упознавање начина живота и рада људи појединих крајева
- Развијање позитивног односа према националним, културним и естетским вредностима
- Задовољење спортских потреба и стварање спортских навика
- Развијање позитивних социјалних односа
- Разумевање значаја здравља и здравог начина живота
- Развијање другарских односа

Задаци екскурзије

- Продубљивање, проширивање и обогаћивање знања и искустава ученика , оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примењивање знања и умења
- Развијање љубави према отаџбини, њеној историји и природним лепотама
- Неговање позитивног односа према националним и културним етичким и естетским вредностима, спортским потребама и навикама
- Неговање солидарности хуманизма, другарства и осећаја заједништва
- Успостављање непосреднијих односа између наставника и ученика и ученика међусобно
- Развој и практиковање здравих стилова живота
- Развијање свести о значају одрживог развоја и изграђивање еколошких навика и навика заштите животиња
- Развијање способности проналажења , анализирања и саопштавања информација из различитих извора
- Подстицање самосталности ученика и одговорности за сопствено понашање
- Проучавање објеката и феномена у природи
- Уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима
- Упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева
- Развијање способности орјентације у простору
- уочавање облика рељефа
- усвајање знања о животу и раду људи и уочавање његове зависности од услова природне средине
- усвајање знања о значајним личностима и прошлости места и околине
- уочавање и именовање биљака и животиња различитих станишта
- развијање одговорног односа према биљкама и животињама и стицање знања о угроженим врстама и њиховој заштити;
- развијање другарства
- Неговање позитивног односа према националним, културним, етичким и естетским вредностима
- Неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва;

ПРЕПОРУЧЕНЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ:

ПРВИ ЦИКЛУС

Први разред:

Правац: Љиг – Ваљево – Бранковина - Лелићи.

Други разред:

Правац: Љиг – Јагодина.

Трећи разред:

Правац: Љиг –Тршић - Троноша.

Четврти разред:

Правац: Љиг — Топола - Аранђеловац.

Наставничко Веће усваја план екскурзије за први, други, трећи и четврти разред .

Једнодневна екскурзија ће се реализовати у мају месецу према важећем правилнику о извођењу излета, екскурзија и настава у природи. Вођа пута је дужан да сачини програм екскурзије и преда га директору школе најмање 20 дана пре реализације екскурзије.

Одељенске старешине су дужне да на часовима ОС припреме ученике за екскурзију и упознају са детаљним програмом. Програм је усвојен на Савету родитеља, Школском одбору и Наставничком већу. Уколико се екскурзија буде изводила радним даном настава ће бити надокнађена једне наставне суботе .

ПРЕПОРУЧЕНЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ:

ДРУГИ ЦИКЛУС

Пети разред:

Једнодневна екскурзија на релацији:
Љиг – Мокра Гора – Златибор.

Шести разред:

Дводневна екскурзија на релацији:
Љиг – Студеница - Жича – Крушевац.

Седми разред:

Дводневна екскурзија на релацији:
Љиг – Аранђеловац – Ресавска пећина – Водопад Лисине - Манасија – Пожаревац – Доњи Милановац – Кладово – Лепенски Вир – Смедерево – Љиг.

Осми разред:

Дводневна екскурзија на релацији:
Љиг – Ковачица – Нови Сад – Келебија – Суботица - Љиг.

Једнодневне екскурзије петог разреда, као и дводневна екскурзија шестог и седмог разреда реализоваће се у мају месецу, а дводневна екскурзија осмог разреда реализоваће се у месецу октобру . Вођа пута је дужан да сачини програм екскурзије и преда га директору школе најмање 20 дана пре реализације екскурзије.

Одељенске старешине су дужне да на часовима ОС припреме ученике за екскурзију и упознају са детаљним програмом. Програм се усваја на Савету родитеља, Школском одбору и Наставничком већу. Ако екскурзија буде реализована у наставни дан, исти ће се надокнадити суботом.

ПЛАНИРАНИ ОБУХВАТ УЧЕНИКА

Планира се да екскурзије обухвате ученике од петог до осмог разреда. Минимум за реализацију екскурзије је 60 % ученика на нивоу разреда.

НОСИОЦИ ПРЕДВИЂЕНИХ САДРЖАЈА И АКТИВНОСТИ

Активности и садржаје у вези Програма екскурзија реализоваће одељенске старешине од петог до осмог разреда и наставници разредне наставе од првог до четвртог разреда.

Годишњим планом рада школе, определиће се носиоци предвиђених активности, образовно-васпитни и здравствени циљеви и задаци, планирни обухват ученика, време трајања, путни правци, техничка организација и начин финансирања екскурзија.

Наведене активности се могу планирати и реализовати само по поступку предвиђеном правилником.

НАЧИН ФИНАНСИРАЊА

Све активности из овог Програма биће финансиране средствима родитеља.

ЈЕДНОДНЕВНИ ИЗЛЕТИ

Школа организује полудневне излете до Београда уз посету позоришној представи за ученике од 5. до 8. разреда.

Школа у септембру организује две једнодневне акције:

1. „Пешачењем до здравља“ на Авали, у сарадњи са ПД Победа, за ученике од 5. до 8. разреда;
2. „Дан чистих планина“ на Рајцу, у сарадњи са ПД Победа, за ученике од 5. до 8. разреда.

У оквиру плана реализације секција планирани су и једнодневни излети са циљем проширења знања из наставних предмета. Предложене дестинације су:

- Београд (Ботаничка башта, Бели Двор, Музеј науке и технике);
- Крагујевац (Сајам чоколаде, Центар за развој науке, Акваријум на ПМФ-у);
- Крагујевац (Шумарице, Историјски музеј, Креативни парк, Биоскоп).

НАЧИН ФИНАНСИРАЊА

Све активности из овог Програма биће финансиране средствима родитеља.

НАГРАДНИ ИЗЛЕТ

Школа организује и наградни излет за два одељења ученика од 5. до 8. разреда који постигну најбоље резултате у оквиру праћења дисциплине путем Дисциплинске свеске (деталније објашњење у оквиру Програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања).

ПРЕПОРУЧЕНЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ: Златибор, Шабац, Крагујевац, Београд.

НАСТАВА У ПРИРОДИ

Настава у природи организује се за ученике од I – IV разреда, у трајању од 7 дана, у месецу мају, уз писмену сагласност родитеља.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Циљеви наставе у природи су очување и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја, развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе, социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима.

Задачи наставе у природи су: побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика, задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром, очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности, развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу, развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине, упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине, упознавање са начином живота људи појединих крајева, формирање навике редовне и правилне исхране, навикавање на правилно смењивање рада, однора и сна, подстицање групног рада, договарања и сарадње међу вршњацима.

ПРЕПОРУЧЕНЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ: Златибор, Сокобања, Тара, Гучево.

САДРЖАЈ: реализација наставног програма , а нарочито тема везаних за предмете: свет око нас, природа и друштво, ликовна култура, музичка култура, физичко васпитање и сл. (упознавање веза живе и неживе природе, кретање у простору и времену, ликовна дела и споменици културе, вежбање технике трчања и основа тимских игара, слушање музике, певање и сл.).

ПЛАНИРАНИ ОБУХВАТ УЧЕНИКА

Планира се да настава у природи обухвати ученике од првог до четвртог разреда. Минимум за реализацију наставе у природи је 2/3 ученика одељења.

НОСИОЦИ ПРЕДВИЂЕНИХ САДРЖАЈА И АКТИВНОСТИ

Активности и садржаје у вези Програма наставе у природи реализоваће наставници разредне наставе од првог до четвртог разреда.

21. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Школска библиотека је место библиотечко – информационе, васпитно – образовне активности школе. У школској библиотеци прикупља се, обрађује и ученицима, наставницима и стручним сарадницима даје на коришћење библиотечко – информациона грађа (књиге, серијске публикације и др.) и извори. Библиотека је дужна да у свом фонду прикупља уџбенике и друга наставна средства намењена ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и стручну литературу за наставнике и стручне сараднике. Задатак школске библиотеке је да код ученика развија навике читања и коришћења библиотечких услуга, као и да ученике оспособљава да користе информације у свим облицима и на свим медијима и омогући им да овладају вештинама потребним за учење у току целог живота. Школа је дужна да има школску библиотеку, у складу са законом. Програм рада школске библиотеке саставни је део школског програма.

ПРОГРАМ ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Школску библиотеку треба водити у складу са јасно устројеним програмом. Програм библиотеке треба осмислити имајући у виду далекосежни програм и потребе школе и он треба да одржава њен дух, дугорочне и краткорочне циљеве, као и њену стварност. Програм ће тачно одредити када, где, за кога, и ко ће остварити све расположиве могућности библиотеке. Програм библиотеке ће бити остварљив ако га сви учесници у образовном процесу школе подрже и допринесу постизању дугорочних и краткорочних циљева који су у њему постављени. Због тога у његовом писању треба да учествује што више корисника библиотичких услуга.

Функције школске библиотеке

Функције школске библиотеке одређене су програмом, задацима и циљевима основног и средњег образовања, културним и јавним делатностима школа, положајем наставника, стручних сарадника, библиотекара и ученика у васпитно – образовном процесу. Школска библиотека више не може бити само место за позајмљивање књига већ такав ресурсни комуникацијско – информациони и мултимедијски центар који ће бити прилагођен узрасту ученика, њиховим потребама, као и потребама наставника у целокупном процесу васпитања и образовања. Библиотекар у школи постаје посредник између читалаца и књига, читалаца и електронске базе података, наставника и стручне и опште литературе.

Задаци библиотечког особља у школској библиотеци

1. Школска библиотека нуди помоћ при учењу, књиге и изворе који свим учесницима образовног процеса у школи омогућавају да развију критичко мишљење и да делотворно користе информације у свим облицима и на свим медијима.
2. Школске библиотеке се повезују у ширу библиотечко – информациону мрежу, а школски библиотекар поступа у складу са принципима Унесковог Манифеста за јавне библиотеке.
3. Библиотечко особље омогућава коришћење књига и других извора и информација, у распону од уметничких до документарних, од штампаних до електронских на лицу места и на даљину. Ти извори допуњују и обогаћују садржај уџбеника, наставних материјала и методику наставе.
4. Сам амбијент међу књигама и другим изворима информација подстиче на стваралаштво и задатак библиотечног особља је да код корисника библиотечких услуга развија културу рада, реда и понашања у модерном духу.
5. Школска библиотека пружа информације и сазнања која су неопходна за успешно учествовање у савременом друштву заснованом на информацијама и знању, а задатак библиотечног особља јесте да континуирано прате промене у друштву и да перманентним стручним усавршавањем буду у току информационих, комуникационих и техничких промена ради стицања нових знања и вештина.
6. Задатак библиотечног особља и реализатора наставног процеса је да међусобно сарађују и да се допуњују јер на овакав начин комуникације ученици достижу виши ниво писмености, боље овладавају у вештинама читања, учења, решавања проблема, као и информационим и комуникационим вештинама, чиме се подстиче маштовитост, креативност и разноликост деце и омладине.
7. Библиотечко особље у школској библиотеци треба да пружа своје услуге подједнако свим учесницима образовног процеса, без обзира на узраст, расу, пол, веру, националност, језик, професионални или друштвени статус, чиме се охрабрује интелектуални дијалог и потпомаже културна разноликост.
8. Задатак библиотечног особља је да онима који не могу да користе уобичајене библиотечке услуге и грађу треба обезбедити у сарадњи са психо – педагошком службом и управом школе посебне услуге и материјале који ће им обезбедити адекватан и квалитетан рад према својим могућностима. Могућност коришћења услуга и колекција треба да се заснива на општој декларацији UN о људским правима и слободама и не сме да подлеже било каквој идеолошкој, политичкој или верској цензури као ни комерцијалним притисцима.
9. Библиотечко особље у школској библиотеци омогућава ученицима да овладају вештинама за учење током читавог живота, развија њихову стваралачку машту и оспособљава их да буду одговорни грађани.
10. Задатак библиотечног особља је да редовно сарађује са другим школским и јавним библиотекама ради размене информација, књижног фонда и друге библиотечке грађе.
11. Задатак школског библиотекара је да као припадника стручног, квалификованог особља, буде одговоран за планирање рада и управљање књижним фондом и ивентаром школске библиотеке.
12. Школски библиотекар има задатак да поседује општа знања која прате реализацију наставног процеса ради квалитетног пружања услуга корисницима библиотечног књижног фонда али и употребе компјутера.

13. Задатак библиотекара је учествовање и у културним догађајима школе, али то се највише реализује кроз прикупљање прилога за школски лист, одабир песама за рецитаторску секцију, прикладни драмски текстови, организовање сусрета са познатим дечијим писцем или песником.

Циљеви библиотечког особља у школској библиотеци

Следећи циљеви су неопходни за унапређивање писмености, информатичке писмености, подучавања, учења и за подизање културног нивоа и представљају основне услуге школске библиотеке.

1. Подршка и побољшање образовних циљева наведених у наставном плану и програму школе.
2. Развијање и неговање навике и уживања у читању и учењу код деце, као и навике коришћења библиотеке током читавог живота.
3. Пружање прилике да се искуси стварање и коришћење информација у циљу стицања знања, познавања, развијања маште и уживања.
4. Подстицање свих ученика да стичу и користе вештине вредновања и коришћења информација, без обзира на облик, формат или медиј, као и да овладају начинима друштвене комуникације.
5. Обезбеђивање приступа локалним, регионалним, националним и глобалним изворима и могућностима, што оне који уче доводи у додир са различитим идејама, искуствима и ставовима.
6. Организовање активности које јачају друштвену и културну свест.
7. Сарадња са ученицима, наставницима, управом и родитељима да би се остварили циљеви школске библиотеке, рада школског библиотекара али и школе у целини.
8. Заступање начела да су слобода мишљења и приступ информацијама неопходни предуслови за делотворно и одговорно учешће у грађанском демократском друштву.

ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКОГ БИБЛИОТЕКАРА

Садржај програма (активности)	Оријентациони број активности	Активности ученика	Активности реализатора	Поступци остваривања програма у међусобној интеракцији корисника библиотечких услуга	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци планираних активности
-------------------------------	-------------------------------	--------------------	------------------------	--	----------------------------------	---------------------------------------

Упис нових чланова, посебно првака у библиотеку	2.	Ученици ће нове чланове уписивати и регистровати их у картотеку пратећи чланске карте	Договарање посете, израда плана посете, упућивање учитељима захтева за реализацију активности. Припремити чланске карте са потребним подацима.	Давање инструкција за рад, договарање, дискусија.	Групни рад	Упознавање и укључивање ученика организован начин коришћења библиотечких услуга као и упознавање ученика са правилима рада библиотеке, њиховим дужностима у коришћењу књига.
Рад у маркетингу школе	Свакодневно	Дељење брошура о раду и учесницима библиотеке. Израда зидних новина.	Свакодневна промоција значаја библиотеке као места за учење, стицање знања и вештина.	Промоција, презентација, Истицање обавештења.	Рад на терену Сакупљачки рад	Промоција библиотечких услуга.
Оспособљавање ученика за самостално коришћење књижног фонда библиотеке	Свакодневно	Ученици који су већ упознати са фондом библиотеке своја искуства могу пренети новим корисницима библиотечких услуга.	Ученицима давати конкретне смернице усменим путем где се шта налази у библиотеци.	Разговор, објашњавање, упућивање, коришћење истраживачке методе рада.	Индивидуални облик рада	Упознавање ученика правилима коришћења књижног фонда библиотеке.
Пружање помоћи ученицима при избору литературе и нове грађе.	Свакодневно	Едукују друге ученике	Упућивање ученика на правилан одабир оних садржаја који ће задовољити њихова интересовања и потребе.	Давање инструкције за рад, разговор, објашњавање, коментарисање, дискусија.	Индивидуални облик рада, фронтални рад.	Пружање потребних услуга.

Развијање навика за чување, заштиту и правилно руковање књижном грађом.	Свакодневно	Доношење књига и богаћење књижног фонда. Санација оштећених књига.	Показати како се књига чува да дуже траје.	Договарање, усмеравање, презентација.	Тимски рад	Упознавање и развијање естетских вредности
Сарадња са наставницима и стручним сарадницима.	Периодично	Пружање помоћи ученицима који слабије пишу, читају, учествовање у приредбама, прославама и пројектима школе.	Припремање и реализовање програма читања и културних догађаја као и унапређивање наставних планова.	Сазнавање, читање и учење о теми, евалуација извора, информисање, презентација.	Тимски рад	Развијање међусобне сарадње.
Планирање набавке књижне и не књижне грађе.	Периодично	Сортирање књига и пребројавање књижне и не књижне грађе према броју корисника у школској библиотеци.	Праћење наставног плана и програма који ће омогућити увид у потребан број књижне и не књижне грађе.	Истраживачка метода, сакупљање.	Групни облик рада	Неговање библиотечких фондова.

Богаћење књижног фонда	Периодично	Сортирање набављених књига према распореду у библиотеци.	Набвити књиге према потребама корисника библиотеке.	Прикупљање, одлагање, сортирање, чување и обогаћивање књижног фонда.	Фронтални рад	Набавка актуелних наслова.
Сређивање књижног фонда	Свакодневно	Санација оштећених књига	Замена књига и њихова евиденција у књигу набавке	Давање предлога и инструкција за рад, разговор, презентација, систематизација, класификација.	Индивидуални рад, рад у пару, фронтални рад.	Распоред књижног фонда према правилима.

Посета сајму књига	1.	Давање предлога за набавку књига.	Набавка актуелних наслова на сајму књига.	Праћење	Рад на терену	СТИЦАЊЕ НОВИХ ИНФОРМАЦИЈА.
Организовање посебне сарадње са учитељима из издвојеног одељења	По потреби	Едукују друге ученике.	Прати потребе и интресовања и пружа помоћ при одабиру књижне и не књижне грађе која ће задовољити савладавање наставних садржаја.	Разговор, праћене, усмеравање.	Тимски рад	УПОЗНАВАЊЕ И УКЉУЧИВАЊЕ УЧЕНИКА ИЗ ИЗДВОЈЕНОГ ОДЕЉЕЊА У ЖИВОТ И РАД МАТИЧНЕ ШКОЛЕ.
Едукација првака	3.	Ученици треба да презентују своја лична, позитивна искуства у дружењу са књигом.	Одабир књига примерен узрасту корисника. Договарање посете ученика библиотеци са учитељима.	Разговор, објашњавање, презентација.	Фронтални рад, појединачни приступ.	РАЗВИЈАЊЕ ЉУБАВИ ПРЕМА КЊИЗИ.
Евидентирање учесталости коришћења ученичког и наставничко - сарадничког фонда књига.	Свакодневно	Истичу наслове актуелних књига ученичког интресовања	Прате и усмеравају коришћење библиотечког фонда. Дају се предлози и мере за успешну сарадњу.	Презентација	Индивидуални рад	ПРАЋЕЊЕ ПРОТОКА КЊИЖНЕ НАБАВКА ПОТРЕБНИХ НАСЛОВА НАСТАВНОМ И ВАН НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ РАДА ШКОЛЕ.

Вођење библиотечког пословања (инвентарисање, класификација...)	Свакодневно	Унос у компјутер потребних података из књиге	Библиотечко особље треба да редовно врши ревизију књижне и не књижне грађе ради праћена потреба корисника библиотеке.	Писана метода	Индивидуални рад, групни рад	Упознавање са правилима њихово спровођење.
Сарадња са Градском библиотеком	Периодично	Посета ученика јавној библиотеци било индивидуално или у оквору одељења.	Заједничка обука библиотечког особља, учешће у стручном усавршавању, заједничко реализовање програма, заједнички маркетинг библиотечких услуга усмерене на децу и младе	Праћење, усмеравање.	Групни рад	Размена искустава у раду библиотекара али и библиотечке секције
Стручно усавршавање	Континуирано	Ученици могу да попуњавају анкетне листиће, чек листе упитнике.	Учешће у семинарима и стручној обуци. Анализа извештаја, записника, упитника, чек листа и осталих инструмената.	Праћење нових информативно - технолошких достигнућа	Индивидуални рад, рад у пару, групни рад, тимски рад.	Праћење информација реализацију рада у библиотеци.
Праћење педагошке литературе, периодике, стручних приказа из области библиотекарства и наставе.	Свакодневно	Разврставање литературе према већ утврђеном распореду.	Набавка литературе. Анализа примера добре литературе.	Анализа информација и њихово коришћење за потребе библиотечких корисника.	Индивидуални и фронтални рад, циљеви и задаци планираних активности.	Праћење информација реализацију рада у библиотеци.

Учествовање у прикупљању прилога за школски лист	3.	Сачиниће чланак, извештај или осврт на библиотеку, али прикупљаће и текстове за школски лист.	Врши одабир прилога за школски лист.	Прикупљање, презентација.	Групни рад	Укључивање ученика школске активности
--	----	---	--------------------------------------	---------------------------	------------	---------------------------------------

Организовање сусрета са познатим дечијим писцем или песником	3.	Илустровање и припремање рецитала или одломка текста и вршење презентације припремљеног.	Договарање посете, израда плана посете, договор са учитељима о реализаци активности. Врши одабир песме или текста.	Упућује, усмерава, коригује.	Тимски рад	Неговање лепе речи
Учествовање у раду стручних органа школе	По потреби	Дају своје предлоге и сугестије у вези наставних садржаја.	Учествује у реализацији наставног плана и програма и доприноси његовом побољшању.	Договарање, упућивање, дискусија.	Тимски рад	Упознавање са правилима дужностима и њиховим спровођењем.
Израда годишњег извештаја	2.	Уношење у компјутер свих активности у току школске 2017/18 године	Анализа и презентација активности и постигнутих резултата у школској 2017/18 години	Давање примедби, сугестија, припремање активности по редоследу догађаја, излагање резултата, презентација.	Фронтални рад	Направити извештај активностима у току год

22. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Садржаји програма	Активности	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја
<p>Обука запослених из прве помоћи</p> <p>Оспособити запослене за против-пожарну заштиту</p> <p>Учешће родитеља у поступку прописивања мера , начина и поступка заштите и безбедности деце и ученика за време боравка у школи</p>	<p>Присуство предавњу, вежбање,</p> <p>Активан рада у Савету родитеља</p>	<p>Усмено излагање , практичне вежбе</p> <p>Састанци СВ</p>	<p>Оспособити одређени број запослених з повређивању како ученика т</p> <p>Правилно реаговање у сл</p> <p>Побољшање услова за безбедност и</p>
<p>Управљање отпадом и смећем</p>	<p>Предавања</p>	<p>Усмено излагање, презентација</p>	<p>Оспособити помоћно особље за прав одлагање отпадом и</p>
<p>Обука помоћног особља о правилном и безбедном коришћењу средстава за хигијену</p>	<p>Предавања</p>	<p>Усмено излагање , презентација</p>	<p>Оспособити помоћно особље да прав средстава за хиги</p>
<p>Укључивање родитеља ради елиминисања могућег злостављања од стране ученика према вршњацима и према запосленима</p>	<p>Састанак са саветом родитеља, родитељски састанци</p>	<p>Усмено излагање</p>	<p>Елиминисање могућег злостављања вршњацима и према запосленима, и оспособити ученике и запослене за мир</p>

23. ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА КОЈЕ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИ РАД

23.1 УЧЕНИЧКИ ПАРЛАМЕНТ

Ученички парламент се формира у циљу:

- давање мишљења и предлога стручним органима, Школском одбору, Савету родитеља и директору о: правилима понашања у школи, мерама безбедности ученика, годишњем плану рада, школском развојном плану, школском програму, начину уређивања школског простора, избору уџбеника, слободним и ваннаставним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње и другим питањима од значаја за њихово образовање;
- разматрање односа и сарадње ученика и наставника, васпитача или стручног сарадника и атмосфере у школи;
- обавештења ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање и о активностима ученичког парламента;
- активног учешћа у процесу планирања развоја школе и у самовредновању школе;
- предлагање чланова стручног актива за развојно планирање из реда ученика.

Парламент чине по два представника ученика 7. и 8. разреда. Чланове парламента бирају ученици одељењске заједнице сваке школске године. Чланови парламента бирају председника.

Парламент бира два представника ученика који учествују у раду школског одбора, односно проширеног сазива школског одбора у складу са чланом 57. Закона о основама система образовања и васпитања. Програм рада парламента саставни је део годишњег плана рада школе. Ученички парламенти школа могу да се удруже у заједницу ученичких парламената.

Ученички парламент ради по Правилнику који на предлог Наставничког већа усваја Школски одбор. Парламент је могућност за ученике да остваре своја права, слободу изражавања мишљења и да бране своје интересе у оквиру школе. Он је могућност да учине своје школске данезанимљивијим, динамичнијим и другачијим од свакодневне школске реалности - покреће на акцију.

Рад у Ученичком парламенту развија код ученика: вештине и комуникације за тимски рад, изражавање мишљења путем аргумената и дебатована, вештине преговарања и посредовања, прихватање ставова других, поштовање различитости, спремност да активно слушају друге.

23.2 ПРОДУЖЕНИ БОРАВАК

1. ПРОДУЖЕНИ БОРАВАК-ИНОВАТИВНИ МОДЕЛ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

1.1. Увод

Савремени начин живота све већем броју родитеља намеће потребу збрињавања детета млађег школског узраста који након редовне наставе одлазе кући и без надзора проводи време до доласка родитеља. Самостални боравак код куће, често излаже дете многим опасностима, а страх и брига родитеља за дете током радног дана намећу потребу за организованом бригом о детету. Продужени дневни рад након или пре редовне наставе-ПРОДУЖЕНИ БОРАВАК, један је од модела којим се могу квалитетно и конструктивно решити проблеми запослених родитеља и перманентно иновирати ваннаставне активности. Нова улога школе на тај начин ће бити максимално и рационално искоришћена, јер пружа небројене могућности деловања у сврху правилног раста и развоја сваког детета.

1.2. Циљеви програма рада и организације слободног времена у продуженом боравку

Циљеви реализације садржаја у продуженом боравку у складу су са општим **циљевима** основног образовања (три општа циља)

1. Омогућити детету пун живот и открити његове/њене пуне потенцијале као јединствене особе
2. Омогућити детету његов/њен развој као социјалног бића кроз живот и сарадњу са осталима како би допринела/допринео добру у друштву
3. Припремити дете за даље образовање и целоживотно учење (учити како учити)

1.3. Специфични циљеви

- потпун и хармоничан развој детета
- важност истицања индивидуалних различитости (свако дете је јединствено; осигурава му се развој свих потенцијала)
- фокусирање на учење (истиче се важност онога што дете учи и процеса којим усваја знања)
- оспособити ученика за самостално учење
- истиче се радост учења и подстиче мотивисаност за учење
- потенцирати важност учења утемељеног на опажању процеса из окружења (очигледна метода)
- писменост (језичка, математичка, информатичка)
- рад на начинима изражавања емоција (друштвено прихватљиви модели)
- развијање духовне димензије живота
- европска и глобална димензија модерног живљења
- плурализам, поштивање различитости и важност толеранције
- партнерство у образовању
- улога технологије у образовању
- брига о деци са посебним потребама

1.4. Кључна подручја развоја

Хармоничан развој тела и душе: задовољавање потребе за кретањем и установљавањем културе кретања; поправљање координације покрета, осећаја за ритам; комуницирање с основним претпоставкама здравог начина живота; утемељивање основних хигијенских и здравствених навика; обогаћивање емоционалног живота; упознавања себе и других; објективна самоевалуација; јачање потреба за интерперсоналним везама.

Процес социјализације и комуникације: истраживање и континуирани рад на побољшању интелектуалних, емоционалних и моралних особина личности; упознавање са друштвено прихватљивим облицима понашања у одређеним ситуацијама; јачање антидискриминационог осећања и хуманог односа према друштву; усвајање практичних знања повезаних са елементарним грађанским васпитањем и свакодневним животним дужностима.

Вербална комуникације или вербализација: рад на усавршавању вербалне вештине и проширивању вокабулара; циљани развој менталних способности; утемељење вештина за самоучење и само едукацију.

Уз постизање вештине прецизног и течног писања и читања, од ученика првог и другог разреда захтева се развијање вештине интерпретативних, критичких и креативних читатељских вештина и изражајног читања и рецитована.

Учење писаних слова први је корак у учењу употребе писаног језика. Аутоматском писању претходи учење облика и спајања слова. Ученици морају бити оспособљени да довољно брзо пишу како би писање користили као алат.

Захтев развијања лепог рукописа, економичне и уредне организације текста и употребе стандардних и уредних слова не спречава индивидуалне особине рукописа. Ученици морају да науче како да пишу без изостављања, замене или испуштања слова.

Утемељење основа математичке, логичке и научно-технолошке писмености: активности креативног, јасног и логичног решавања проблема; откривање, ређање, класификовање, генерализовање, скицирање, рачунање и мерење; примена математичких знања у различитим концептима; употреба речи, бројева, симбола, табела и модела за објашњење математичких законитости; коришћење пригодног математичког записа, математичке и остале терминологије везане уз природне науке; решавање проблема вербалним и симболичким делатностима; употреба информацијско комуникацијских технологија; увежбавање и развој радно-практично-техничких вештина.

Културно-уметничко подручје развоја: повезивање емотивне и моралне са естетском сфером живота и рада кроз позоришне и филмске (тв) представе; читање поезије и прозе и експериментисање у интерпретацијама; упознавање с класичном и прикладном литературом; креативно изражавање кроз креирање ликовно-вајарских радова.

Пажња се обраћа књижевним, историјским, географским и уметничким информацијама и изражајима блиским узрасту ученика.

Игре, спорт и рекреација: задовољавање потреба за кретањем; игре опонашања, децје игре из народне традиције, импровизовање игара у самосталној режији, поправљање координације покрета, групно импровизовање игара пропраћено ритмом, покретом и мимиком; елементарне игре, групне игре, спортске игре, такмичарске игре итд.

ЈЕЗИЧКО-КОМУНИКАЦИЈСКО ПОДРУЧЈЕ	
АКТИВНОСТИ	НАЧИН ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ОБЛИЦИ РАДА

<ul style="list-style-type: none"> ● слушање и говорење ● уочавање звукова у простору(звук,тон,глас); ● гласовна анализа и синтеза; ● аналитичке вежбе-растављање речи на слоге и гласове; ● учење почетног читања и писања; ● изражајне вредности читања (артикулација,дикција,интонација ритма...) ● артикулисано и разумљиво говорење; ● правилно наглашавање речи и реченица; ● усмено изражавање (препричавање,причање,описивање,извештавање,казивање напамет научених текстова...); ● писмено изражавање (преписивање,диктат,писани сатави,језичке вежбе ; ● показивање емоција изразом лица; ● повезивање невербалне комуникације са садржајем текста за време читања и тумачење говора тела; ● ситуациона драматизација:поздрављање,представљање,постављање питања,изрицање захтева,исказивање захвалности... ; ● репродукција прича помоћу лутака; ● играње улога; ● гласно читање утемељено на природном говору; ● критичко и креативно читање; ● правилна употреба речника,дечјих енциклопедија и лексикона; ● учење страних језик 	15%	интегрисано учење и поучавање интердисциплинарни и мултидисциплинарни приступ тимско-сарадничко учење истраживачка настава искуствено учење проблемска настава пројектна настава учење кроз игру,праксу,учење за живот изборни програми ванучионичка и теренска настава ваннаставне активности
МАТЕМАТИЧКО-ЛОГИЧКЕ И ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНЕ		
<ul style="list-style-type: none"> ● уочавање простора и односа у простору ● анализа и синтеза елемената простора и површине,облик,знак, ● активности решавања проблема у сврху уочавања и разумевања законитости, ● активности креативног,јасног и логичког решавања проблема, ● примена математичких знања у различитим концептима, ● употреба речи,бројева,симбола,графика,табела,дијаграма, и модела за објашњење математичких законитости, 	10%	интегрисано учење и поучавање интердисциплинарни и мултидисциплинарни приступ тимско-сарадничко учење истраживачка настава искуствено учење проблемска настава пројектна настава

<ul style="list-style-type: none"> ● примена усвојених математичких законитости, ● упознавање основних информатичких и комуникационих средстава и њихова употреба ● стицање основних знања о новим технологијама и комуникацији 		учење кроз игру, праксу, учење за живот изборни програми ванучионичка и теренска настава ваннаставне активности
СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА, ОДНОС ПРЕМА СЕБИ, ЗДРАВЉУ, ОКОЛИНИ И РАДНОМ ОБАВЕЗАМА		
<ul style="list-style-type: none"> ● имплицитно и експлицитно развијање одговарајућих моралних вредности, осећаја за властиту и колективну одговорност, позитивних особина личности, сопственог друштвено прихваћеног кодекса моралног понашања, ● учење учења ● одговорно, темељно и редовно писање домаћих задатака, ● усвајање техника самосталног и сарадничког учења, ● учење и усвајање правила понашања у разреду, школи... ● активно учешће у активностима заједнице, ● развијање свести о себи и другима, ● уочавање значаја здравог начина живота, ● развијање и унапређивање здравствено-хигијенских навика ● учење техника опуштања и релаксације, ● уочавање и вежбање социјалних односа између одраслих и деце и деце и деце, ● усвајање практичних знања повезаних са елементарним грађанским васпитањем и свакодневним животним дужностима, ● развијање кооперативности, одговорности, лојалности групи..., ● савладавање умећа сналажења у конфликту 	25%	интегрисано учење и поучавање интердисциплинарни и мултидисциплинарни приступ тимско-сарадничко учење истраживачка настава искуствено учење проблемска настава пројектна настава учење кроз игру, праксу, учење за живот изборни програми ванучионичка и теренска настава ваннаставне активности
КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКО		
<ul style="list-style-type: none"> ● развијање осећаја за уметничко стваралаштво, ● развијање естетских вредности и естетског стваралаштва, ● подстицање и развијање естетских вредности, ● формирање естетског доживљаја и естетског 		интегрисано учење и поучавање интердисциплинарни и мултидисциплинарни приступ

<p>процењивања</p> <ul style="list-style-type: none"> ● упознавање и коришћење различитих материјала за рад, ● развијање способности за извођење музичких садржаја у вокалном, плесном и инструменталном изразу ● упознавање и развијање основне музичке писмености и изражајних средстава 	15%	<p>тимско-сарадничко учење истраживачка настава искуствено учење проблемска настава пројектна настава учење кроз игру, праксу, учење за живот изборни програми ванучионичка и теренска настава ваннаставне активности</p>
---	------------	---

ТЕЛЕСНО-ЗДРАВСТВЕНО		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ задовољавати основне дечје потребе за кретања и игру, ▪ подстицање раста, развоја и правилног држање тела, ▪ развијање и усавршавање моторичких способности, ▪ развијање координације, гipкости и експлозивне снаге, ▪ стицати, усавршавати и примењивати моторичка умења, ▪ развијати дечију мускулатуру ▪ стицати и развијати свест о потреби здравља и чувања здравља, ▪ развијати такмичарски дух, ▪ неговати упорност, издржљивост, општу спретност и сналажљивост, ▪ развијати смисао за ритмичко и естетско изражавање (појединачно и колективно) ▪ богатити фонд плесовима и играма, ▪ неговати народну традицију и културу 	25%	<p>интегрисано учење и поучавање интердисциплинарни и мултидисциплинарни приступ тимско-сарадничко учење истраживачка настава искуствено учење проблемска настава пројектна настава учење кроз игру, праксу, учење за живот изборни програми ванучионичка и теренска настава ваннаставне активности</p>

- **10% реализација садржаја локалног и школског курикулума**

1.5. Садржаји програма

Остваривање циљева и развој кључних подручја ће се најбоље остварити усмеравањем рада на садржаје, теме, кључне појмове и образовна постигнућа која су прописана Наставним планом и програмом за одређени разред. Садржаје ће реализовати учитељ у продуженом боравку, али у договору с учитељем који ради у редовној настави. Стога је изузетно важно све активности

планирати како би се постигла кохерентност међу одабраним садржајима и усклађеност деловања међу учитељима. Препорука је да се учитељи који раде у редовној настави свакодневно договарају и усклађују своје активности са учитељем из продуженог боравка. Време за договарање и усклађивање активности не би смело бити краће од пола сата недељно.

Стручни тим сачињавају и учитељи веронауке а и страног језика па је пожељно да се и они укључе у заједничко планирање активности.

У циљу упознавања деце, као и решавања педагошких ситуација учитељи из продуженог боравка су упућене на континуирану сарадњу са педагогом/психологом школе.

Време предвиђено за реализацију пратећих активности треба реализовати у складу с претходно наведеним циљевима рада у продуженом боравку, имајући увек на уму узраст и могућности детета.

Креативност, иновативност и учитељска вештина максимално ће доћи до изражаја при одабиру игара, литературе, културних садржаја као и садржаја којима ће реализовати захтеве за развојем социјализацијских и комуникацијских те радно-техничких компетенција. Посебну пажњу треба посветити целокупном развоју детета, у здраву, самосталну, радно оспособљену јединку која ће у будућности својим знањем, развијеним животним вештинама и ставовима допринети развоју друштва.

2. ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА У ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ

2.1. Предвиђени организацијски облици

Продужени боравак-хетерогене скупине ученика 1. и 2. разреда

Полазници:Ученици 1. и 2. разреда

Величина групе:15-30 ученика

Време организације рада: 7:30 -12:30 часова.

Образовно-васпитни рад:израда домаћих задатака и осталих задатака,уз пружање помоћи у учењу

Остали облици рада:организована исхрана,организовано слободно време,ваннаставне активности,рекреација,игре по слободном избору и друштвено-користан рад

Исхрана:2 obroka-доручак и ручак утврђени школским јеловником

Кадровске потребе:професор разредне наставе за рад у продуженом боравку

2.2. ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД ФОНДА ЧАСОВА РЕДОВНИХ И ПРАТЕЋИХ АКТИВНОСТИ

Редни број	РЕДОВНЕ АКТИВНОСТИ ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА	НЕДЕЉНИ БРОЈ РАДНИХ ЧАСОВА	ГОДИШЊИ БРОЈ РАДНИХ ЧАСОВА
1.	Израда домаћих задатака (Српски језик, Математика, Свет око нас)	10	350
2.	Допунска настава (Српски језик, Математика)	према потреби	
	<i>ПРАТЕЋЕ АКТИВНОСТИ ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА</i>		
3.	Мала школа великих ствари	2	70
4.	Оловка пише срцем	1	35
5.	Шарам - стварам	2	70

7.	Певам, плешем, глумим	1	35
8.	Видео пројекције	2	70
9.	Игре без граница	4	140
10.	Од играчке до рачунара	1	35
11.	Активност по избору ученика	2	70
	<i>ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА</i>		
12.	Припрема за оброк и исхрана	1	35
	УКУПНО:	26	910

2.3. ДНЕВНИ РЕЖИМ РАДА ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА

ЕМЕ	АКТИВНОСТИ
7 ³⁰ - 7 ⁵⁵	Окупљање и припрема за рад
8 ⁰⁰ – 9 ⁰⁰	Јутарња гимнастика, доручак
9 ⁰⁰ – 10 ³⁰	Израда домаћих задатака и вежбање
10 ³⁰ – 11 ⁰⁰	Слободно време (активност по избору ученика)
11 ⁰⁰ – 12 ⁰⁰	Слободне активности
12 ⁰⁰ – 12 ³⁰	Ручак (супа, главно јело, салата, дезерт)

2.4. ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКЕ СМЕРНИЦЕ

У складу са циљевима и задацима које желимо да остваримо и са развојним могућностима ученика, препоручује се комбиновање стратегија, метода и облика рада како би се детету омогућило да на лак и безбрижан начин увежбава програмом предвиђене садржаје те максимално

опуштено проводи своје слободно време. Школа мора постати учеников други дом, са свим особинама пријатног и пријатељског окружења.

Важна педагошки принципи учења темеље се на томе да је:

- мотивациони фактор дечијег учења његова радозналост
- да дете буде активно у процесу учења
- постојеће дечје знање и искуство основа је учења
- дечије тренутно окружење осигурава контекст учења
- у центру процеса учења је језик
- дете треба учити вођен активностима и методама откривања
- дужни да упутимо дете у естетску димензију учења
- социјална и емоционална димензија важан је фактор учења

Начини организације и облици рада:

- курикуларни приступ (уместо предметно-сатног)
- интегрисано учење и поучавање
- мултидисциплинарни приступ
- тимско и сарадничко учење
- истраживачка настава
- искуствено учење
- проблемска настава
- пројектна настава
- учење кроз игру, праксу, учење за живот
- факултативни програми (спортске активности)
- ванучионична и теренска настава
- ваннаставне активности

2.5. Радне обавезе и активности руководиоца продуженог боравка

1. организација дневних образовних задатака у складу са развојно-образовним потребама ученика,
2. пружање стручне помоћи у учењу и саветовању ученика,
3. организовање слободних активности ученика,
4. организовање и извођење слободног времена ученика,
5. организовање рекреативних и ванучионичких активности,
6. правилну исхрану ученика,
7. редовна сарадња са родитељима и извештавање о раду ученика,
8. уређење и функционисање радног простора, набавка потребног дидактичког и осталог материјала,
9. дежурство,
10. планирање и програмирање рада продуженог боравка (годишње, месечно, дневно),
11. вођење евиденције о полазницима продуженог боравка,
12. организација родитељских састанака
13. сарадња са учитељима ученика који похађају продужени боравак,
14. сарадња са директором, помоћником директора и стручним сарадником,
15. стручно усавршавање учитеља,
16. извештавање, статистичко праћење резултата и евалуација резултата рада на полугодишту и на крају школске године,
17. учешће у културној делатности школе и друштвене заједнице.

2.6. УСЛОВИ ЗА ИЗВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА (ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА)

Програм рада у продуженом боравку реализује се у свим расположивим просторијама у школи, укључујући и спортску салу и школско двориште.

Наставни процес одвија се у учионици, а програм рада продуженог боравка се остварује у просторији која је прилагођена и опремљена искључиво за остваривање рада продуженог боравка.

Током боравка у школи ученицима је осигуран доручак, један кувани топли оброк и ужину. Како би се ученицима омогућило, а учитељима олакшало усвајање правила понашања за време obroка, терпезарија је прикладно опремљена.

Просторија у којој ће ученици проводити већи део дана је светла, довољно велика, опремљена аудио-визуелном опремом, дидактичким помагалима, малом приручном библиотеком и рачунаром.

За разноврсне ученичке активности осигуран је материјал (папири, бојице...)

Усвајање хигијенских навика захтева довољну количину сапуна и папира као и умиваоник за прање руку (који је одвојен од санитарног чвора).

3. ГОДИШЊИ ПЛАН ПРАТЕЋИХ АКТИВНОСТИ ПО ПОДРУЧЈИМА (ОКВИРНИ КУРИКУЛУМ)

Пратеће активности се реализују у периоду слободних активности, и подељене су у пет група:

- Мала школа великих ствари
- Оловка пише срцем
- Шарам - стварам
- Певам, плешем, глумим
- Игре без граница

Мала школа великих ствари је област која обухвата учење о социјалним и културним тековинама, историјским и научним чињеницама, о екологији и екосистему наше планете, али и даље. Учимо о пожељним и непожељним облицима понашања, о односима са собом и окружењем, о начинима комуникације, о традицији и модернизацији, о обавезама које носи наше присуство на планети и последицама неодговорног понашања итд. Исто тако, учимо основе лепог понашања, правима, обавезама, емоцијама...

Оловка пише срцем је област која има за циљ да помогне ученику да савлада теме прописане школским планом и програмом, али и да прошири његово литерарно знање. Кроз ову активност ученици ће развити способност говорног изражаја, комуникацијске способности, развијање способности за емоционални доживљај и разумевање књижевног изражаја, учење нових термина (богаћење речника). Короз ову активност ученици утврђују градиво српског језика и књижевности порисано планом и програмом.

Шарам - стварам је ликовно-вајарска секција. Уз помоћ облика и боја до уметничког изражаја.

Певам, плешем, глумим је музичко-драмска секција. Ритам, покрет, звук, глас су елементи које ће деца користити у малим музичким и драмским радионицама.

Игре без граница је активност проистекла из потребе деце за игром и рекреацијом. Игре доприносе њиховом индивидуалном моторичком развоју, развоју другарства и начина комуникације.

Од играчке до рачунара је област која обухвата стицање знања и развијање вештина за рад на рачунару.

Напомена : У распореду пратећих активности помињу се видео пројекције и презентације. Садржај ових пројекција и презентација усаглашен је са васпитно-образовним начелима.

РАСПОРЕД ЧАСОВА ПРАТЕЋИХ АКТИВНОСТИ

Понедељак	Уторак	Среда	Четвртак	Петак
Игре без граница	Игре без граница	Игре без граница	Игре без граница	Од играчке до рачунара
Оловка пише срцем	Мала школа великих ствари	Видео пројекције	Мала школа великих ствари	Шарам - стварам
Шарам - стварам	Активност по избору ученика		Активност по избору ученика	Певам, плешем, глумим

3.1. МАЛА ШКОЛА ВЕЛИКИХ СТВАРИ

I. Циљеви

- Промовисање друштвено прихваћеног понашања
- Развијање критичког мишљења и односа према критици
- Промоција различитости и сензибилизација у односу на мањинске групе
- Очување и унапређење здравља и односа према хигијенским процесима
- Рад на позитивном односу према екосистему
- Упознавање са природним елементима и појавама

II. Резултати

- Познавање и поштовање елемената културе живљења
- Подизање нивоа емоционалне и социјалне зрелости
- Успешна имплементација правила пристојног понашања у комуникацији са одраслима и вршњацима
- Могућност сагледавања себе из трећег лица (објективно сагледавање својих особина)
- Правилан однос према правилима и договорима, њихове важности и њиховог поштовања
- Препознати и уважавати сличности и разлике међу људима
- Усмерива пажњу ка односиу са вршњацима и спремнији је да им помогне
- Препознаје непристојно понашање
- Избегава ситуације у којима може да се повреди и уме да затражи помоћ
- Познаје основна правила у саобраћају и придржава их се

- Одговоран однос према природној средини
- Поседује знање о значају здравља
- Упознат је са основним принципима правилне исхране
- Одржава личну хигијену
- Поседује информације штетности токсина (дуван, алкохол, дрога)
- Поседује информације о функционисању елемената екосистема и изграђује одговоран односа према природном окружењу
- Разуме односе одређених природних елемената и појава

III. Активности ученика

Уочавање, упознавање, препознавање, примењивање, правила лепог понашања, учествовање у доношењу правила, уважавање сличности и разлика, игра са сврхом едукације.

IV. Наставне методе и облици

Дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, интерактивна метода....
Индивидуални, фронтални, групни облик рада, рад у пару.

V. Наставна средства

Занимљиви текстови (извор интернет, часописи, енциклопедије...), видео матерјали (научно-образовне емисије), мултимедијални садржаји (квиз „Дивљини живот“ и „Морски живот“) итд.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	Број часова (оквирно)
<u>ПОНАШАЊЕ</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Непознати људи и ја ✓ Лепе и ружне речи ✓ Све бих само себи ✓ Ниси ваљда тужибаба? ✓ Чаробне речи ✓ Поносим се што... ✓ Како се ко осећа? ✓ О стиду и стамоти ✓ Крив сам ✓ Слушање и неслушање ✓ Решавамо сукобе међу децом ✓ Пожури, али буди пажљив 	18

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Правила и обавезе то су срца два... ✓ Мала школа бонтона ✓ Није тешко бити фин ✓ Извините што сам закаснио ✓ Добар дан и довиђења ✓ Моја права и моја одговорност 	9
<p><u>ШКОЛА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Другарство ✓ Чувамо заједничку имовину ✓ Како да нам у школи буде лепше? ✓ Када се друг разболи ✓ Изволите у разред, молим ✓ Шта се коме допада? ✓ Моја учионица ✓ Наш кутак за ... ✓ Уреди свој простор за учење 	5
<p><u>САОБРАЋАЈ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Од куће до школе ✓ Родитељи и деца на улици ✓ Бонтон за возаче ✓ Пажљиво, али не плашљиво 	8
<p><u>ПОРОДИЦА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Моја породица и ја ✓ Понашање за столом ✓ Може ли мама све сама? ✓ Дочекујемо госте ✓ Треба знати помагати ✓ Заједно за столом 	9
<p><u>ПРАЗНИЦИ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Излет у прошлост ✓ Породични празници - слава ✓ Срећна Нова година ✓ Божићни празници ✓ Свети Сава школска слава ✓ Волим што волим - Дан заљубљених ✓ Мама, ти си моја дама! ✓ Ускрс и његове лепоте 	11
<p><u>ПРИРОДА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Наша околина ✓ Мирисни завичај ✓ Како су ваше животиње и биљке? ✓ Добро дрво ✓ Како чувати природу? ✓ Чувамо природу и природа ће чувати нас ✓ Природа у граду - природа ван града. ✓ Скупљање и раздвајање отпада ✓ Молим вас, скупите отпатке! ✓ Мој договор са природом 	11

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Волим да се играм у природи У ЗДРАВОМ ТЕЛУ, ЗДРАВ ДУХ ✓ Здрав доручак ✓ Храна је моје гориво ✓ Лов на витамине ✓ Идемо у продавницу/пијацу ✓ Мој јеловник за један дан ✓ Зашто треба прати храну? ✓ Мува се свуда мува ✓ Шта шкоди здрављу ✓ Чиста одећа – модерна одећа ✓ Обућа сува, здравље чува ✓ Ако се играш бос... ✓ Прва помоћ на излету 	12
--	----

3.2. ОЛОВКА ПИШЕ СРЦЕМ

I. Циљеви

- Оспособљавање за правилно артикулисање гласова српског језика
- Оспособљавање за постепено учење читања ћириличних и латиничних слова
- Развијање способности говорног изражавања
- Оспособљавање за писања латиничних слова
- Развијање комуникацијских вештина
- Развијање способности вербалног и писаног изражавања
- Развијање квалитета стваралачке личности
- Упознавање са правилима правописа
- Развој способности за доживљавање и разумевање књижевног изражавања

II. Резултати

- Идентификује гласове, речи, слоге, реченице у српском језику
- Разуме једноставна упутства
- Уочава везу говора са невербалним облицима комуникације
- Влада техником читања: везује гласове за слова, везује слова за речи, чита реченицу као целину, поштује интерпункцију, разуме оно што је прочитао
- Уочава целину и делове текста
- Пише штампаним и писаним словима латинице
- Правилно повезује речи у реченици
- Одваја речи приликом писања и правилно користи знакове интерепункције
- Правилно употребљава велико слово
- Разликује основне облике књижевног изражаја: проза, поезија, стих
- Познаје и користи елементе књижевних дела: наслов, увод, разрада, закључак

III. Активности ученика

- Слуша, посматра, упоређује, манипулише словима и сликама
- Именује и чита латинична слова
- Смишља причу на основу слика

- Смишља пручу на задату реч, или уз помоћ задатих елемената
- Описује оно што је доживео
- Решава ребусе, питалице, загонетке
- Уз инструкције организује једноставне говорне улоге
- Рецитује песме
- Учествује у интерпретацији улога у краћим представама
- Ради на изради паноа

IV. Наставне методе и облици

Метода разговора, вербална, демонстративна, текстуална, дијалогска, визуелна.

V. Наставна средства

Занимљиви текстови, слике, словарица, модели слова, слагалица, разни материјали за израду слова, траке, припремљени задаци, прибор за цртање, часописи, DVD play-er, компјутер.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	Број часова (оквирно)
<u>УСМЕНА КОМУНИКАЦИЈА</u>	16
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изграђивање технике читања ✓ Игре словима и речима ✓ Осмишљавање приче по сликама ✓ Пантомима ✓ Питалице ✓ Брзалице ✓ Загонетке 	
<u>ПИСАНА КОМУНИКАЦИЈА</u>	10
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Писање приче на основу слике ✓ Решавање ребуса ✓ Писање текста на основу одабране теме ✓ Писање текста на основу слободне теме ✓ Правописне вежбе 	10
<u>УСМЕНА И ПИСАНА КОМУНИКАЦИЈА (ИНТЕРАКЦИЈА)</u>	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Итерпретација текста ✓ Када прочитам, ја све знам ✓ Знања о језику ✓ Знања о књижевности ✓ Медијска писменост 	
УКУПНО	36

3.3. ШАРАМ - СТВАРАМ

I. Циљеви

- Усвајање основних знања о облицима, боји, композицији, сцени...
- Развијање стваралачких и извођачких способности
- Развијање критичког мишљења

II. Резултати

- Безбедно и примерено користи алатке и матерјал за ликовно изражавање
- Препознају и разликују линије, облике, и шаре у свом окружењу
- Опажају и препознају разлику између природних творевина у окружењу и оних које је направио чивек
- Ликовно изразе доживљај и осећања везана за лично искуство из непосредног окружења као и из маште
- Опажају и препознају различите површине (глатко-храпаво, меко тврдо...)
- Користе једноставне термине из визуелних уметности (цртеж, слика, сликар, колаж...)
- Адекватно и активно учествују у презентацији сопствених и радова друге деце
- Поштују свој рад и рад друге деце
- На свој начин исказују утисак о свом раду и раду друге деце
- Именују боје у палету

III. Активности ученика

- Посматра, опажа, упоређује, манипулише облицима и бојама
- Манипулише алатом и матерјалом
- Препознаје и изражава доживљај

IV. Наставне методе и облици

Конструкторска метода, манипулативна, демонстративна, експериментална.

V. Наставна средства

Хартија за цртање, мека оловка, оловка у боји, фломастери, водене боје, четкица, колаж папир, маказе, лепак, пластелин, различите тканине, новине, слике, постери...

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	Број часова (оквирно)
<u>НАУЧИТЕ ДА ГЛЕДАТЕ</u>	16
✓ Основни облици	
✓ Композиција	
✓ Светлост и сенка	
<u>ОД СКИЦЕ ДО ЦРТЕЖА</u>	20
✓ Прибор (оловка, гумица, лењир, дрвене бојице, фломастери, темпере...)	
✓ Скица	

✓ Цртање	12
<u>О БОЈАМА</u>	
✓ Палета боја	
✓ Боје око нас (видљиве и невидљиве)	
✓ Врсте боја (топле и хладне, основне и изведене)	16
<u>СЛИКАЊЕ</u>	
✓ Оловка или четкица	
✓ Цртам	
✓ Бојим	8
<u>СЕЦКАМ, ЦЕПАМ, ЛЕПИМ</u>	
✓ Колаж	
✓ Пластелин	
✓ Коцка до коцке - скулптурица	
УКУПНО	72

3.4. ПЕВАМ, ПЛЕШЕМ, ГЛУМИМ

I. Циљеви

- Савладати ритмичке основе
- Упознавање са врстама и изворима звука
- Упознати ученике са улогама креатора, извођача и корисника
- Упознати ученике са разним видовима музичког изражаја
- Савладати технику слушања музике
- Упознати их са јединственошћу доживљаја музичког комада
- Развијање способности имитирања звука и покрета из околине
- Развијање концентрације и опажања.
- Експериментисање са телом (покретима) и звуком (гласовима)
- Савладавање приповедачке технике
- Развијање способности за решавање сценског задатка у оквиру текста
- Развијање способности изражавања мисли и осећања на сцени
- Развијање креативног мишљења
- Развијање критичког мишљења

II. Резултати

- Уме да репродукује једноставне ритмичке задатке
- Уме да пева једноставније дечије песме по слуху уз музичку пратњу или без ње
- Певање хорски
- Препознаје и пореди различите звуке произведене на разним инструментима
- Креирају разне звучне ефекте
- Изражавају свој доживљај музике кроз импровизацију покрета
- Препознају начине на које музика и звукови учествују у свакодневном животу (музика у медијима, звукови природе, породичне прославе...)
- Ученик ће бити способан да имитира различите звукове и покрете из околине
- Ученик ће бити способан да усмерава своју пажњу на дату радњу
- Ученик ће бити способан невербално да прикаже одређена стања и радње
- Ученик ће бити способан да изражавање својих мисли, осећања изазваних музиком

- Ученик ће бити способан да правилно артикулише гласове, акцентује речи и научи правилно да интонира
- Ученик ће бити способан да тумачи драмске ликове
- Импровизација

III. Активности ученика

Певање, стварање звука, праћење ритма, слушање музике, препознавање, играње, креирање, глума, имитација, импровизација, извођење говорних вежби.

IV. Наставне методе и облици

Метода рада по слују. Експериментална метода. Демонстрациона метода. Фронтални, групни и индивидуални облик рада.

V. Наставна средства

Музички компакт дискови, музички инструменти, лутке, костими.

Број	САДРЖАЈ	ТЕМА	
1.	Покажи шта знаш	Драматизација	
2.	Позориште не чине само глумци		
3.	Шта све може моје тело и мој глас		
4.	Ја као неко други		
5.	Игра пантомиме		
6.	Ја стварно и ја из маште		
7.	Приредба за дечију недељу		
8.	Новогодишња приредба		
9.	Приредба за дан школе		
10.	Приредба за завршетак школске године		
11.	Мој узор	Музика	
12.	Драматизација народне приче		
13.	Како су се Снешко Белић и Сунце играли жмурке		
14.	Новогодишња бајка – драмска радионица		
15.	Игра „Засмеј ме ако можеш“		
16.	Опонашање животиња		
17.	Музички гост		Плес
18.	Синхронизација ритмичких вежби		
19.	О укусима не треба расправљати (врсте музичког изражаја)		
20.	Музички инструменти		
21.	Мој оркестар		
22.	Мој мали хор		
23.	Моја омиљена песма		

24.	Ритам мога срца (ритмичке вежбе)	
25.	Шта за мене значи музика?	
26.	Музички квиз (теме из цртаних филмова)	
27.	Слушамо музичко дело	
28.	Новогодишње песме	
29.	Песме о другарству	
30.	Где све можемо чути музику?	
31.	Учимо да плешемо	
32.	Народне игре	
33.	Врсте плеса	
34.	Како се плесало некада	
35.	Опрема за плес	
36.	Моја мала плесна тачка	

3.5. ИГРЕ БЕЗ ГРАНИЦА

I. Циљеви

- Очување и унапређење здравља
- Развијање моторичких способности, умење и навика у сладу са индивидуалним карактеристикама
- Оспособљавање за самостално вежбање у слободно време
- Развијање позитивне слике о себи (рад на изграђивању самопоуздања)
- Развијање креативности уз покрет
- Да схвате смисао, вредности и принципе вежбања и да стечена знања и вештине практично примењују

II. Резултати

- Поседује информације о значају здравља
- Уче да избегну ситуације у којима може да повреди себе или друге
- Да науче како да реагују у критичним ситуацијама и како да помогну пријатељу који је повређен
- Разликују правилно од неправилног држања тела
- Изводе покрете у задатом смеру
- Правилно изводе једноставне вежбе
- Остварују напредак у развоју моторичких способности у складу са индивидуално постављеним циљевима
- Правилно изводе игре са и без реквизита, са и без музике

III. Активности ученика

Посматрање, праћење, повезивање, процењивање, пребројавање, груписање, играње, скакање, ходање, трчање, провлачење, пењање, бацање, хватање, дизање...

IV. Наставне методе и облици

Практичка активност, метода демонстрације, метода разговора.

V. Наставна средства

Опрема за физичко, лопте, вијаче, обруч, чуњеви, ластиш...

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	Број часова (оквирно)
<u>ПРИРОДНИ ОБЛИЦИ КРЕТАЊА И ПОКРЕТИ</u>	30
✓ Ходање	
✓ Трчање	
✓ Скакање	
✓ Бацање и хватање	
<u>ВЕЖБЕ</u>	40
✓ Игре без реквизита (Вук и јагње; Баријачкиње баријачкиње; Ланац; Јурке; Жмурке...)	
✓ Игре лоптом (Између две ватре; Добацивање из центра; Обично добацивање...)	
✓ Игре вијачом (Лимбо; Прескакање вијаче; Змијнице...)	
✓ Штафетне игре (Мали полигони)	
✓ Игре уз музику (Музичке столице; Врући кромпирићи...)	50
<u>САВ ТАЈ СПОРТ</u>	20
✓ Правила популарних спортских игара	
✓ Кошарка	
✓ Фудбал	
✓ Одбојка	
<u>ИГРЕ ПО ИЗБОРУ УЧЕНИКА</u>	
УКУПНО	140

ДОПУНСКЕ АКТИВНОСТИ

1. ДОПУНСКЕ АКТИВНОСТИ ЗА УЧЕНИКЕ ПРВОГ И ДРУГОГ РАЗРЕДА

1.1. Дефинисање и одређење

- Средство педагошке интервенције у ситуацијама у којима се поступцима редовне наставе не могу постићи задовољавајући резултати ученика.
- Организује се као вид ваннаставних активности за ученике који у редовној настави теже савладавају делове наставног програма, па им је потребна допунска помоћ ради напредовања у редовној настави.
- Циљ је надокнадити губитке у знању или вештинама, те тако оспособити ученике за успешно учење математике и српског језика.

1.2. Организација

Узрасна група: Ученици првог и другог разреда.
(Ученици који похађају допунске активности не морају похађати продужени боравак.)

Реализација: Октобар-јун школске 2013/2014.год.

Временски оквир: 2 сата недељно

Носилац активности: Учитељ из продуженог боравак

Укљученост ученика: Ученик може бити укључен у допунске активности, перманентно, током целе школске године или периодично.

План и програм рада: Програм редовне наставе уједно је и програм допунских активности.

Корелација: Учитељ редовне наставе даје предлог ученика који ће похађати допунске активности. На предлог учитеља и сагласност родитеља ученик може похађати допунске активности. За квалитетну организацију и реализацију допунских активности веома је важна сарадња учитеља који реализује наставне садржаје у редовној настави и учитеља који реализује допунске активности.

1.3. Припрема допунских активности

- Идентификација ученика којима је потребна додатна помоћ у учењу.
- Идентификација наставних садржаја које ученик није усвојио.
- Израда програма за сваког ученика (портфолио) укљученог у допунске активности у писменој форми.

- Праћење и контролисање напревања ученика у редовној настави.

1.4.Сат допунских активности

- Сваки сат допунских активности мора бити плански и систематично организован,што значи да за сваког ученика (или групу ученика) треба одредити циљеве и задатке рада,садржаја по етапама,одабрати одговарајуће методе и облике рада,наставна средства и слично.
- Главни облик рада у допунским активностима је индивидуални рад ученика,што не значи да се по потреби неће користити и други облици наставног рада.

1.5.Исходи допунских активности

- усвајање наставних садржаја из редовне наставе
- формирање радних навика
- подстицање и развијање самосталности у раду
- оспособљавање ученика за самостално учење,

2. ГЛОБАЛНИ ОРИЈЕНТАЦИОНИ ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ДОПУНСКИХ АКТИВНОСТИ

2.1.СРПСКИ ЈЕЗИК

I разред

<i>Садржаји програма</i>	<i>Број час.</i>	<i>Активности у образовно васпитном раду</i>	<i>Циљеви и задаци садржаја програма</i>
Припрема за читање и писање	1	- слуша - посматра - прича - практично комуницира - манипулише сликама - ређа слагалице од слова и слика	- правилно изговорати гласове - правилно интонирати реченицу - изражавати мисли, идеје и осећање
Учење читања и	10	- именује и чита слова,	- индентификовати гласове, речи

писања		<ul style="list-style-type: none"> - прави речи од слова, - прави од речи реченице, - чита текстове, - активно учествује у причању, - користи дечју штампу и непознате текстове 	<p>и реченице</p> <ul style="list-style-type: none"> - писати штампаним и писаним словима - савладавати технике читања
Граматика	2	<ul style="list-style-type: none"> - препознаје слова, речи, реченице - игра се мењањући гласове у речима, - вежба у изговарању обавештења, питања и заповести - вежба у изговору и писању гласова ч, ћ, ђ, х, р 	<ul style="list-style-type: none"> - правилно изговарати гласове, речи и реченице - правилно интонирати реченицу - поштовати тачку, упитник и узвичник
Правопис	3	<ul style="list-style-type: none"> - започиње реченицу велики словом - пише лична имена и презимена и једночлана имена насеља - употребљава тачку, упитник и узвичник - пише по диктату 	<ul style="list-style-type: none"> - правилно употребљавати велико слово на почетку реченице у писању имена и презимена и имена једночланих назива - правилно употребљавати тачку, упитник и узвичник
Лектира	4	<ul style="list-style-type: none"> - чита текстове - увежбава логичко читање - препознаје књижевна дела и њихове основне карактеристике - доживљава и разумева садржај књижевних текстова 	<ul style="list-style-type: none"> - уочавати врсте књижевног дела - разликовати позитивне и негативне јунаке - разликовати стварно од имагинарног - издвајати главне актере, време и место радње <p>изражавати сопствени утисак и став о прочитаном</p>
Усмено изражавање	8	<ul style="list-style-type: none"> - активно учествује у причању - слободно и умерено препричава, прича - рецитије - описује на основу онога што је видео, доживео, осетио - вежба изговор гласова, речи, брзалица - реализује једноставније говорне улоге 	<ul style="list-style-type: none"> - слободно и усмерено препричавати догађаје и доживљаје - слободно и усмерено препричавати једноставне текстове - слободно и подстицајно описивати предмете и појаве <p>суштински импровизовати текст</p>
Писмено изражавање	8	<ul style="list-style-type: none"> - саставља реченице - прави самостални речник - саставља причу 	<ul style="list-style-type: none"> - слободно и усмерено описивати догађаје, доживљај и предмет - писати кратке текстове са

		<ul style="list-style-type: none"> - пише честитку и писма - решава ребусе - пише по диктату - аутодиктат 	<p>различитим наменама</p> <p>-правилно писати по диктату- аутодиктату</p>
--	--	---	--

2.2.МАТЕМАТИКА

I разред

Садржаји програма	Број час.	Активности у образовно васпитном раду	Циљеви и задаци садржаја програма
Предмети у простору и односи међу њима	3	<ul style="list-style-type: none"> - посматра - уочава - именује - повезује - упоређује 	<ul style="list-style-type: none"> - орјентисати се у простору користећи одреднице горе, доле, изнад, испод, лево, десно... - разликовати и именовати геометријска тела - одређивати положај предмета
Линија и област	4	<ul style="list-style-type: none"> - разликује - именује - открива релације и изражава их - упоређује - уочава 	<ul style="list-style-type: none"> - разликовати и именовати тачку, дуж и линију - умети да их нацрта - овладати руковањем геометриским прибором - упоређивати по облику и дужини
Класификација предмета према својствима	2	<ul style="list-style-type: none"> - посматра - уочава - упоређује - закључује - проверава 	<ul style="list-style-type: none"> - уочити однос између предмета по облику, боји и величини
Природни бројеви до 100	25	<ul style="list-style-type: none"> - посматра - групише - пребројава - броји - сређује по редоследу - математички се изражава - рачуна - примењује стечено знање 	<ul style="list-style-type: none"> - користити математичке термине: скуп, елеменат - уочити једноставне правилности - читати, писати и упоређивати бројеве од 0 до 100 - употребљавати знаке једнакости и неједнакости - савладати сабирање и одузимање до 100 - схватити појам 0 - успешно решити текстуалне задатке
Мерење и мере	2	<ul style="list-style-type: none"> - упоређује - мери и процењује - примењује стечена знања прави моделе 	<ul style="list-style-type: none"> - упознати метар, динар, пару - знати вредност новчаница и поступак плаћања - мерити дужину: стопом, кораком...

2.3.СРПСКИ ЈЕЗИК

II разред

Садржаји програма	Број час.	Активности у образовно васпитном раду	Циљеви и задаци садржаја програма
Књижевност : - лирика - епика - драма	10	- слушање - читање текстова - активно учествовање у причању - рецитоване - драматизација	- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког) - оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевно уметничких дела разних жанрова - поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање текста - развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служи
Језик - граматика - правопис	13	- активно слушање - састављање реченица - именује и чита слова латинице - писање по диктату	- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика - упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика - савладавање читања и писања латинице
Језичка култура	13	- слушање - посматрање - упоређивање и манипулисање сликама - активно учествује у причању - посматра слике и склапа причу - описује на основу онога што је видео, осетио, доживео - пише састав	- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво, усмено и писмено изражавање; богаћење речника, језичког и стилског израза - оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникативним ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника)

2.4.МАТЕМАТИКА

II разред

Садржаји програма	Број час.	Активности у образовно васпитном раду	Циљеви и задаци садржаја програма
Природни бројеви до 100	28	<ul style="list-style-type: none"> - сабирање и одузимање до 100 - множење и дељење - меморисање - примењивање стечених знања - решавање проблема - запажање - уочавање 	<ul style="list-style-type: none"> - савладавање основних операција с природним бројевима као и основних знакова тих операција - упознају употребу слова као ознаку за непознати број - умеју да решавају текстуалне задатке са једном и две рачунске операције, као једначине са једном операцијом
Геометријски облици	6	<ul style="list-style-type: none"> - посматрање - уочавање - именовање - упоређивање - разликовање - примена стечених знања 	<ul style="list-style-type: none"> - упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе - уочавају и стичу спретност у цртању праве, дужи, кривих и изломљених линија - уочавају и цртају правоугаоник и квадрат на квадратној мрежи
Мерење и мере	2	<ul style="list-style-type: none"> - упоређивање - мерење - прављење модела - примена стечених знања 	<ul style="list-style-type: none"> - упознају и примењују мере за дужину и време - оспособити ученике за прецизност у мерењу

24. ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА, КОЈИ СЕ СА ЗАКАШЊЕЊЕМ УКЉУЧУЈУ У ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС, КОЈИ НЕ ПОЗНАЈУ ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ОСТВАРУЈЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНИ РАД

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ

Закон о основама система образовања и васпитања Републике Србије утврђује и прописује:

- Право на образовање и васпитање (члан 3)
- Забрану дискриминације (члан 110)
- Могућност образовања по ИОП-у у редовним школама (члан 76)
- Примену индивидуализованог начина рада и ИОП-а

- Прилагођавање оцењивања, завршног испита и матуре (члан 78)

Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Службени гласник РС“, број 76/10 од 22. октобра 2010.)

Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику
(Правилник о раду ИРК)

НАЧЕЛА ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА

- Сва деца могу да уче и имају право на образовање и васпитање.
- Деца најбоље уче у природној вршњачкој групи. Зато им треба омогућити образовање у редовним предшколским, основним и средњошколским установама.
- Наставници и школе треба да прилагоде начин рада тако да излазе у сусрет образовним потребама деце.
- Некој деци, због сметњи у развоју и инвалидитета, специфичних тешкоћа у учењу или живота у нестимулативној средини потребна је додатна подршка у образовању.

ЦИЉЕВИ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА

Инклузија у образовању подразумева укључивање ученика са посебним образовним потребама насталим услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета или других разлога.

Циљ инклузије у образовању је обезбеђивање квалитетног образовања за сваког ученика, да се сваки ученик развија према својим способностима и темпу који му одговара. Потребама ученика прилагођавамо програм рада, облике, методе и начин процене остварених резултата.

Циљ је постизање оптималних образовно-васпитних постигнућа ученика и његово оспособљавање за квалитетан и самосталан живот у заједници.

Инклузија је у нашем образовном систему присутна већ дужи низ година, уведена је на велика врата, али данас се оправдано поставља питање припремљености школа за увођење инклузије, едукације наставника и укључивања стручних лица, а тиме и успешности досадашње инклузије. Наша школа, као и већина у Србији, нема дефектолога и логопеда, а сведоци смо да нове генерација ученика имају све више тешкоћа и већу потребу за радом дефектолога и логопеда. Да ситуација буде још тежа, стручњаци тих профила нису доступни ни у оквиру здравствене заштите у самој општини, те су родитељи принуђени да путују у Ваљево што им је често финансијски недоступно. Осим недостатка кадровских ресурса школа има проблем и са недостатком услова рада: простора, опреме и додатних наставних средстава.

У наредном периоду пред нама су следећи задаци:

- Флексибилност наставних програма у складу са потребама ученика којима је неопходна додатна подршка у образовању,
- Обезбеђивање посебних услова за ученике који се школују по ИОПу (адаптиран простор, одговарајућа учила, увођење ИКТ у наставу, обезбеђивање асистента у настави),
- Обезбеђивање вршњачке подршке (помоћ у раду и кретању, укључивање у живот групе, учествовање и ваннаставним активностима),
- Позитиван однос свих актера образовања према инклузивном образовању ученика,

- Стручно усавршавање наставника и подршка за квалитетну реализацију ИО
- Повезаност различитих нивоа васпитно – образовног система у обезбеђивању континуитета ИО ученика (повезаност предшколског, основношколског и средњошколског образовања).

САДРЖАЈ ПРОГРАМА ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА

1. КО ИМА ПРАВО НА ИОП?

Према члану 2 ИОП правилника, право на ИОП има ученик који има потребу за додатном подршком у образовању и васпитању због тешкоћа у приступању, укључивању, учествовању или напредовању о образовно-васпитном раду, ако те тешкоће утичу на остваривање општих исхода образовања и васпитања, а нарочито ако ученик:

1. Има тешкоће у учењу (због специфичних сметњи учења или проблема у понашању или емоционалном развоју);
2. Има сметње у развоју или инвалидитет (телесне, моторичке, чулне, интелектуалне или вишеструке сметње или сметње из спектра аутизма);
3. Потиче, односно живи у социјално нестимулативној средини (социјално, економски, културно, језички сиромашној средини или дуготрајно борави у здравственој, односно социјалној установи);
4. Из других разлога остварује право на подршку у образовању.

Право на прилагођен и обогаћен начин образовања по ИОП-у има и ученик са изузетним способностима који стиче основно образовање и васпитање.

Индивидуализација или прилагођавање може да обухвати:

- Прилагођавање простора и услова тј. организацје рада
- Прилагођавање материјала и учила
- Прилагођавање метода , техника и облика рада
- Прилагођавање испитивања и оцењивања
- Прилагођавање садржаја и исхода и стандарда постигнућа (сажимање или обогаћивање садржаја)

2. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ИОП / УЛОГЕ И ПРОЦЕДУРЕ

УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ АКТЕРА:

- **РОДИТЕЉИ/СТАРАТЕЉИ** дају своју процену потребе за ИОП-ом и писмену сагласност да се изради ИОП, учествују у изради као чланови ИОП тима и дају писмену сагласност на спровођење израђеног ИОП-а
- **ДИРЕКТОР УСТАНОВЕ** формира СТИО, по предлогу СТИО утврђује право на ИОП, прибавља сагласност родитеља/старатеља и формира ИОП тимове, одобрава друге предлоге СТИО у вези са применом и вредновањем ИОП-а
- **ПЕДАГОШКИ КОЛЕГИЈУМ** усваја израђен ИОП и доноси одлуку о даљој примени и изменама ИОП-а или престанку потребе за њим
- **СТРУЧНИ ТИМ ЗА ИНКЛУЗИВНО ОБРАЗОВАЊЕ (СТИО)** предлаже све стручне одлуке у вези са инклузивним образовањем и ИОП-ом (које подноси директору или педагошком колегијуму на усвајање), ствара услове потребне за реализацију ИО и ИОП-а у установи и надгледа примену донесених одлука и ИОП-а. Формира га директор установе и чини га 5 чланова (психолог, 2 наставника разредне наставе и 2 наставника предметне наставе). СТИО предлаже чланове ИОП тимова а директор их формира.
СТИО подноси предлог за утврђивање права на ИОП директору школе. Школа писменим путем обавештава родитеља/старатеља да је поднет предлог, а он својим потписом потврђује да је упознат са предлогом и да је сагласан да се приступи изради ИОП-а.
- **ТИМ ЗА ПРУЖАЊЕ ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИКУ (ИОП ТИМ)** израђује, примењује и вреднује ИОП у сарадњи са СТИО. Чине га наставник разредне наставе, односно одељењски старешина и предметни наставници, стручни сарадник, родитељ/старатељ, а по потреби педагошки асистент и стручњак ван установе, на предлог родитеља).

ПРОЦЕДУРЕ И ПОСТУПЦИ:

- Утврђивање права на ИОП
- Израда и доношење ИОП-а
- Примена ИОП-а, укључујући и оцењивање постигнућа
- Вредновање и наставак примене тј. престанак потребе за ИОП-ом
- Евиденција и документација

Правилник о раду ИРК регулише ситуације у којима су за остваривање права на ИОП потребна додатна финансијска средства или када је потребно донети ИОП са измењеним програмом.

Школа и родитељи упућују захтев за покретање поступка процене који се пише на обрасцу број 1 из Правилника о раду ИРК. Захтев се предаје изабраном лекару ученика, који га званично прослеђује ИРК.

ВРСТЕ ИОП-А:

Према члану 7 ИОП правилника ИОП може да буде:

1. **ПО ПРИЛАГОЂЕНОМ ПРОГРАМУ (ИОП1)** у коме се планира циљ пружања подршке која се односи на прилагођавање простора и услова у којима се учи, прилагођавање метода

рада, уџбеника и наставних средстава, активности и њихов распоред као и лица која пружају подршку.

2. **ПО ИЗМЕЊЕНОМ ПРОГРАМУ (ИОП2)** у коме се поред мера прилагођавања планира измена прописаних исхода или стандарда постигнућа, која се ради за све оне активности, односно области/предмете у којима ученик без такве подршке не би постигао напредак и не би могао да опстане у образовном систему.

Према члану 7 и 9 ИОП правилника, за доношење ИОП-а са измењеним програмом СТИО прибавља мишљење ИРК и подноси доказе о претходној примени и вредновању ИОП-а са прилагођеним програмом.

3. **ОБОГАЂЕН И ПРОШИРЕН ПРОГРАМ (ИОП3)** који се примењује за ученике са изузетним способностима и подразумева различите мере прилагођавања и измену општих и посебних стандарда који ће омогућити напредовање ученика у складу са његовим изузетним способностима.

3. ПЛАНИРАЊЕ И ПИСАЊЕ ИОП-А

ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПЛАН – ИОП је основни документ којим се регулише и обезбеђује прилагођавање школе и наставе образовним потребама ученика. ИОП је писани документ установе, пише се у обрасцима, који су саставни део ИОП правилника и који садрже:

- **Личне податке о ученику** (Образац 3А)
- **Педагошки профил ученика** - основни документ од кога се полази у планирању образовне подршке за конкретног ученика (Образац 3Б).
Изради ПП претходи прикупљање података и опис образовне ситуације који је написан из угла различитих актера (родитељи, наставници, вршњаци, стручни сарадник или сам ученик)
- **Процена потреба за подршком – концепт укупне образовне подршке** (видови подршке/прилагођавања, у којим активностима или областима/предметима сепримењују прилагођавања, кје су конкретне мере прилагођавања, које циљеве желимо да остваримо, ко их реализује, а ко прати (Образац 1)
- **План активности** са дефинисаним областима, циљевима/исходима, корацима и њиховим трајањем и учесталошћу, као и начином процене постигнућа (Образац 3Ц)
- **Сагласност родитеља/старатеља на ИОП** (образац 4)

ИОП-ом се, дакле, за одређеног ученика и у датом временском периоду, **коригује или замењује** прописани васпитно – образовни или школски програм.

4. ПРИМЕНА И ПРАЋЕЊЕ ИОП-А

Према члану 9 ИОП правилника ИОП се првенствено остварује у оквиру заједничких активности у одељењу, а изузетно, може да се оставрује и ван одељења/установе. У току примене ИОП-а у установи активно учествују сви чланови ИОП тима.

Примена ИОП-а у школи подразумева и прилагођавање организације рада и распореда активности, те је могуће:

- Доношење функционалног распореда часова (спајање одељења уз тимски рад наставника у извођењу појединих наставних јединица);
- Увођење механизма хоризонталног учења (размена примера добре праксе, посете часовима, саветодавни и менторски рад) и планирање стручног усавршавања запослених;
- Укључивање родитеља у наставу;
- Организовање вршњачког подучавања или пратње на путу кућа – школа, током одмора и сл.
- Он лајн допунска и додатна настава.

Примену ИОП-а првенствено прате наставници који га реализују, као и координатор ИОП тима или СТИО у зависности како је праћење дефинисано у ИОП-у. Може да се прати:

- Да ли су, и у којој мери, реализовани сви предвиђени кораци?
- Да ли је било проблема у реализацији појединих корака и да ли су проблеми превазиђени?
- Да ли, и у којој мери, ученик напредује у погледу самопоуздања и нивоа ангажмана, укључености у заједничке активности, учења и како се учи и стицања конкретних знања/вештина предвиђених ИОП-ом?
- Да ли, и у којој мери, примењене методе учења и стратегије прилагођавања дају резултате (које су успешне, а које не)?

ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА:

Према члану 9 ИОП правилника, ученик који стиче образовање у току примене ИОП-а оцењује се према ИОП-у, а то значи да се постигнућа ученика:

- Испитују и процењују на начин који је дефинисан у ИОП-у
- Оцењују према исходима који су дефинисани у ИОП-у, а не према прописаним стандардима постигнућа за тај узраст. Не оцењује се само ниво остварености исхода (усвојена знања и вештине) већ и степен ангажовања и истрајности ученика, као и помаци и напредовање у односу на претходна постигнућа.

5. ВРЕДНОВАЊЕ И ИЗМЕНА ИОП-А

Према члану 11 ИОП правилника, вредновање ИОП-а врши се ради процене остварености циљева и исхода утврђених ИОП-ом.

Спољашње вредновање ИОП-а врши просветни саветник, односно саветник – спољни сарадник у току стручно – педагошког надзора. Утврђује се испуњеност услова у поступку доношења ИОП-а, вреднује се садржај и примена ИОП-а.

Вредновање ИОП-а унутар установе врши се кроз самовредновање које обавља СТИО и ИОП тим, према унапред утврђеној динамици у ИОП-у и према указаној потреби, а у првој години уписа најмање тромесечно, а у наредним годинама на крају/почетку сваког полугодишта, односно године.

Вредновање тј. евалуацију ИОП-а чине два основна поступка:

1. Процена **степенa остварености циљева и исхода** који су дефинисани у оквиру плана активности.

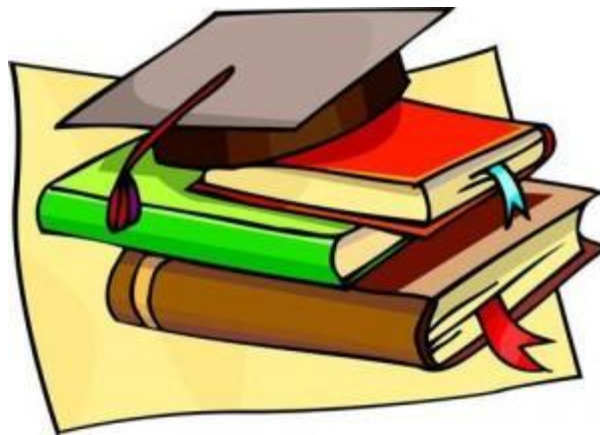
2. Процена степена делотворности појединачних видова и стратегија прилагођавања који су предвиђени ИОП-ом и примењивани током образовно-васпитног процеса.

Након наведених поступака процене **ИОП тим пише закључак** и формулише га као описну оцену постигнућа ученика.

На крају евалуације **ИОП тим пише препоруке о наставку образовања**. ИОП тим процењује да ли је за ученика, за кога је био израђен ИОП, даље потребно:

- **Ревидирати постојећи ИОП** – када има бар 40% неостварених исхода
- **Писати нови ИОП** – када има бар 70% остварених исхода
- **Укинути ИОП** – уколико су сви исходи остварени и процењује се да ученик може да постигне прописане исходе, односно стандарде постигнућа, уз постојећа или нека додатна прилагођавања.

Вредновање ИОП-а је основа и гарант доброг планирања наредног циклуса, квалитативно вишег нивоа који се надограђује на претходни.

25. ТИМ АУТОРА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ПРВИ И ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Маја Алексић Чучак, стручни сарадник-психолог
Сњежана Паприка, наставник математике
Никола Антонић, професор биологије
Весна Којић, професор разредне наставе
Биљана Филиповић, професор разредне наставе

Руководиоци стручних већа:

Весна Којић, руководилац Одељењског већа 1. разреда;
Мира Ивановић, руководилац Одељењског већа 2. разреда;
Селенка Радовановић, руководилац Одељењског већа 3. разреда;
Верица Михаиловић, руководилац Одељењског већа 4. разреда;
Санела Крстић, руководилац Стручног већа разредне наставе;
Неда Дабих, руководилац Стручног већа за српски језик;
Невена Пејовић, руководилац Стручног већа за стране језике;
Зорана Живојиновић, руководилац Стручног већа друштвених наука;
Никола Антонић, руководилац Стручног већа природних наука;
Ивана Кнежевић, руководилац Стручног већа наставника уметности;
Драган Живојиновић, руководилац Стручног већа за физичко и здравствено
васпитање.

Директор школе: Бојан Којић

Председник школског одбора

Љиг, јун 2018.